"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1974	ΤΕΥΧΟΣ 163	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1990	Γραφεία: Οδός Μαυρομιχάλη 7 Αθήνα 106 79 Τηλ 36.21.651 - 63.99.783

Ἅγιος Μηνᾶς Κοκκινολιθαριοῦ Φιλιατῶν.
(Ἀρχεῖο Καθ. Φωτ. Μήτση)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ ΔΑΓΚΛΗΣ
Ὑπαρχηγός Γενικού Ἐπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Ἀρχηγός Χειμάρρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Ἀνθυπίλαρχος
ΧΑΡ ΛΙΑΜΠΕΗΣ
Ἀνθυποπλοίαρχος
ΧΡ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΛΤ ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Ὑφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ ΧΡΟΝΗΣ
Ὑπολοχαγός Οἰκονομικού
ΠΕΡ ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

(ΕΙΣΔΟΧΗ)
«ΦΙΛΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»
1976

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ὁ ἀπό Ἰωαννίνων Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀθηνών και πάσης Ἑλλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Ἀκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ἀκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος Δημοσιογράφος

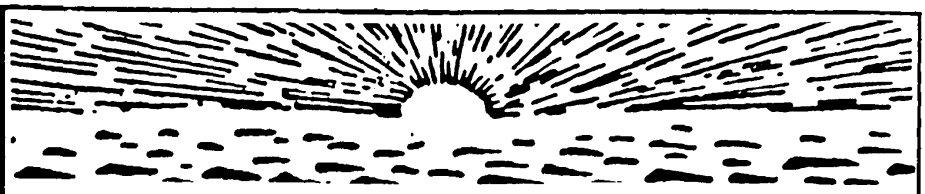

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ: ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ (1974)

ΒΡΑΒΕΥΣΗ

Η «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» βραβεύθηκε από:
— Ακαδημία Αθηνών
— Ιστορ. & Εθνολ. Εταιρεία Ελλάδος
— Πανηπειρ. Συνομοσπονδία Ελλάδος
— Ροταριανό Ὅμιλο Αθηνών—Βορρά

Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο:
Αλέξ. Χ. Μαμμόπουλος
Τερψιθέας 64 — 153 41 Αγ. Παρασκευή
Τηλ. 6399.783

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερ. δρχ. 1500
Εξωτερ. δολ. 30
Συνδρομές - εμβάσματα με ταχυδρ. επιταγή στη διεύθυνση:

«Ηπειρωτική Εταιρεία»
Μαυρομιχάλη 7 - 106 79 Αθήνα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡ. 1974	ΤΕΥΧ. 163	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1990	Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 - 106.79 'Αθήνα Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Γιωσὲφ 'Ελιγιά. 'Ιησοῦς (ποίημα)	169
Μαρίας Σ. Στούπη. Τὸ καφενεῖο τοῦ χωριοῦ	170
Δ. Συμβουλίου. "Εκθεση Πεπραγμένων ἔτους 1989	171
Κώστα Βλεσσίδη. 'Ο Λάζαρος	177
✝ Σωτήρη Ζούμπου. Θλιμμένες ἱστορίες	180
Θεόφ. Λαμπρίδη. "Αϊ-Μηνᾶς, ὁ Κοκκινολιθαρίτης	182
'Ανδρ. Καρζῆ. 'Ο Καγκελάρης, παραδοσιακὸς χορὸς	188
Αθηνᾶς Δρόσου - Μάλλιου. Η Ζωοδόχος Πηγὴ (ποίημα)	190
Φιλολογικὰ καὶ Καλλιτεχνικὰ Πορτραῖτα 'Αναστ. Εὐθυμίου	191
'Απονομὴ βραβείου PASCAL στὸν 'Ιωάν. Καλογήρου	201
Δημ. Στάμου. 'Ηπειρωτικὰ θέματα στὸν καθρέπτη τοῦ Τύπου. "Ενας δολοφόνος	204
Χαρ. Χαβέλας. Ἡ «'Αδελφὴ» (ποίημα)	207
Γ. Κούνδουρου. Μεσελέδες — Σιοῦτες κ. Νομάρχη	209
'Αλεξ. Χ. Μαμμοπούλου. Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τῆς 'Ηπειρωτικῆς Θεματογραφίας	211
Τῆς Συντάξεως. 'Ηπειρωτικὴ Πνευματ. Ζωὴ καὶ Κίνηση	214
Βιβλιοκρισίες. Γιάννης Πινδέας — Κώστας Βελιαρούτης	218
Τῆς Συντάξεως. 'Εσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση	222

★

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :
Γ. Μπρουζιώτης
Κωλέττη 4, 106 81
Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

ΙΗΣΟΥΣ

'Απόψε ἦρθα κι' ἐγὼ γλυκὲ
ἀδερφὲ τῆς Ναζωραίας
βάρβαρα πάθη πνίγοντας
ἐντός μου κι' ἄγρια μίση
νὰ κλάψω μπρὸς στὸ αἱμόφυρτο
κορμὶ τῆς πλέον ὡραίας
ψυχῆς, ποὺ ἔχει ποτὲ στὸν Κόσμο
ἐτοῦτο ἀνθοβολήσει.

Τῆς Γαλιλαίας κρῖνε σεμνέ,
πρὸς τὸ λευκὸ τὸ φῶς σου
πόσες φορὲς φτερούγισαν
τῶν ταπεινῶν οἱ 'Ελπίδες!
πλήθη σταυροὶ κατάντικρυ
στηθήκαν στὸ δικό σου:
δικοί καὶ ξένοι οἱ Φαρισαῖοι,
ἀλὶ κι' οἱ Σταυρωτῆδες.

Δὲν εἶσαι ὁ πρῶτος, μήτε κι' ὁ
στερνὸς 'Εσταυρωμένος
γλυκὲ 'Ιησοῦ, στὸν κόσμο αὐτὸν
τῆς πίκρας καὶ τοῦ φτόνου·
κι' ὅμως ἡ δόξα σου ἄσπιλη
μέσ' τῶν θνητῶν τὸ γένος:
Εἶσαι, δὲν εἶσαι γυιὸς Θεοῦ,
μὰ εἶσαι ὁ Θεὸς τοῦ πόνου!...

ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ

(Τοῦ 'Ελληνοεβραίου Γιωσὲφ 'Ελιγιά. Ποιήματα. Θεσσαλονίκη 1938. Ἡ πρωτοδημοσιεύτηκε «Ν. 'Εστία», τεῦχος 88 τῆς 15.8.1930).

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Μαρίας Σπ. Στούπη. — Τὸ καφενεῖο τοῦ χωριοῦ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1989

Κατὰ τὴ Γενικὴ Συνέλευση τῆς 25ης Ἀπριλίου 1990

Κύριοι Ἑταῖροι,

Σύμφωνα μὲ τὶς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἑταιρείας ἐκληθήκατε σήμερα γιὰ νὰ σᾶς ἐκθέσει το Δ. Συμβούλιο τὰ πεπραγμένα τοῦ παρελθόντος ἔτους 1989 καὶ νὰ ὑποβάλει στὴν ἔγκρισή σας αὐτὰ καθὼς καὶ τὸν προϋπολογισμὸ τοῦ ἀρξαμένου ἔτους 1990.

Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ προηγουμένου ἔτους ἐξελίχτηκε κάτω ἀπὸ τὶς ἴδιες περίπου κοινωνικὲς συνθῆκες.

Α' ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Ὁ Ἠπειρωτικὸς πομπὸς τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐσίγησε καθ' ὅλο τὸ παρελθὸν ἔτος. Ὁ κοινωνικὸς κυματισμὸς μὲ ἀπεργίες, διαμαρτυρίες, συγκεντρώσεις, ἐξορμήσεις, ἀπὸ τὸ λεγόμενο ἱστορικὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας μὲ βάση τὰ Προπύλαια τοῦ Πανεπιστημίου συνεχίστηκε ἀδιάκοπα. Τὸ συγκοινωνιακὸ κομφούζιο καὶ οἱ δύο μακρὲς προεκλογικὲς περίοδοι δὲν μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ τολμήσουμε προσκλήσεις βραδυνές ὧρες καὶ νὰ παγιδεύσωμε τὸν κόσμο μας ν' ἀκούσει διάλεξη καὶ νὰ μείνει σὲ ἀπόγνωση μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του. Ἂς εὐχηθοῦμε ν' ἀνατείλουν γιὰ τὴν Πατρίδα μας καλύτερες ἡμέρες.

Β' ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

Μὲ ἐπιτυχία τὸ Περιοδικὸ τῆς Ἑταιρείας συνέχισε ἀδιάλειπτα τὴν πνευματική του πορεία καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Συνεχίστηκε ἡ ἔγχρωμη εἰκονογράφηση μὲ τὰ Βυζαντινὰ καὶ μεταβυζαντινὰ Μοναστήρια τοῦ Ἠπειρωτικοῦ χώρου ἔργο τοῦ ἀκάματου ἰατροῦ Συνεργάτη μας Δημητρίου Καμαρούλια.

Ἡ εἰκαστικὴ δεύτερη σελίδα πρόβαλε ἔργα Ἠπειρωτῶν Ζωγράφων. Κώστα Μαλάμου, Δαγκλῆ, Μηλιώνη, Χρ. Σταύρακα, Γ. Τριάντη, Γιάννη Κολέφα, Στυλ. Παπᾶ, Παντ. Κυρίτση Χρ. Κράνου καὶ ἄλλων.

Μιὰ ἑνότητα εἰκόνων ἀπὸ τὰ ἐν Ἠπείρῳ Μετόχια τῆς Μονῆς Σινᾶ μᾶς ἔδωκε ὁ Φίλιππος Γιωβάννης. Ἐξ ἄλλου ἡ βορειοδυτικὴ Ἤπειρος, περιοχὴ Κόνιτσας, ἀπεικονίστηκε μὲ μιὰ σειρὰ παρενθέτων εἰκόνων χάρις στὴν ἐπιμέλεια τοῦ Γεν. Γραμματέα μας κ. Εὐθυμίου Νίκου, ἐνῶ ἡ περιοχὴ Γραμμενοχωρίων μὲ εἰκόνες τοῦ Κώστα Βελιαρούτη.

Μεμονωμένες εἰκόνες ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἐκπαιδευτική, ἀγροτική, καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς Ἠπείρου ὀφείλονται στὴν ἐπιμέλεια τῶν Ι. Παπαγιαννοπούλου, Ἐλευθ. Δάκαρη, Κ. Τέκτονα, Ἀθαν. Λέκκα, Νικ. Παρανίκα, Ἐλευθ. Δόβα, Κώστα Ἀναγνωστοπούλου, Ἀλ. Τσου-

κανέλη, Δέσπως Καρβέλη, Γρηγ. Παπᾶ, Ἰωάννη Βεζιάνη, Τασ. Σταύρου, Θ. Καρβούνη.

Συμβολὴ στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα τοῦ ἔπους τοῦ '40 ἀπετέλεσεν ἡ συνέχεια πολεμικῶν ἀναμνήσεων τοῦ Κων. Ἀναγνωστοπούλου, ποὺ οἱ ἐγγὺς τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἡλικίες παρακολούθησαν μὲ ἀδιάπτωτο ἐνδιαφέρον.

Ἱστορικὰ θέματα ἀπὸ τὸν παρελθόντα αἰώνα, ἀλλὰ καὶ τὸν παρόντα ἐπραγματεύθηκαν οἱ Κώστας Τσιάνος, ἀναμνήσεις τοῦ πολέμου 12—13, Κων. Παπᾶς, Τάκης Παπᾶς, Κώστας Τέκτων, Ἑρμῆς Μουδόπουλος ἀπὸ τὸν παροικιακὸ Ἑλληνισμό, Ἀθαν. Λέκκας περὶ ἀρχαίων Ἠπειρ. Φύλων, Κώστας Διαμάντης, Χαρίσης Γιάκης, Γιάννης Πινδέας ἀπὸ τὸ ἀνεξάντλητο ἀρχεῖο τοῦ Μάνθου Οἰκονόμου, ὁ Κωνσταντῖνος Κίτσος μὲ ἱστορικὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως στὴν Ἤπειρο.

Λαογραφικὰ καὶ ἠθογραφικὰ θέματα ἔδωκαν οἱ Θεόφ. Λαμπρίδης, Κων. Βλεσσίδης, Παῦλος Παλούκας, Μαμμόπουλος, Τάκης Δάνος, Ἀνδρ. Καρζῆς, Τάσος Χαλκιᾶς γιὰ λαϊκοὺς ὀργανοπαίχτες, Φίλιππος Γιωβάννης, Δημ. Καλλέργης, Πιπίτσα Βαλαβάνη, Δημ. Κοράκης, Σωτ. Γεωργάκης, Ἀντ. Βενέτης.

Συνεχίστηκαν οἱ γλαφυρὲς δικαστικὲς ἐνθυμήσεις τοῦ ἀειμνήστου Χριστοφ. Λάζαρη ἀπὸ τὴν Ἤπειρο, καθὼς καὶ οἱ ἀναμνήσεις τοῦ ἀξέχαστου εὐγενικοῦ Συνεργάτη μας Λέοντα Μελᾶ ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν Ἰωαννίνων, ἀλλὰ καὶ οἱ μεταφράσεις ἀπὸ τὰ ταξίδια τοῦ HOLLAND, καὶ τῆς Δέσπως Καρβέλη οἱ ἀναμνήσεις.

Ἀπὸ τὸν ποιητικὸ ἀνθώνα ἀναφέρομε τὸν 15σύλλαβο τοῦ Γιάννη Πινδέα, ποιήματα τῆς Χρυσάνθης μας τῆς Ζιτσαίας, Εὐθ. Νίκου, Ἄλκ. Τζούμα, Κώστα Σίμου, Γ. Δάκα, Σταύρου Γιωβάννη, Κατερ. Ζέρη, Κώστα Διαμάντη, Γαλάτ. Μπαλτᾶ, Περ. Κακούρου, Χαρ. Χαβέλα.

Παρουσίαση νέων καὶ παλαιῶν βιβλίων ἔκαμαν ἀπὸ τὶς στῆλες τοῦ περιοδικοῦ μας οἱ Σύμβουλοι - Συνεργάτες μας Δημ. Στάμος καὶ Γιάννης Πινδέας καὶ ὁ Γεώργ. Βρέλλης.

Τέλος, Μεσελέδες - ἀνεκδοτολογικὰ ἱστορικὰ οἱ Μαμμόπουλος καὶ Γιῶργος Κούνδουρος.

Γ' ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΔΩΡΕΕΣ

Οἱ ἀναγνῶστες τοῦ Περιοδικοῦ μας ἔχουν τὴν εὐχέρεια νὰ βλέπουν κάθε μῆνα νὰ ἀναγράφονται σ' αὐτὸ οἱ καταβαλλόμενες ἐτήσιες συνδρομές, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀληθινὸ δημοψήφισμα τῆς ἀγάπης, ποὺ γίνεται γιὰ νὰ συνδράμουν καὶ νὰ στηρίξουν τοὺς γενικωτέρους πνευματικοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας. Εἶναι ἕνα φαινόμενο ποὺ ἡ ἠπειρωτικὴ φιλοτιμία καὶ φιλομουσία μπορεῖ νὰ ἐπιδείξει.

Ἀλλὰ πλὴν αὐτῶν ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὸ διαδραμὸν ἔτος ἀπεδέχθη τὴ δωρεὰ τοῦ τρίτου κατὰ σειρὰ βιβλίου τοῦ Συνεργάτου Συμβούλου - Ταμία μας, τοῦ Γιώργ. Κούνδουρου. Ἡ ἔκδοση τοῦ βιβλίου του

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

«Οἱ Καλαντζῆδες τῆς Μουργκάνας», τοῦ τελειοτέρου μέχρι σήμερα συγγράμματος, ἀφιερωμένου στὴ συμπαθῆ αὐτὴ τάξη, ποὺ ἔσβησε γιὰ πάντα, ὅπως πολλὰ παραδοσιακὰ ἐπαγγέλματα, ἔγινε προνοία τῆς Ἑταιρείας. Πῆρε τὸν ἀριθμὸ 59 στὴ σειρά τῶν ἐκδόσεών της. Χρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὸν συγγραφέα της Γιῶργο Κούνδουρο καὶ δωρήθηκε στὴν Ἑταιρεία.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνη του καὶ παρακαλεῖ τὴ Γεν. Συνέλευση νὰ ἐκδηλώσει τὴν ἐπιδοκιμασία της πρὸς τὴν πράξη αὐτὴ τοῦ Συμβουλίου καὶ τὶς εὐχαριστίες πρὸς τὸν Δωρητὴ - Συνεργάτη μας.

Μιὰ μεταθανάτια δωρεὰ διὰ διαθήκης κάνει στὴν Ἑταιρεία ὁ ἀείμνηστος Ἰωαννίτης Κώστας Κατσίκης, ὁ ὁποῖος διένειμε τὴν ἐξ 11 ἑκατομμυρίων δρχ. εἰς μετρητὰ περιουσίαν του εἰς εὐαγεῖς Ἠπειρωτικοὺς σκοπούς. Ἡ ἀναλογία τῆς Ἑταιρείας ἀνέρχεται στὸ ποσὸν τῶν 300.000 δρχ.

Τέλος ἡ οἰκογένεια τοῦ Δημ. Καρατζένη διέθεσε στὴν Ἑταιρεία μιὰ σειρὰ βιβλίων του.

Πρὸς ὅλους ὅσοι συνέβαλαν εἴτε στὴν ἐμφάνιση τοῦ Περιοδικοῦ τῆς Ἑταιρείας συνεργάτες - ἀρθρογράφους εἴτε ὅσους οἰκονομικῶς συνέδραμαν τὸ Δ. Συμβούλιο ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνη του.

Δ' ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ἡ οἰκονομικὴ κίνηση τῆς Ἑταιρείας κινήθηκε στὰ πλαίσια τοῦ Προϋπολογισμοῦ καὶ ἐμφάνισε ἕνα περίσσευμα τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, τὸ ὁποῖο ἐπενδύσαμε ἀμέσως σὲ ἀγορὰ φωτοτυπικοῦ μηχανήματος μεγαλύτερης ἀξίας ἐκείνου, ποὺ ἐδώκαμε γιὰ ἀνταλλαγὴ καὶ φαίνεται στὸν Ἰσολογισμό, ὅπως θὰ ἀκούσετε ἐντὸς ὀλίγου.

Γενικὰ τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο βαίνουν καλύτερα. Ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν φίλων συμπατριωτῶν μας εἶναι ἐδραιωμένη καὶ ἡ ἀδυναμία μεγαλύτερης ἀναπτύξεως ἔγκειται στὸ Συμβούλιο, ποὺ ἐλλείψει νέων ἀνθρώπων δὲν μπορεῖ ν' ἀναπτύξει περισσότερο τὸ ἔργο της. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀγωνιώδης ἡ ἔκκλησή μας νά μᾶς ἀνανεώσετε ἐκ βάθρων, γιὰ τὴν περαιτέρω πορεία της.

Πῶς θὰ μποῦμε στὸ πολυθρύλητο καὶ πολυσυζητημένο 1992 μὲ μία ἀπολιθωμένη Διοίκηση, ποὺ ἀφορᾶ κυρίως τὸ πρόσωπό μου;

Ε' ΜΝΗΜΗ ΕΓΧΑΡΑΚΤΗ ΔΙΑΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Μνήμη δικαίων κατέλιπαν κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον διακεκριμένοι Ἠπειρῶτες Μέλη καὶ μὴ τῆς Ἑταιρείας ποὺ συμπαραστάθηκαν στὸ ἔργο της.

Ἀ χ ι λ. Σ τ. Γ κ α τ σ ό π ο υ λ ο ς - Σύμβουλος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἔγκριτος νομικὸς καταγόμενος ἀπὸ τὸ χωριὸ Μολυβδοσκέπαστη τῶν Ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων. Μέλος τῆς Ἑταιρείας μας καὶ συμπαραστάτης στὸ πνευματικό της ἔργο. Ἀναλυτικὰ βιογραφικά του ἐδημοσιεύθηκαν στὸ Δελτίο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εὐριπίδης Σούρλας. Φωτεινὸ πνευματικὸ μετέωρο ὁ παιδαγωγὸς Εὐριπίδης Σούρλας ἀπὸ τὴν Πυρσόγιαννη Κονίτσης. Ἀφῆκε ἐποχὴ στὸ 5τάξιο Διδασκαλεῖο Ἰωαννίνων σὰν μεταρρυθμιστὴς μὲ τὶς νέες παιδαγωγικὲς ἰδέες, ποὺ ἔφερε ἀπὸ τὴν Ἑσπερία.

Ἐκτενὴς ἀνάλυση τοῦ ἔργου καὶ τῆς προσωπικότητάς του ἔγινε στὸ Δελτίο τῆς Ἑταιρείας.

Κωνσταντῖνος Ντούλας καὶ Ἀναστάσιος Παπαγγέλης. Τὸ δίδυμο τῶν Ἰατρῶν Λογοτεχνῶν ἀπὸ τὰ Γραμμενοχώρια. Στυλίστας τοῦ Ἠπειρωτικοῦ λόγου ὁ ἀρχίατρος Κ. Ντούλας μὲ τὴν ἀρετὴ τῆς συντομίας στὰ γραπτά του. Ἐπίχαρις γεμᾶτος δροσιὰ καὶ χιοῦμορ ὁ λόγος τοῦ Παπαγγέλη μὲ μικρό, ἀλλὰ πολυσήμαντο πνευματικὸ ἔργο καὶ οἱ δυό τους στὸ περιθώριο τῶν Ἰατρικῶν τους ἀσχολιῶν. Συνεργάται μας πολυτίμητοι κι ἀξέχαστοι.

Ἐκτενῆ βιογραφικά τους περισσότερα ἀπὸ τὴ σημερινὴ ἐπιτύμβια στήλη τῶν ἐξεχόντων Ἠπειρωτῶν, θὰ βρεῖ ὁ βουλόμενος στὶς σελίδες τοῦ Δελτίου τοῦ παρελθόντος ἔτους

Γεώργιος καὶ Ἕλλη Κορκάρη. Ἀπὸ τὴν Πολύτσανη τῆς Βορ. Ἠπείρου ὁ δικαστικὸς - Ἐφέτης, τὸν βαθμὸ Γεώργ. Κορκάρης ἀκέραιος καὶ εὐαίσθητος δικαστής, ἀπὸ τὴ Ζαγοριὰ μέλος τῆς ἐπιφανοῦς οἰκογενείας Χαρίτου ἡ Ἕλλη Κορκάρη. Μέλη τῆς Ἑταιρείας ἐνεργά.

Ἐκτενῆ βιογραφικά τους ἔγραψε ἐπίσης στὸ Δελτίο ὁ ἀριστίνδην νομικὸς ἐπίσης συνάδελφός μας κ. Ἀθαν. Λέκκας.

Σπῦρος Φιλίππου. Σεμνός κι ἀθόρυβος ἔφυγε ὁ ἀρχιτέκτων καὶ Πολ. Μηχανικὸς Ἰωαννίνων Σπῦρος Φιλίππου, τέως Δήμαρχος Ἰωαννίνων καὶ Εὐεργέτης τῆς πόλεως, μέλος ἐκλεκτὸ τῆς Ἑταιρείας.

Θρασύβουλος Τσακαλῶτος. Σαράντα χρόνια στρατιώτης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴ Μικρασιατικὴ ἐκστρατεία ὡς τὶς κορυφὲς τῶν Ἀκροκεραυνίων κατὰ τὸν πόλεμο 1940—41 καὶ τὸ Ρίμινι, ὁ Θρασύβουλος Τσακαλῶτος τῆς γνωστῆς Πρεβεζιάνικης οἰκογενείας. Φίλος, Συνεργάτης καὶ ὁμιλητὴς ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Ἑταιρείας ἔφυγε σὲ μεγάλη ἡλικία, ὄχι λησμονημένος, ἀλλὰ στὸ προσκήνιο τῆς ζωῆς μὲ τὴν ἐνεργὸ παρουσία του.

Ἐκτενῆ βιογραφικά του καὶ ἀλληλογραφία του μαζί μου δημοσιεύτηκαν στὸ Δελτίο.

Κων. Παπᾶς. Γόνος μεγάλης οἰκογενείας τοῦ τόπου μας ἀπὸ τὴ Στεγόπουλη τῆς Βορ. Ἠπείρου καὶ διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως στὴν Κέρκυρα ἐγκατεστημένος ὁ Κων. Παπᾶς, μεγαλέμπορος, ἀλλὰ καὶ φιλόμουσος, ἄφῆκε μνήμη ἀγαθή, ὑποστηρικτὴς τοῦ πνευματικοῦ μας ἔργου.

Γεώργιος Τζαβέλλας. Γόνος τῆς γνωστῆς Σουλιώτικης οἰκογενείας ὁ Γεώργιος Τζαβέλλας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

μὲ παράτολμο ἀντιστασιακὴ δράση στὴν τρικυμιώδη ζωή του, ἔγκριτο μέλος τῆς Ἑταιρείας.

Βιογραφικά του ἐκτενῆ στὶς σελίδες τοῦ Δελτίου.

Στάθης Λαμπρίδης. Ἔκλεισε χρόνος ποὺ δὲν στέκει παράπλευρός μου ὁ ἀλησμόνητος Γυμνασιάρχης καὶ Γεν. Γραμματέας τῆς Ἑταιρείας Στάθης Λαμπρίδης. Ὅσο περνάει ὁ καιρὸς τόσο μεγαλώνει ἡ στέρηση τῆς προσωπικότητάς του ἀπὸ τὶς δραστηριότητες τῆς ζωῆς της. Τὸ ἐτήσιο μνημόσυνό του μᾶς τὸν ἐπαναφέρει κοντά μας.

Ἄγκη Κυριαζῆ — Κίμων Κυριαζῆς. Θρῆνος στὰ Γιάννινα ἀπὸ τὴ σύγχρονη σχεδὸν ἀπώλεια τῆς ἐπιστήμονος Ἄγκης Κυριαζῆ στὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας της ποὺ συμπαρέσυρε στὸ θάνατο ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τὸν δύστυχο πατέρα της Κίμωνα Κυριαζῆ, τὸν ἐκδότη τῆς Ζαγορισιακῆς Ἐπιθεωρήσεως τὸ «Ζαγόρι».

Τὸ δράμα τῆς κόρης καὶ τοῦ πασίγνωστου γιὰ τὶς ἐμπορικὲς καὶ πνευματικὲς δραστηριότητες τοῦ πατέρα της συγκλόνισε τὴν κοινωνία τῶν Ἰωαννίνων, ποὺ τοὺς ἔκλαψε πικρά.

Ἐκτενῆ βιογραφικὴ ἀνάλυση τοῦ Κίμωνα Κυριαζῆ ἔκαμε στὸ Δελτίο ὁ συνεργάτης μας Κώστας Τέκτων, ἐνῶ τὸν τάφο τῆς Ἄγκης ἔρανε ἡ Ἄρτεμη Μαλάμη.

Βασίλειος Λάππας. Γιατρὸς στὰ Γιάννινα τῆς γνωστῆς Δροβιανίτικης Βορ. Ἠπείρου οἰκογενείας, ποὺ ἀνέδειξε μουσικούς, ναυάρχους, ἰατρούς, Προξένους (Γαλλίας) μὲ εὐρωπαϊκὴ EDUCATION γνωστῆς γιὰ τὴ δραστηριότητά της καὶ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἠπείρου.

Ἰωάννης Τζόγιας. Λίγα χρόνια πρὸ τοῦ '40 ἡ μικρὴ πόλη τῶν Ἰωαννίνων μὲ τὴν πανένδοξη μεσαιωνικὴ καὶ τῶν ἀρχῶν του 19ου αἰῶνος ἱστορία της συγκέντρωνε στοὺς κόλπους πλειάδα ἰατρῶν γνωστῶν ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἠπείρου, ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος, ἕως τὰ Ὑπερβόρεια,—κάπου ἔχω γράψει—ἔφτανε ἡ ἐπιστημονική τους ἀκτινοβολία. Πολυτάλαντοι Μπέηδες κατέβαιναν κι ἀπὸ τὸ Δυρράχιο, προτιμώντας τὴν ἑλληνικὴ ἰατρικὴ ἀπὸ τὴν ἰταλική.

Ἦταν τότε ποὺ οἱ γιατροὶ δὲν εἶχαν γίνει ἀκόμα ἁπλοὶ ἀριθμοί, ἀλλὰ ἦταν δακτυλοδεικτούμενες προσωπικότητες σεβαστὲς στὴν κοινωνία τῶν Ἰωαννίνων.

Σ' αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ἦταν ὁ τελευταῖος ἄρχοντας ἰατρὸς Ἰωάννης Τζόγιας. Ἡ ἀρχοντιά του καὶ ἡ ἀνθρωπιά του φάνηκε καὶ ἐν ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον ἀπὸ τὰ δωρήματα σὲ διάφορα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα τῆς πόλεως. Ἐκτενῆ βιογραφικά του περιελήφθησαν στὸ Δελτίο ἀπὸ τὸν κ. Οἰκονόμου.

Εὐάγγελος Ἀβέρωφ-Τοσίτσας. Γνωστὴ πολιτικὴ προσωπικότητα τοῦ τόπου μας ἀπὸ τὴ γνωστὴ Μετσοβίτικη ἱστορικὴ οἰκογένεια τῶν Ἀβέρωφ, ὁ Εὐ-

άγγελος Ἀβέρωφ - Τοσίτσας ἔφυγε ἀπὸ τὴν παροῦσα ζωή. Πρόγονός του ὁ πολιτευτὴς Αὐγερινὸς Ἀβέρωφ ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς ἱδρυτὲς τῆς προγονικῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑταιρείας (Ἠπειρ. Κομιτάτου) 1906. Καὶ ὁ Εὐάγγελος Ἀβέρωφ, μέλος ἐπίλεκτο τῆς σημερινῆς Ἑταιρείας μας. Ξεκίνησε τὸ πολιτικό του στάδιο ὡς Νομάρχης Κερκύρας, ὑπουργὸς Ἐφοδιασμοῦ τῶν μεταπολεμικῶν κυβερνήσεων, μὲ τὴν Ἕνωση Κέντρου τὴν ΕΡΕ καὶ τὴν Νέα Δημοκρατία, Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐθνικῆς Ἄμυνας. Κατεῖχε κυρίαρχη θέση στὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου ἐπὶ σαράντα πέντε χρόνια. Ἔγραψε ὡς πνευματικὸς ἄνθρωπος καὶ ἱστορικὰ καὶ θεατρικὰ ἔργα.

Θεοχάρης Βαζάκας. Ἰωαννίτης ὁ τέως Γεν. Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν Θεοχάρης Βαζάκας, ἀγαθὸς καὶ σεμνὸς Ἠπειρώτης διέτρεξε μὲ τὴν ἀξία του τοὺς βαθμοὺς τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας. Θαυμαστὴς τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας καὶ τακτικό της μέλος ἀπὸ ἐτῶν. Ἀπέθανε στὸ θέρετρο τῆς συνταξιουχικῆς του ζωῆς, στὸ Τολὸ Ναυπλίας.

Γιῶργος Μετσόλης. Δὲν ἦταν Ἠπειρώτης ἀλλὰ Μικρασιάτης ὁ γλυκὺς ποιητὴς τῆς Ἰωνίας Γιῶργος Μετσόλης, ἀπόφοιτος τῆς Δραματικῆς Σχολῆς καὶ ἠθοποιός. Ἀγάπησε ὅμως τὴν Ἤπειρο καὶ στάθηκε κοντὰ στὸ ἔργο τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τὸ 1962 συνεχῶς.

Δὲν ἀπουσίασε ποτὲ ἀπὸ ὁμιλίας μας στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ὅταν αὐτὴ περιεῖχε ἀπαγγελία ποιημάτων. Ὁ Θάνος Κωτσόπουλος, ὁ Βασίλης Παπανίκας, ὁ Γιῶργος Μετσόλης, ὁ Παπακωνσταντίνου, ἡ Πολιτίμου ἦταν οἱ ἀπαραίτητοι ἑρμηνευτὲς τῶν Ἠπειρωτικῶν μας ποιημάτων.

Ἀχιλλέας Παπαδόπουλος. Εἶναι ὁ τελευταῖος νεκρὸς τῆς Ἐπιτύμβιας αὐτῆς στήλης. Ἀπὸ τὶς Βουλιαράτες τῆς Βορ. Ἠπείρου ὁ δάσκαλος καὶ ἱστορικὸς ἐρευνητὴς Ἀχιλλέας Παπαδόπουλος. Ἀπελευθερωμένος ἀπὸ ἄλλες ὑποχρεώσεις ἔδειχνε τελευταῖα σαφῆ σημεῖα στενότερης προσεγγίσεως πρὸς τὸ ἔργο τῆς Ἑταιρείας μας, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν Μέλος. Καὶ ἐνῶ ἐλπίζαμε νὰ κοσμήσει τὸ σημερινὸ ψηφοδέλτιο μὲ τὴ συμμετοχή του, πρὸς ἀνακούφισή μας, τὸν ἀφήρπασε καθ' ὁδὸν σχεδὸν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια μας ὁ αἰφνίδιος θάνατος. Μᾶς κατέχει θλίψη γιὰ τὴν ἀπώλειά του.

Κύριοι Ἑταῖροι.

Γεραίρομε τὴ μνήμη τῶν ἐξεχόντων Ἠπειρωτῶν καὶ ἂς κρατήσουμε ἑνὸς λεπτοῦ σιγὴ προσευχόμενοι μὲ τὴ σκέψη μας στραμένη πρὸς αὐτούς.

★

Μετὰ τὴν ἀνάγνωση τῆς ἐκθέσεως τῶν Πεπραγμένων ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Ἑταιρείας, ὁ Γεν. Γραμματέας κ. Εὐθύμιος Νίκου διαβάζει τὴν Ταμειακὴ Κατάσταση, τὸν

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 189)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

"Ο ΛΑΖΑΡΟΣ„

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΑΘ. ΒΛΕΣΣΙΔΗ

Παλιότερα τα παιδιά του χωριού μου Κάτω Ραβένια, μόνο τ' αγόρια, ανήμερα στη γιορτή του Λαζάρου, πηγαίναμε στα σπίτια του χωριού και λέγαμε τραγούδια του Λαζάρου.

Την παραμονή το βράδυ μας χώριζε ο δάσκαλος σε δυό κουμπούνια (ομάδες). Ορίζονταν σε κάθε κουμπούνι ένας αρχηγός, συνήθως από την έκτη τάξη. Μετά το μάθημα ξετρελαμένοι τρέχαμε στα σπίτια μας και πετάγαμε τις τσάντες. Πρώτη μας δουλειά ήταν να βρούμε κουδούνι ή κύπρο, όσο πιό μεγάλο μπορούσαμε. Οι αρχηγοί φρόντιζαν να φέρουν από ένα μεγάλο καλό καλάθι ,για να βάζουμε τ' αβγά που θα μας έδιναν οι νοικοκυρές. Επίσης φρόντιζαν να φέρουν και τις μεγάλες κουδούνες του Μπάμπα Βασίλη του Μπάτσου. Αυτός τις έδινε με χαρά και ευχαρίστηση. Αυτές οι κουδούνες ήταν από βουβάλια.

Τις είχε φέρει εκείνος απ' τη Μακεδονία. 'Ηταν πολύ μεγάλες, ίσα με το κορμί ενός δωδεκάχρονου παιδιού. Λάλαγαν βαριά και γλυκά κι ακούγονταν σαν καμπάνες. Τις κρατούσαν τα πιό γεροδεμένα παιδιά. Στον πρώτο μου «Λάζαρο» ήμουν τότε δευτέρα - τρίτη τάξη, η μάνα μου βρήκε ένα γουργουρίδι σαν αυτά που βάζουν στα ζαγάρια. Γιατί δεν είχαμε στο σπίτι μας γιδοπρόβατα επομένως ούτε και κουδούνια και κυπριά. Εγώ ξεχέστηκα από τη χαρά μου. Με το γουργουρίδι κάτω απ' το προσκέφαλο χωρίς και να φάω, ξάπλωσα γιὰ ύπνο στο μπάσι. Κουκουλώθηκα με τη τσέργα, αλλά που να με πιάσει ύπνος! 'Ημουν όλος χαρά και αγωνία.

Από μια τρύπα της τσέργας παρακολουθούσα με το μάτι γαρίδα πότε να φέξουν οι χαραμάδες του κλειστού παραθυριού. Στο χάραμα του Σαββάτου, όλοι βρισκόμαστε στο χαγιάτι του 'Αϊ Νικόλα. Εκεί ξεχωριζόμαστε τα κουμπούνια και μετριόμαστε μήπως λείπει κανείς. Κάναμε έλεγχο στα κυπριά και στα κουδούνια για να δούμε αν είναι εντάξει Μετά βγαίναμε όλοι μαζί με τους αρχηγούς πίσω στα γκρεμίδια δίπλα στους χαλέδες του σχολειού. Με το σύνθημα των αρχηγών λαλάγαμε τα κυπριά και τα κουδούνια γρήγορα και δυνατά, όσο μπορούσαμε όλοι μαζί. Απέναντι στα Δολιανά από τα «γύφτικα» μας απαντούσαν οι Δολιανίτες που έκαναν κι αυτοί το ίδιο. Εμείς όμως τους «τρώγαμε» πάντα στο συναγωνισμό γιατί βλέπετε ! ήταν οι κουδούνες του Μπάμπα Βασίλη Μπάτσου.

'Υστερα απ' αυτό τον συναγωνι-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

σμό, με μεγάλη χαρά και φλουτουρισμένες τις καρδιές χτυπώντας δυνατά και γρήγορα τα κυπροκούδουνα, αρεντεύοντας (τρέχοντας) ξεχυνόμαστε στα σπίτια, ένα κουμπούνι προς τον πάνω και τ' άλλο προς τον κάτω μαχαλά. Φτάνοντας στο πρώτο σπίτι σταματούσαμε το λάλημα κρατώντας τα κυπροκούδουνα απ' τα γλωσσίδια και ντερεκωμένοι αρχίζαμε δυνατά προσέχοντας οι μικροί τους μεγάλους.

'Ηρθ'ο Λάζαρος ήρθαν τα βάγια,
ήρθ' ο μύρμηγκας τα κορασίδια.
Κορασίδια μου σταυροσταθείτε,
κι αν τιμήσατε να σηκωθείτε.
Να πείτε το μέγα πάθος του Χριστού
το μέγα πάθος του Λαζάρου.
Ο Λάζαρος απέθανε κι απόψε ανεστήθη.
Πού ήσουν; Πού ήσουν Λάζαρε τόσο καιρό χαμένος;
—'Ημουνα στη γη βαθιά παραχωμένος.
Τα χεράκια μου σταυροδεμένα,
τα ποδαράκια μου σαρακωμένα,
η γλωσσίτσα μου τρείς άγιους γράφει:
'Αγιος Δημήτριος, 'Αγιος Νικόλαος και 'Αγιος Αϊ-Ταξιάρχης.
'Οσα φύλλα έχ' ο κίσαρας
και κεραμίδια η πόλη,
τόσα καλά να δώσει ο θεός
εδώ που τραγουδούμε.
Δός μας και τ' αβγούτσικο
να πούμε και του χρόνου,

—Χρόνια πολλά θειάκω και του χρόνου, ευχόμασταν όλοι δυνατά και ομόφωνα.

—Χρόνια πολλά παιδιά μου, να σας έχει ο Θεός καλά, να τα πείτε και του χρόνου.

Και με χαρά και χαμόγελα μας έδινε ένα - δυό άσπρα και φρέσκα αβγά απ' τις κοτούλες της.

Η Πολυξένη και η Γαλούσιω του Μπασανικόλα μας περίμεναν στην αυλή. Μόλις φτάναμε μας ζήταγαν να τους πούμε το τραγούδι για τη μονάκριβη Κατίνα τους! Και μείς αρχίζαμε:

Μωρή μικρή μικρούτσικη
μικρή γαϊτανωμένη,
πού είν' η ρόκα σου,
πού είν' ο αργαλειό σου;
Η ρόκα μου στη μέση μου
κι ο αργαλειός υφαίνει.
Υφαίνει τα ψιλά πανιά
και τα φτενά μαντήλια,
για περιμένω τον καλό
που θάρθει να με πάρει...

Μετά από τις σχετικές ευχές μας έδιναν αυγά ή δεκάρες, ενώ η Κατίνα κύτταζε από τη σκάλα ψηλά, χαρούμενη για το τραγούδι που της είπαμε.

Σημείωση: Η Κατίνα είναι η γυναίκα μου.

Και μετά γκουντρουβαλώντας τα κοπρολίθαρα τρεχάτοι κατηφορίζαμε σιακάτω για να προλάβουμε και στ' άλλα τα σπίτια.

Η μάκω Μάνθα του Ζάχου μας περίμενε κι αυτή και με χαμόγελο μας ζήταγε να της πούμε το τραγούδι για το μοναχό εγγόνι της το Γιάννη, γιατί τα άλλα της εγγόνια ήταν όλα κοπέλες. Είχε και στην ποδιά της έτοιμα τ' αυγά και αμύ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

γδαλα. Κι εμείς στο πι και φι αρχίζαμε:

Μωρὲ σπειρί σπειρόπουλο
σπειρί μαργαριτάρι,
όντα σε γέννα η μάνα σου
και σε καρδοπονούσε,
εγώ στη θύρα κάθομουν
Θεόν παρακαλούσα:
Θεέ μ' να γίνει βασιλιάς
Θεέ μ' να γίνει ρήγας,
να κοσκινίζει το φλουρί
με το μαργαριτάρι
να μένει το λαγάρι
κι' από τα λογαρίσματα
να δίνει του Λαζάρου.

Το ίδιο μας ζήταγε από κάτω η μάκω Τέρω. Ετούτη είχε το Σταύρο μοναχό. Κι εμείς με δύναμη τραγουδούσαμε το «σπειρί σπειρόπουλο» και ο μπαμπα Πέτρος ο παππούς του Σταύρου μας παρακολουθούσε για να δει αν το λέμε σωστά και καλά. Κι ο Σταύρος που τον είχαμε αρχηγό, έμπαινε μπροστά και ζήταγε να μας δώσουν πολλά καλούδια για να δείξει τον καμπόσο στ' άλλα παιδιά, ενώ οι αδερφές του τρείς τέσσερες στη σειρά πάνω στη σκάλα παρακολουθούσαν, κρυφογέλαγαν και κρυφοκαμάρωναν για τον άντρα, που μεγάλωνε στο σπίτι τους. Αυτό το κάναμε όλοι, όταν πηγαίναμε με το κουμπούνι στο σπίτι μας. Ζητάγαμε να μας δίνουν οι μανάδες μας πολλά καλούδια για να κάνουμε τον καμπόσο στους άλλους. Τα μικρότερα παιδιά, εκτός απ' το πατροπαράδοτο βασικό τραγούδι του Λαζάρου, δεν πολυξέραμε καλά τα άλλα τραγούδια. Γι' αυτό ανοιγοκλείναμε το στόμα λέγοντας ό,τι νάναι προσπαθώντας να ακολουθούμε σωστά τους μεγάλους. Φωνάζαμε όμως δυνατά, γιατί άλοίμονό μας απ' τους μεγάλους. Φοβόμαστε μη δε μας δώσουν αυγά και δεκάρες στο μοίρασμα και μη δε μας ξαναπάρουν άλλη φορά στα κάλαντα ή στο Λάζαρο. Και ξελαρυγγιζόμασταν και πετιόνταν οι φλέβες στο λαιμό και φρασιάνιαζε το στόμα μας. Και όλα αυτά γιατί; για ένα αυγό ή για μια δεκάρα! Πόσο όμως μεγάλη και αλογάριαστη ήταν η χαρά μας και η ευχαρίστηση!!!

Στο μοίρασμα που γίνονταν στο τέλος στο χαγιάτι της εκκλησιάς τα μικρά και τα κλούβια αυγά μας τάδιναν οι μεγάλοι εμάς των μικρών καθώς και τις δεκάρες που ήταν στραβές ή δε γυάλιζαν.

Τ' αυγά τα ξεχωρίζαμε σε γερά ή όχι εύκολα, γιατί τα φώλια που ήταν συνήθως και κλούβια, ήταν κιτρινισμένα και κουτσουλισμένα, ενώ τα καλά ήταν άσπρα και μπούτσιρα.

Πολλές νοικοκυρές μας έδιωχναν ή όταν άκουγαν τα κυπροκούδουνα που πλησιάζαμε προς το σπίτι τους, έκλειναν την πόρτα και έφευγαν. Τότε θυμωμένοι λέγαμε το τραγούδι:

'Εδώ έχ' ο κούκος τη φωλιά
κι ο διάολος την τρύπα.
Μωρή κουτσή μωρή στραβή
κι αναθεματισμένη...

Στον πρώτο μου Λάζαρο στο μοί-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 187)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΡΩΝ

θλιμμένες ἱστορίες

✠ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΗ ΖΟΥΜΠΟΥ

Ὁ χείμαρρος τῶν κέδρων ἀπόψε κάπως δὲν ἀκούεται νὰ πέφτει καταρράκτης.

Ρέματα, ποὺ τὰ στέλλει ἡ ἀπέραντη λαγκαδιά, φειδοκυλᾶν μουρμουρίζοντας κάτι ποὺ μοιάζει σὰν πένθιμη μπαλάντα...

Τὰ πουλιὰ κρυμμένα στὰ πυκνόκλαρα τῶν κέδρων καὶ τῶν σπαρτῶν τῆς χαράδρας, ἔπαψαν τὸ φαιδρό τους τραγοῦδι.

Κάτι τέλος τὸ πένθιμο καὶ μελαγχολικό, σὰν πνεῦμα γυρίζει σκορπώντας τὴ λύπη καὶ μόνον οἱ κῆποι τῆς Γεσθημανῆς μὲ τὴν ἀπέραντη καὶ λιγοθυμισμένη μοσχοβολιά τους, στέλλουν μαλακά στὰ φτερὰ τῆς νυχτερινῆς αὔρας τὶς μυρωδιὲς τους, ὅμοιες μὲ βαριὰ νεκρολίβανα γιὰ τὸ μεγάλο πένθος.

Ἐσκοτείνιασε. Οἱ ἐληὲς ἀναστρέφουν στὴ νύχτα τὰ φύλλα τους καὶ κοιμοῦνται κοπαδιστά, σὰν νὰ θέλουν νὰ κρύψουν κάτω τους κάποιο μεγάλο μυστικό, κάποιο φριχτὸ δρᾶμα ποὺ σέ λίγο θὰ ξετυλιχθεί, ἐκεῖ στοὺς γέρικους κορμούς των μὲ τὸ παγερὸ φίλημα ἑνὸς προδότη μαθητή. Σάμπως νάνοιωσαν καὶ τ' ἄστρα ποὺ μὲ τὰ χρυσὰ ματάκια τους βλέπουν ὅλες τὶς ἀνθρώπινες ἀσκήμιες τὴ νύχτα. Καὶ χάνονται πολλὰ ἀπ' αὐτά, ἴσως τὰ εὐαισθητότερα, στὴ σκοτεινιὰ τῆς ἀβύσσου καὶ τῆς νύχτας, γιὰ νὰ μὴν ἀντικρύσουν τὸ μεγάλο ἔγκλημα ποὺ ἐκείνη τὴ βραδυὰ θὰ γινόνταν ἀπάνω στὴ Γῆ.

Δειλὸ τὸ φεγγάρι φίλησε τὶς κορφὲς τῆς Ἔσσ—Ἐβῶν καὶ κύτταξε θλιμμένο τὶς λαγκαδιὲς τοῦ Καρμήλου.

Ἔπεφτε τὸ ὠχρό του φῶς ἀπάνω στὴν προφητόκτονη πόλη, καὶ ἀχνὲς φωτοσκιάσεις του ἐφάνταζαν τρομακτικὰ στὶς πλαγιὲς τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν.

Ἐκεῖ κοντὰ στὶς ἐληές, ἀνάμεσα καὶ στὰ πυκνὰ κυπαρίσσια, μιὰ φρικτὴ νυκτερινὴ μυσταγωγία γίνεται.

Εἶναι ὁ Μεγάλος Ραββί, γονατιστὸς μὲ λυτοὺς τοὺς θείους του κότσους, προσεύχεται καὶ στὸ θλιμμένο του πρόσωπο, ὁ οὐρανὸς ἐπαναπαύει τὴν δρόσον του.

Τὸ σύννεφο τῆς μορφῆς του, παραπονεμένο γυρίζει στὶς ἀπέναντι ράχες, ποὺ κρύβουν πίσω τους τὴν Ἱερὴ πόλη.

Καὶ ὅμως, ἀπὸ ἐκεῖ μπροστὰ σὲ τόσα πλήθη, ἀπὸ τὸ θεῖο του στόμα ἀκούστηκαν οἱ δεκάλογοι τῶν μακαρισμῶν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ὢ θεῖον ὕψος ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ Φυλὴ τοῦ Ἰσραὴλ, ποὺ σὲ λίγο θὰ ὑψώσει στὸ ξύλο τῆς ἀτιμίας τὸν Σωτῆρα της.

Μὰ νὰ κάτι στὸ βάθος φαίνεται.

Ἀκούεται νὰ διαβαίνουν ἀνθρῶποι - ὄχλοι στὸ ξυλένιο γεφῦρι τοῦ χειμάρρου ποὺ τρίζει.

Φωνὲς μαζὶ καὶ κατάρες καὶ ἀναμμένα δαυλιὰ μὲ φανάρια, πομπὴ σὰν νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ Ἅδη.

Κοιμᾶστε; ἀκούεται παραπονιάρικη ἡ φωνὴ τοῦ Διδασκάλου.

«Τὸ μὲν σῶμα πρόθυμον ἡ δὲ σάρξ ἀσθενής. — Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε».

Ἀποσβολωμένοι σηκώνονται μηχανικὰ τραυλίζοντας λίγα λόγια. Καὶ τί μποροῦν νὰ εἰποῦν; Νά, ἔφτασε ὁ Ἰούδας.

Ἕνα φίλημα κι' Ἐκεῖνος ποὺ τοὺς ἔθρεψε, βρίσκεται τώρα δεμένος στὰ χέρια τους. Κι' ἀρχίζει τὸ φριχτὸ μαρτύριο.

Ἀπὸ τὸν Ἄννα στὸν Καϊάφα γιὰ νὰ καταλήξει στὸ Πραιτώριο.

Βρισιὲς καὶ ραπίσματα ἀπὸ τὸν μανιασμένο λαό. Ὅλα τὰ δέχεται μὲ μιὰ θεία ἀπάθεια καὶ καλωσύνη.

Τί σημαίνει, σὰν αὐτὸς καταφρονεθεῖ, πάθει, σταυρωθεῖ; Δὲν ἦρθε νὰ λυτρώσει ἀπὸ τὰ τόσα δεινὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος;

Οἱ ὧρες διαβαίνουν γοργά.

Ματωμένος ὁ ἥλιος γέρνει σὲ θολὴ δύση, πίσω ἀπὸ τὸ δενδροστόλιστο Ἀερμών...

Οἱ ἰαχὲς τοῦ λαοῦ δυναμώνουν.

Τὸ μεγάλο θῦμα τῆς ἰδέας καὶ τῆς ἀλήθειας δόθηκε στὰ χέρια του ἀπὸ τὸ Ρωμαῖο Πραίτωρα, νὰ τὸ κάνει ὅ,τι θέλει καὶ ὁ νεκρότοπος Γολγοθᾶς, θὰ σκεπάσει μὲ τὴν αἰώνια λήθη τὸ σῶμα Ἐκείνου ποὺ βουλήθηκε νὰ γίνει Σωτήρας των...

Ἀλλ' ὄχι! Ἡ θεία παντοδυναμία, πῶς ἀλλοιῶς, ἔχει οἰκονομήσει τὰ πράγματα.

Ἐκεῖνος ποὺ θὰ σταθεῖ κρεμασμένος σήμερα στὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ, σὲ λίγο θὰ θριαμβεύσει μὲ τὸ φῶς καὶ τὴν αἴγλη τῆς ἔνδοξης Ἀνάστασής Του.

«ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», Ἰωάννινα 5 Ἀπριλίου 1931.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΑΪ-ΜΗΝΑΣ Ο ΚΟΚΚΙΝΟΛΙΘΑΡΙΤΗΣ

ΤΟΥ ΘΕΟΦ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

Η γη της πατρίδας μας είναι κατάσπαρτη με ιερά προσκυνητάρια, δείγματα της πίστης στο Θεό του θεοσεβή λαού μας. Μεγάλες ή μικρές εκκλησιές,, σε κατοικημένους ή ερημικούς τόπους, χτισμένες πριν πολλά χρόνια από τους πιστούς του Θεού μας, στολίζουν τη μονοτονία του κακοτράχαλου βουνού και της αφιλόξενης ρεματιάς.

Εκεί στο ερημικό σταυροδρόμι, ένα ορθογωνικό εικόνισμα, αφιερωμένο σε κάποιον άγιο, με ένα απέριττο καντηλάκι, κάνει το διαβάτη να βγάλει το σκούφο του, να σταυροκοπηθεί και να ζητήσει τη χάρη του 'Αϊ-Νικόλα, του 'Αϊ-Δημήτρη ή της Μεγαλόχαρης. Εκεί σπινθηρίζει τα βράδια το καντηλάκι ή το κεράκι που άναψε κάποιος στρατοκόπος ή κάποιος απ' εκείνους που πατροπαράδοτα το 'χουν ταμένο ν' ανάβουν το καντήλι κάποιου άγιου πού 'ναι κι ο ιδιαίτερος προστάτης του σπιτικού τους.

Αυτή η αχνή φεγγοβολή μέσα στο πηχτό σκοτάδι του χειμώνα, δίνει κουράγιο στον αργοπορημένο διαβάτη, στον αγωγιάτη ή στον ξενιτεμένο σαν γυρίζει από τη μακρινή ξενιτιά.

Αλλού πάλι, ψηλά στις κλεισούρες και στα διάσελα, άλλα εικονίσματα στέκονται αιώνιοι μάρτυρες κάποιων ανθρώπινων περιστατικών, στα οποία χρωστούν και την ύπαρξή τους. Εκεί ψηλά καταραχής στις σουβλερές κορφές των αγριωπών βουνών τα σκήπτρα κατέχει ο Προφήτης Ηλίας. Εκεί ψηλά στο καταράχι, που βουΐζει η λύσσα του μανιασμένου χειμώνα και αντισκόφτει τ' αστροπελέκι στην πυκνή νυχτιά, βρίσκεται πολλές φορές ένα ξωκλήσι, καταφύγιο για τον μπιστικό, τον κυνηγό και κάθε άλλο περαστικό.

Σ' αυτά τα απέριττα και φτωχά προσκυνητάρια, σαν βρεθεί ο άνθρωπος, η ψυχή του λυτρώνεται για λίγο απ' της ζωής την ταραχή και νιώθει μέσα του εκείνη την υποβλητική μυστηριώδη μεταρσίωση και χάρη του θείου και υπερκόσμιου 'Οντος.

Εκεί στη γαλήνη της ερημιάς, στο φυσικό περιβάλλον, το φτωχό κι απλοϊκό ξωκλήσι ανεβάζει την ψυχή του ανθρώπου πιό έντονα και πιό ιερόπρεπα απ' ό,τι ο καλλιμάρμαρος ναός της πόλης. Οι απλοί τοίχοι, οι πολλές φορές αγκαλιασμένοι απ' τον κισσό, το αγιόκλημα ή τη μεθυστική αγράμπελη, το λιθόστρωτο ή χωμάτινο δάπεδο, η χοντροκομμένη πόρτα, τα στενά σαν πολεμίστρες παράθυρα, η γεμάτη φεγγίτες στέγη και οι αχνές

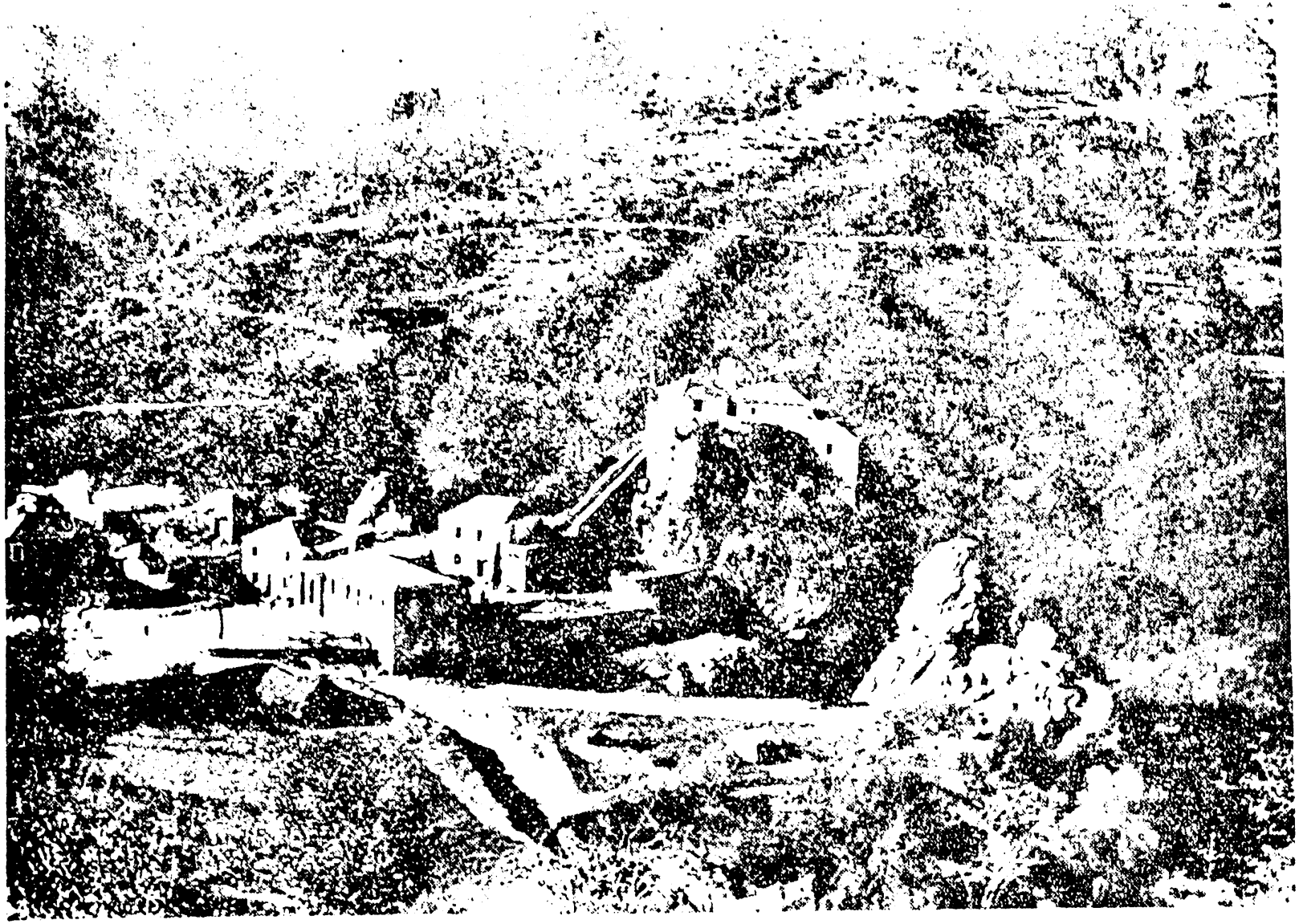

Κοκκινολιθάρι κι "Αϊ-Μηνᾶς. ('Αρχεῖο Θ. Λαμπρίδη)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

από την πολυκαιρία, ξεθωριασμένες λίγες εικόνες, είναι τα σύμβολα εκείνα τα απλά που μιλούν στην ψυχή μας βαθιά, θερμά και βρίσκουν την πνευματική εκείνη ανταπόκριση, που κάνει την ανθρώπινη ψυχή με κατάνυξη περίσσια να ρουφήξει τη χάρη της πίστης.

Δε θά 'ρθουμε σ' αντίθεση με τα λόγια του Μεγάλου Διδασκάλου που 'πε στη Σαμαρείτιδα, αν πούμε ότι σε κάποια εκκλησάκια η ψυχή του ανθρώπου νιώθει κάπως πιο πλατιά την ύπαρξη του θείου και κατασαγηνεύεται από μια μυσταγωγία κι ένα θρησκευτικό δέος αλλόγνωρο, που 'ναι στ' αλήθεια και ένα ψυχικό ξαναγέννημα.

'Ισως αυτό να οφείλεται στο πεπερασμένο της δικής μας ύπαρξης, μπροστά στο μεγαλείο του άπειρου Θεού.

Αν ανεβείς στ' αγιορείτικα μοναστήρια ή στη Μεταμόρφωση ψηλά στα Μετέωρα, νιώθεις ένα θείο μεγαλείο και μια αλλοιώτικη πνευματική έξαρση.

Γυρίζοντας κανένας την περιοχή της Θεσπρωτίας και επισκεπτόνος μοναστήρια καὶ ξωκλήσια, ίσως νιώθει όλα όσα παραπάνω είπαμε, αλλού διαφορετικά κι αλλού εντονότερα.

Αν όμως, φίλε αναγνώστη, θέλεις η ψυχή σου να νιώσει την καθάρια και γνήσια λύτρωση και το πνεύμα σου ν' ανεβεί, για λίγο έστω, πάνω από την οχλοβουή της εγκόσμιας πεζής ζωής μας, κάνε τον κόπο, που θα σου γίνει καθήκον, να επισκεφτείς ένα εκκλησάκι που είναι μοναδικό εκεί στην ιδιαίτερη πατρίδα μας.

Ξεκίνα όποια εποχή θελήσεις κι όποιον καιρό κι αν τύχει. Ο 'Αϊ-Μηνάς ο Κοκκινολιθαρίτης, κουρνιασμένος σαν το γέρικο αητό του δημοτικού μας τραγουδιού, κατάκορφα σ' ένα βαθύγκριζο και πυροκόκκινο στην κοιλιά του πελώριο βράχο, σε περιμένει. Σαν τον αντικρύσεις από μακριά, θα ξαφνιαστείς, θα δυσπιστήσεις στα μάτια σου για ό,τι βλέπεις. Πώς τόσο ψηλά βρέθηκε εκείνο το εκκλησάκι; Στην απορία σου θ' αποκριθεί η φωνή που 'ρχεται σαν θρύλος βαθιά μέσα απ' το χρόνο, σιγανή, βραχνή και υποβλητική.

Θα πλησιάσεις, θα ανηφορίσεις, θα περάσεις σύρριζα στον τρομερό βράχο κι αφήνοντάς τον δεξιά θα βρεθείς σε μια απλόχωρη πλατεία. Στην άκρη της θα σου δείξουν τα ερείπια υπόγειας εκκλησιάς του 'Αϊ-Δημήτρη, που 'ναι σωστή κατακόμβη.

Θα δρασκελίσεις το κατώφλι μεγάλης μοναστηρίσιας αψιδωτής αυλόθυρας και θα βρεθείς αποκομμένος από τον έξω κόσμο σ' ένα αυστηρό και γνήσιο μοναστηριακό περιβάλλον με κελιά, πεζούλια, χορταριασμένους πύργους και μια ψηλὴ λιθόχτιστη σκάλα ακουμπισμένη στο στοιχειωμένο βράχο, που οδηγεί, με τα εβδομήντα τόσα σκαλιά της, σαν την κλίμακα του βιβλικού Ιακώβ, κοντά στο Θεό. Ο γιγάντιος βράχος που απ' αυτή τη θέση φαντάζει απολιθωμένο γιγάντιο δέντρο, αδελφωμένος με δυο άλλους μικρότερούς του, που υπο-

ταχτικά κάθονται στα πόδια του, σου πλημμυρίζει την ψυχή δέος κι ανατριχίλα.

Με όλα αυτά αποφασίζεις κι ανεβαίνεις τα σκαλιά με αργό βήμα, ώσπου ασθμαίνοντας βρίσκεσαι σε μια δεύτερη θολωτή θύρα, που πάνω της κρατάει το ψηλό καμπαναριό με τη βαριά και καλλικέλαδη καμπάνα. Το ύψος αυτής της θύρας θα σε κάνει, θέλεις δε θέλεις, να προσκυνήσεις τον άγιο τόπο που θα πατήσεις. Κατεβαίνεις δυο-τρία σκαλιά και βρίσκεσαι στο εκκλησάκι, που γύρω γύρω του είναι στοιβαγμένα μερικά κελιά. Περιποιημένο με ξεχωριστή επιμέλεια το εκκλησάκι χάρη στο ζήλο κάποιου πραγματικού λευίτη που το υπηρετούσε μέχρι πριν λίγα χρόνια, διατηρεί πολλά στοιχεία από το παλιά αυστηρό βυζαντινό μοτίβο του.

Διακρίνεις στη δεξιά μεριά του ναού, στο προσκυνητάρι, μέσα σε επιμελημένο πλαίσιο μια μουντή παλιά ξεθωριασμένη εικόνα, που η έκφρασή της θα σε κάνει να ρωτήσεις για να μάθεις πολλά και περίεργα, αλλά πέρα για πέρα αληθινά, για κείνον που μέσα του καίει η δάδα της πίστης και που σε εξωθεί να ομολογήσεις: «Ότι τα αδύνατα παρ' ανθρώποις δυνατά τω Θεώ εστι». Σταυροκοπιέσαι εδώ ψηλά, γονατίζεις, ανάβεις κεράκι και βιάζεσαι να βγείς να ξανανιώσεις τη βοή της γήϊνης ζωής απ' την οποία σε είχε συνεπάρει το ύψος, η αλλόγνωρη σιγαλιά και της εκκλησιάς η απέριττη χάρη. Πλησιάζεις στον πυργότοιχο που ζώνει προστατευτικά τον ελεύθερο χώρο της κορυφής του βράχου. Αγναντεύεις κάτω και σε πιάνει ίλιγγος. Τραβιέσαι παραμέσα, ακουμπάς στο παραπέζουλο με τη μαύρη πλάκα κι αφήνεις την αγωνία σου να ξεχυθεί, να δράσει, να ρωτήσει, να μάθει και να ικανοποιηθεί για τόσα και τόσα που μένουν αναπάντητα στην ψυχή σου.

Κάποιος θα βρεθεί να σου πει όσα κι εγώ άκουσα εκεί πάνω στο βράχο, στα δικά μας τα Θεπρωτικά Μετέωρα. Θα σου πουν ότι κάτω από το σημερινό χωριό, το Κοκκινολιθάρι,* που ασφαλώς θα πήρε και τ' όνομά του απ' την κοκκινωπή κοιλιά του βράχου που πρωτοαντικρύζει ο επισκέπτης - προσκυνητής, βρίσκεται θαμμένη μια νεκρή πολιτεία. που βούλιαξε και χάθηκε και πως τότε κόπηκε απ' την πλαγιά του απότομου βουνού και τούτος ο βράχος που κάθεσαι στην κορυφή του.

Κι αλήθεια, αν θα κοιτάξεις προσεχτικά, η μεγάλη ουλή του βουνού με τα σημάδια του φοβερού χαλασμού φαίνονται ολοζώντανα ακόμη τώρα με μερικές μεγάλες πέτρες που έμειναν μισοδρομής και απορεί κανείς πώς βρίσκουν ύπνο και ησυχία τούτοι οι άνθρωποι με τούτους τους εφιάλτες πάνω απ' τα κεφάλια τους! Αμετακίνητα πιστεύουν ότι ο Άγιος, που προστατεύει

---

* Το Κοκκινολιθάρι, όπου βρίσκεται ο Αϊ-Μηνάς που 'ναι μετόχι της Μονής Γηρομερίου, είναι χωριό της επαρχίας Φιλιατών του νομού Θεσπρωτίας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

το χωριό, δεν αφήνει να κουνηθεί λιθαράκι.

Ο βράχος του 'Αϊ-Μηνά στάθηκε εκεί που βρίσκεται τώρα κοτά την ώρα του χαλασμού, γιατί στην κορυφή του φύλαγε κάτι που δεν έπρεπε να χαθεί.

Κι έτσι όταν θεμέλιωσαν καινούργιο χωριό πάνω στα ερείπια, οι άνθρωποι τα βράδια έβλεπαν να σιγανοφέγγει κάτι ψηλά στην απλησίαστη σχισμή της κορυφής του βράχου. Με δυσκολία ανέβηκαν κι ανακάλυψαν, κατά την παράδοση, την εικόνα που ακόμη σήμερα φυλάγεται εκεί ψηλά. Αυτό το ιερό εύρημα στάθηκε αιτία κι αφορμή να χτιστεί το εκκλησάκι του θαυματουργού 'Αϊ-Μηνά. Εκεί στον αυλόγυρο της εκκλησιάς και σε κάποια μεριά που αγναντεύει προς τα Ξεχώματα, θα σου δείξουν το σημείο απ' όπου ένα παιδάκι φασκιωμένο στη σαρμανίτσα, την ώρα που το ξεζάλωνε η προσκυνήτρια μάνα του, της ξέφυγε στο φοβερό γκρεμό, χωρίς να πάθει τίποτε πέφτοντας από τόσο ψηλά. Ακόμη στο δυτικό μέρος θα σου δείξουν το τρελοκομείο και κάπου παραπεταγμένες τις χοντρές αλυσίδες που 'δεναν τους δυστυχισμένους ανθρώπους που μόνο η χάρη τούτου του άγιου μπορούσε να κάνει καλά. Ακόμη σα θρύλο και παραμύθι, θα σου διηγηθούν τις περιπτώσεις αρρώστων, που σαν τους έλυσαν για να παρακολουθήσουν τη λειτουργία, «όρμησαν κατά κρημνών» και βρέθηκαν στη βάση του βράχου «ιματισμένοι και σωφρονούντες». Σαν όμως μερικά από αυτά τα περιστατικά, σου τα τοποθετήσουν χρονικά και τοπικά, τότε γίνεται έκσταση και δέος για να καταλήξεις στη μεγαλειώδη πίστη στα θαύματα του "Αϊ-Μηνά, και να αναφωνήσεις μαζί με το Δαβίδ: «Ως εμεγαλύνθη τα έργα σου Κύριε...».

Οι θρύλοι, οι παραδόσεις κάι τα βεβαιούμενα μέχρι τις μέρες μας θαύματα του Αγίου, κράτησαν την πίστη στον 'Αϊ-Μηνά τον Κοκκινολιθαρίτη θερμή κι αμόλυντη. 'Ετσι, συρρέουν εκεί κάθε μέρα και κάθε εποχή προσκυνητές απ' τα γύρω χωριά και από πολύ μακριά, για να κάνουν λειτουργίες, αγρυπνίες και σαρανταλείτουργα.

Και σαν το δείλι στον εσπερινό αχολογάει επιβλητικά και μεγαλόπρεπα απ' την κορυφή του βράχου η παλιά καμπάνα, στέλνοντας πρίμες γνώριμες φωνές με λυγερά σεκόντα, αντιλαμπίσματα ζεστά, αστραφτερά και λες πως τραγουδάει ο ουρανός, κάθε χριστιανός απ' την Αράχοβα ως τα Ξεχώρατα κι ακόμη πέρα, γυρίζει ευλαβικά προς τον 'Αγιο, σταυροκοπιέται και ψιθυρίζει : «Μεγάλη η χάρη σου 'Αϊ-Μηνά μου».

Διασώθηκε ως τις μέρες μας και το μεγάλο πανηγύρι του άγιου, που γίνεται στις 11 του Νοέμβρη. Αυτή τη μέρα μελισσολόϊ ο κόσμος ανεβοκατεβαίνει τη μεγάλη σκάλα με τα τάματα και τα αφιερώματα για να ανάψει ένα κεράκι κι να ζητήσει τη χάρη του θαυματουργού άγιου. Για τους ντόπιους, η μνήμη του 'Αϊ-Μηνά αποτελεί σπουδαίο σταθμό, γιατί με επίκεντρο αυτή

τη μέρα οι Κοκκινολιθαρίτες ρυθμίζουν όλη τους τη ζωή. Οι πλανόδιοι τεχνίτες, και ποιός στ' αληθινά απ' αυτούς που μένουν στο χωριό δεν είναι γανωτζής, ή βαρελάς, αφήνουν το χωριό στην αρχή της άνοιξης και γυρίζουν όλη την Ελλάδα, για να γυρίσουν οπωσδήποτε λίγες μέρες πριν το πανηγύρι καλά καζαντημένοι. Η προκοπή τους είναι ολοφάνερη από το νοικοκυριό και τον τρόπο ζωής τους και απορεί κανένας για το κατάντιο ταξιδεμένων άλλων χωριών που ταξιδεύουν έξω απ' την Ελλάδα και η ζωή στα χωριά τους δε διαφέρει σε τίποτε από κείνων που έμειναν αμετακίνητοι στον τόπο τους. Το όμορφο φιλόξενο χωριό, σκαρφαλωμένο εκεί στην πλαγιά έχει στήριγμα τον ιερό βράχο, που απ' την αψηλή του κορυφή ακοίμητος φύλακας το προστατεύει ο 'Αϊ - Μηνάς.

Στα περισσότερα σπίτια θα βρεις κι από ένα Μηνά, πράγμα που συμβαίνει και σ' όλα τα γύρω χωριά. Δείγμα κι αυτό της θερμής πίστης στον 'Αγιο.

Οι ιεροί αυτοί χώροι, τα ανεξίτηλα αυτά κειμήλια της Ορθοδοξίας, τα αχνάρια του δρόμου της αλήθειας και τα σύμβολα που κάνουν την ψυχή να ατενίζει το θείο και την αιωνιότητα, πρέπει να μείνουν ανέπαφα και να προστατευτούν.

Μόνο έτσι θα επιζήσει η χάρη τους στις γενιές που θα 'ρθουν και θα διατηρηθούν τα ακατάλυτα διδάγματα της θρησκείας μας. Και δε θα ήταν υπερβολή, αλλά χρέος επιβεβλημένο, αν αποδιδόταν κάποια ιδιαίτερη σημασία στους ξεχωριστούς αυτούς χώρους προσκυνήματος.

Αθήνα, Δεκέμβριος 1963

Ο ΛΑΖΑΡΟΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ σελίδα 179)

ρασμα στο χαγιάτι οι μεγάλοι μούδωσαν μια τρύπια γυαλιστερή κοσάρα και δυό κλούβια αυγά. Τι χαρά που είχα! Αρεντεύοντας ανηφόριζα πάνω απ' τον οβορό του σχολείου. Πριν φτάσω στην εξώπορτα του μπαμπα Μίχου του Τσέρη μπερδεύτηκαν τα ποδάρια μου στα κοτρόνια γλύστρισα κι έπεσα! Αλλού το γουργουρίδι, αλλού η κοσάρα και τ' αυγά έσπασαν. Μουζουρώθηκα και ζοκόπησα ολόκληρος! 'Εβγαλα τα σκούγματα και τις φωνές δυνατά.

Βρήκα το γουργουρίδι και την κοσάρα και έφτασα στην πόρτα της θειάκω Βδοκιάς του Τσέρη.

— Τι έπαθες γιόκα μου; Τι έχεις, θα σου δώσω εγώ άλλα αυγά πολλά και καλά. Μη κλαίς! Να! Πάρε!

Εγώ τίποτα, φώναζα γοερά, ήθελα τα δικά μου που τα απόχτησα με τον κόπο μου και με τον ιδρώτα μου! 'Εφτασα στο σπίτι απαρηγόρητος. Με καθησύχασαν, με καθάρισαν και νηστικός και πεθαμένος αποκοιμήθηκα στο μπάσι.

Αξέχαστες, γραφικές και ανεπανάληπτες στιγμές!

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο "ΚΑΓΚΕΛΑΡΗΣ„

Παραδοσιακός χορός στοὺς Παπαδάτες Πρέβεζας

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΖΗ

Σε μερικά χωριά της Λάκκας Σουλίου όπως Λέλοβα, Ριζοβούνι (Ποδογόρα) και κυρίως στους Παπαδάτες, το αποκορύφωμα των γιορτών του Πάσχα είναι η Παρασκευή της Διακαινησίμου, ή Λαμπροπαρασκευή.

Τούτη τη μέρα οι Σουλιώτες αφήνουν τα χωριά και βγαίνουν στα ξωκλήσια της Παναγιάς για να ψάλουν το «Χριστὸς Ανέστη» και να χαρούν με φαγοπότια, τραγούδια και χορούς τη μεγάλη γιορτή της Πασχαλιάς.

Παρακολουθούνε τη λειτουργία στα ξωκλήσια, που είναι χωμένα στα πουρνάρια και στις φραξανιὲς και κατόπιν πανηγυρίζουνε με το στήσιμο διαφόρων παραδοσιακών χορών. Ένας από αυτούς τους χορούς που ξεχωρίζει για την ομορφιά του και που συνηθίζεται περισσότερο στο χωριό Παπαδάτες είναι ο «Καγκελάρης».

Ο χορός τούτος χορεύεται όλες τις μέρες του Πάσχα, αρχίζει από την Κυριακή και συνεχίζεται μέχρι και την Παρασκευή της Διακαινησίμου, οπότε κλείνει ο κύκλος του χορού με το δίπλωμα που κάνει ο Καγκελάρης, όπως λένε εδώ στα χωριά.

Άγνωστο είναι από πότε άρχισαν οι Παπαδιώτες να χορεύουν τούτο το χορό. Είναι όμως παραδοσιακό και χάνεται μέσα στα χρόνια. Το έθιμο όμως συνεχίζεται και είναι θετικό και παρήγορο που ακόμα και σήμερα παίρνουν μερος σ' αυτό το έθιμο και οι νέοι.

Ας σημειωθεί κάτι που έχει μεγάλη σημασία. Όπως μου είπε ο Γραμματέας της Κοινότητας Παπαδάτων, σε τούτη την εκδήλωση παίρνουν μέρος ακόμη και όλοι εκείνοι οι νέοι, που ζούνε στην Αθήνα, όταν έρχονται να περάσουν τις μέρες του Πάσχα εδώ στη γενέτειρά τους.

Οι Παπαδιώτες που ζούνε στην Αθήνα και είναι περίπου άλλο ένα χωριό θα κάνουν το παν για να παραβρεθούνε εδώ και να χορέψουν.

Σε τούτο το χορό μπαίνουν άνθρωποι κάθε ηλικίας, από 3 χρονών παιδιά μέχρι και γέροι, που ξεπερνούν τα εξήντα. Συμμετέχει σχεδόν όλο το χωριό και τα τραγούδια που λέγονται είναι πολλά και διάφορα, εθνικού, θρησκευτικού και κοινωνικού περιεχομένου και τραγουδιώνται μόνο από τους χορευτές χωρίς τη συμμετοχή κάποιου μουσικού οργάνου. Τον κάθε

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

στίχο τον λένε πρώτα οι μισοί και τον επαναλαμβάνουν οι άλλοι μισοί.

Ντυμένοι τα γιορτινά τους οι χωριανοί, γέροντες, παληκάρια και κοπελιές πιάνονται χέρι - χέρι και καθώς τραγουδάνε χορεύουν ρυθμικά τον «Καγκελάρη». Τούτος ο χορός μοιάζει με το χορό «της Τράτας» των Μεγάρων.

Ο αριθμός των χορευτάδων είναι απεριόριστος. Πολλές φορές φτάνει τους 500–600 και αυτό μόνο την τελευταία μέρα, την Παρασκευή στην όμορφη πλατεία του χωριού και εδώ «διπλώνεται». Κάνουνε δηλαδή πολλές παράλληλες δίπλες και τραγουδάνε: «Καγκελάρη του χορού, κάντον δίπλα το χορό».

Τέτοια ώρα ήτανε εψές
και παραπαψές
Στο χορό μωρ' μάτια μου
στο χορό που χόρευαν
Στο χορό που χόρευαν
όλ' αγόρια και παιδιά
'Ολ' αγόρια και παιδιά
και κορίτσια ανύπαντρα
Πώχουν κόκκινες ποδιές
πράσινες και γαλανές
Καγκελάρ' μωρ' μάτια μου,
Καγκελάρης του χορού
κάντο δίπλα το χορό.
Κάνε δίπλα το χορό
διπλοκαγκελίσματα
Και στη μέση του χορού
κάθεται χρυσός αητός
κάθεται χρυσός αητός
και τροχάει τα νύχια του,
και τροχάει τα νύχια του
τις χρυσές φτερούγες του.
Καγκελάρης του χορού
κάνε δίπλα το χορό,
κάνε δίπλα το χορό
τριτοκαγκελίσματα...

(Λαϊκή παράδοση ἀπὸ τὸ Γραμματέα τοῦ χωριοῦ. Αὔγουστος 1989).

Η ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1989

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ σελίδα 176) Ἀπολογισμὸ Ἐσόδων καὶ Ἐξόδων καθὼς καὶ τὸν Ἰσολογισμὸ τῆς 31.12.1989.

Στὴ συνέχεια διαβάζεται ἡ ἔκθεση τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπογεγραμμένη ἀπὸ τοὺς κυρίους Μάνθον Οἰκονόμον καὶ Πέτρον Γεωργιάδην καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐρωτᾶ τὴ Συνέλευση ἂν ἔχει νὰ ὑποβάλει παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Πεπραγμένων.

Ὁ κ. Ἀριστ. Δημητριάδης ἐκφράζει τὰ συγχαρητήρια πρὸς τὸ Δ. Συμβούλιον γιὰ ὅσα ἔπραξε καὶ ἡ Συνέλευση ἐγκρίνει τὰ Πεπραγμένα.

Ὑποβάλλεται ἐν συνεχεία ὁ Προϋπολογισμὸς τῆς χρήσεως 1990, ποὺ κινεῖται στὰ ἴδια πλαίσια καὶ ἐγκρίνεται.

Ἐν συνεχεία ἐκλέγεται Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς κυρίους Γεώργιο Στεργίου καὶ Βασίλη Βρέλλη γιὰ τὶς ἀρχαιρεσίες πρὸς ἀνάδειξη νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὸ τελευταῖο θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ

(Λαογραφικὸ ἀπὸ τὰ ἤθη κι' ἔθιμα τῆς κωμοπόλεως
Ζ Ι Τ Σ Α Σ)

Στὴν ἐκκλησία μὲ τὶς βαγιὲς πέρα στὴν Παναγία,
οἱ χωριανοὶ μαζεύονται γιὰ νὰ προσευχηθοῦν.
Ἡ Ζωοδόχος ἡ Πηγὴ γιορτάζει ἡ ἁγία
σὲ λίγο τὰ εἰκονίσματα στὴ ρούγα θὰ βρεθοῦν.

Μπροστὰ ὁ Ἀφέντης ὁ Χριστός, μετὰ ἡ Παναγία
Ἅη-Γιάννης Πρόδρομος περνᾶ—Ἅη-Γιώργης καβαλλάρης.
Σ' ὅλο τὸν κόσμο ἁπλώνεται οὐράνια εὐλογία
κι ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἐρωτᾶ: «Τί κόνισμα θὰ πάρης;»

Σὲ λίγο φτάνουν, σταματοῦν μπροστὰ στὸν Ἅη-Νικόλα
κι ὁ νεωκόρος διαλαλεῖ τὸ τάμα τῶν ἁγίων.
Τρακόσια φθάνει ὁ Χριστὸς καὶ πεντακόσια ὅλα,
Ἅη-Γιάννης ἔχει τὰ ἑκατὸ — διακόσια ὁ Ἅη-Γιώργης.

Πολλὲς φωνὲς ψιθυριστὰ κοστολογοῦν τὴ χάρη,
κι ὁ παπὰς ὁλόλαμπρος κρατάει τὸ Βαγγέλιο.
«Ποιός τὴν Κυρὰ τὴν Παναγιὰ—Ποιός τὸν Χριστὸ θὰ πάρη;
τοῦ κόσμου στήριγμα τρανὸ καὶ τῆς ζωῆς θεμέλιο;»

Καὶ οἱ πιστοὶ εὐλαβικὰ τὸ τάμα τους δωρίζουν,
ἐμπρὸς τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ τὴν τόση ἁγιωσύνη.
Γιὰ ν' ἀποκτήσουν δύναμη μὲ θάρρος νὰ βαδίζουν
στὴν πολυκύμαντη ζωὴ νὰ νοιώσουν τὴ γαλήνη.

Μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα χαρᾶς τὴν ἀνηφόρα παίρνουν,
γιὰ τὴν Ἁγία Παρασκευὴ τὴν ταπεινὴ ἐκκλησία.
Γριοῦλες καλοκάγαθες, στὸ νοῦ τους γυροφέρνουν,
«Καλότυχοι ὅσοι πήρανε τὴ θεία εὐλογία;»

ΑΘΗΝΑ ΔΡΟΣΟΥ - ΜΑΛΛΙΟΥ

Σ Η Μ .: Ἀξιοσημείωτο ὅτι τὸ ἔθιμο παρατηρεῖται τὴ βδομάδα τῆς Διακαινησίμου, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐνῶ σ' ἄλλα μέρη τῆς Ἠπείρου γίνεται τῶν Θεοφανείων καὶ πάντα γιὰ τὴ χρηματικὴ ἐνίσχυση τῶν Σχολείων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Φιλολογικὰ καὶ Καλλιτεχνικὰ Πορτραῖτα

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ὁ γνωστὸς ἱστορικὸς ἐρευνητὴς - Λογοτέχνης καὶ Λαογράφος Ἀν. Εὐθυμίου ἀπὸ τὴ Βούρμπιανη, γεννήθηκε στὸ Δίκορφο τοῦ Ζαγορίου στὶς 11 Ὀκτωβρίου (24 Ν.Η.) τοῦ 1920. Δὲν ἔμεινε ὅμως ἐκεῖ παρὰ μόνο τὸ πρῶτο ἑξάμηνο τῆς ζωῆς του. Κατόπιν ἀνατράφηκε καὶ μεγάλωσε στὴ Βούρμπιανη τῆς Κόνιτσας καὶ φοίτησε στὰ Σχολεῖα της.

Ἀπὸ μικρὸς ἔδειξε τὴν κλίση του πρὸς τὰ γράμματα : ἱστορία, λογοτεχνία καὶ λαογραφία καὶ ὁ δάσκαλός του, ὁ γνωστὸς γιὰ τὴν πολυμάθειά του ἀείμνηστος Χαράλαμπος Ρεμπέλης, τὸν εἶχε σὰν κυριώτερο συνεργάτη του σὲ μιὰ χειρόγραφη σχολικὴ ἐφημερίδα ποὺ ἔβγαζε. Εἶχε συστήσει δ ἐστὸν πατέρα του, νὰ τὸν στείλει νὰ συνεχίσει σπουδὲς στὸ γυμνάσιο καὶ διδασκαλεῖο. Ἐκεῖνος ὅμως εἶχε παλιὲς καὶ ἀντίθετες ἀντιλήψεις. Τὸν ἔκοψε ἀπὸ τὸ Ἡμιγυμνάσιο καὶ τὸν πῆρε μαζί του στὰ Γιάννενα, γιὰ νὰ μάθει τὴν πατροπαράδοτη τέχνη τοῦ χτίστη.

Ἀλλὰ ὁ νεαρὸς Ἀναστάσης μολονότι τὴν ἔμαθε, γρήγορα τὴν ἐγκατέλειψε. Ἐργάστηκε ὑδραυλικός, ἠλεκτρολόγος καὶ τελικὰ ἔγινε ὡρολογοποιός. Ἔμαθε αὐτοδίδακτος ἀρκετὰ καλὰ τὰ Γαλλικὰ καὶ τὶς ὧρες, ποὺ τοῦ ἔμεναν ἐλεύθερες διάβαζε συνεχῶς. Τὸ δὲ πενιχρὸ χαρτζηλίκι του τὸ ξόδευε ν' ἀγοράζει βιβλία καὶ ἰδίως παλιὰ καὶ σπάνια ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους μεταπράτες καὶ παλιατζῆδες.

Σὲ ἡλικία 18 ἐτῶν δημοσίευσε μερικὰ ποιήματά του στὸ περιοδικὸ «ΕΣΠΕΡΟΣ» τοῦ Μίνου Ἀνδρουλιδάκη. Ἔγραψε πολλὰ τέτοια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα διεσώθησαν μερικὰ καὶ εἶναι ἀδημοσίευτα, διότι τά θεωρεῖ «πρωτόλεια». Εἶχε γράψει κι' ἕνα μυθιστόρημα καὶ λίγα διηγήματα ποὺ χάθηκαν μαζὶ μὲ ἄλλα βιβλία καὶ χειρόγραφά του στὴν ἐποχὴ τῆς Κατοχῆς, ὅταν λεηλατήθηκε τὸ δωμάτιο ποὺ ἔμενε μέχρι τὰ τέλη τοῦ 1940 στὰ Γιάννενα.

Ὁ Ἑλληνοϊταλικὸς πόλεμος τὸν βρῆκε στὰ Γιάννενα, ἀπ' ὅπου ἔφυγε μετὰ ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς βομβαρδισμοὺς καὶ πῆγε στὸ χωριό

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

του πεζοπορώντας μέσω Ζαγορίου. Ἔλαβε μέρος στὸν ἀγώνα κατὰ τῶν Ἰταλῶν σὰν ὁδηγὸς τοῦ Στρατοῦ καὶ μεταφορᾶς ἐφοδίων. Ἀργότερα μὲ πολιτικὴ ἐπιστράτευση, πῆγε μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς ἄντρες τῶν παραμεθορίων περιοχῶν ποὺ εἶχαν ἡλικία 18 ὡς 60 ἐτῶν καὶ ἐργάστηκε στοὺς δρόμους Μέρτζανη — Πρεμετή, ὅπου δοκίμασε τὸ νυχτερινὸ χειμωνιάτικο κρύο καὶ τοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ πολυβολισμοὺς τῶν ἰταλικῶν ἀεροπλάνων.

Τὸ Μάρτιο τοῦ 1941 κατατάχθηκε ὡς νεοσύλλεκτος στὸ Σύνταγμα Τηλεγραφητῶν στὰ ἔμπεδα τοῦ Ροὺφ στὴν Ἀθήνα, ἀπ' ὅπου ἐπέστρεψε (μετὰ τὴ διάλυση καὶ τὴν εἴσοδο τῶν Γερμανῶν στὴν πρωτεύουσα) στὴ Βούρμπιανη στὸ χωριό του, σχεδόν πεζοπορώντας.

Μὲ βάση τὰ περισωθέντα καὶ μὲ ἄλλο ὑλικὸ καὶ σημειώσεις, πληροφορίες κλπ., ποὺ συγέντρωνε στὴν Κόνιτσα, ἄρχισε νὰ γράφει καὶ νὰ δημοσιεύει ἀπὸ τὸ 1953 στὴν ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ καὶ σὲ ἄλλα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες, διάφορες ἱστορικὲς πραγματεῖες, μονογραφίες, παλαιὰ ἔγγραφα καὶ ντοκουμέντα, λαογραφικὰ κείμενα, ἠθογραφίες, διηγήματα, ἄρθρα κλπ., καθὼς καὶ ἀνταποκρίσεις. Οἱ ἐργασίες του αὐτὲς ἔχουν ξεπεράσει τὶς διακόσιες (ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τὶς εἰδήσεις καὶ ἀνταποκρίσεις).

Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 1983 μετακόμισε καὶ διαμένει στὰ Γιάννενα. Κατὰ τὴ μετακόμισή του αὐτὴ ἔχασε καὶ πάλι ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ παλαιὰ πρωτότυπα χειρόγραφα καὶ βιβλία τῆς συλλογῆς του... Ἀπόμαχος καὶ συνταξιοῦχος πλέον, συνεχίζει νὰ γράφει ἀκόμη καὶ νὰ δημοσιεύει: τὴν ἱστορία τῆς Βούρμπιανης, τὶς Ἀναδρομὲς στὰ περασμένα καὶ ἄλλα διάφορα. Στὸ ἀρχεῖο του ὑπάρχουν ἀκόμη ἀρκετὲς ἀνέκδοτες ἐργασίες καθὼς ἔγγραφα καὶ σημειώσεις.

Οἱ ἀνέκδοτες ἐργασίες του ξεπερνοῦν τὶς 200.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ κύριοι Ἀναγνῶστες νὰ μᾶς γνωστοποιοῦν τὴ νέα τους διεύθυνση.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ηπειρος Εικονογραφημεν

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 163 ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΩΣΤΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

('Αρχεῖο Στρατηγοῦ Πανουργιᾶ Πανουργ

"Ελληνες ἀξιωματικοὶ στὸ Μπιζάνι. Τελευταῖος δεξιὰ ὁ ὑπολοχαγὸ τότε Πανουργιᾶς -τοῦ Πανουργιᾶ (1913)

'Ομάδα 'Ελλήνων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιῶτες στὸ Μπιζάνι.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

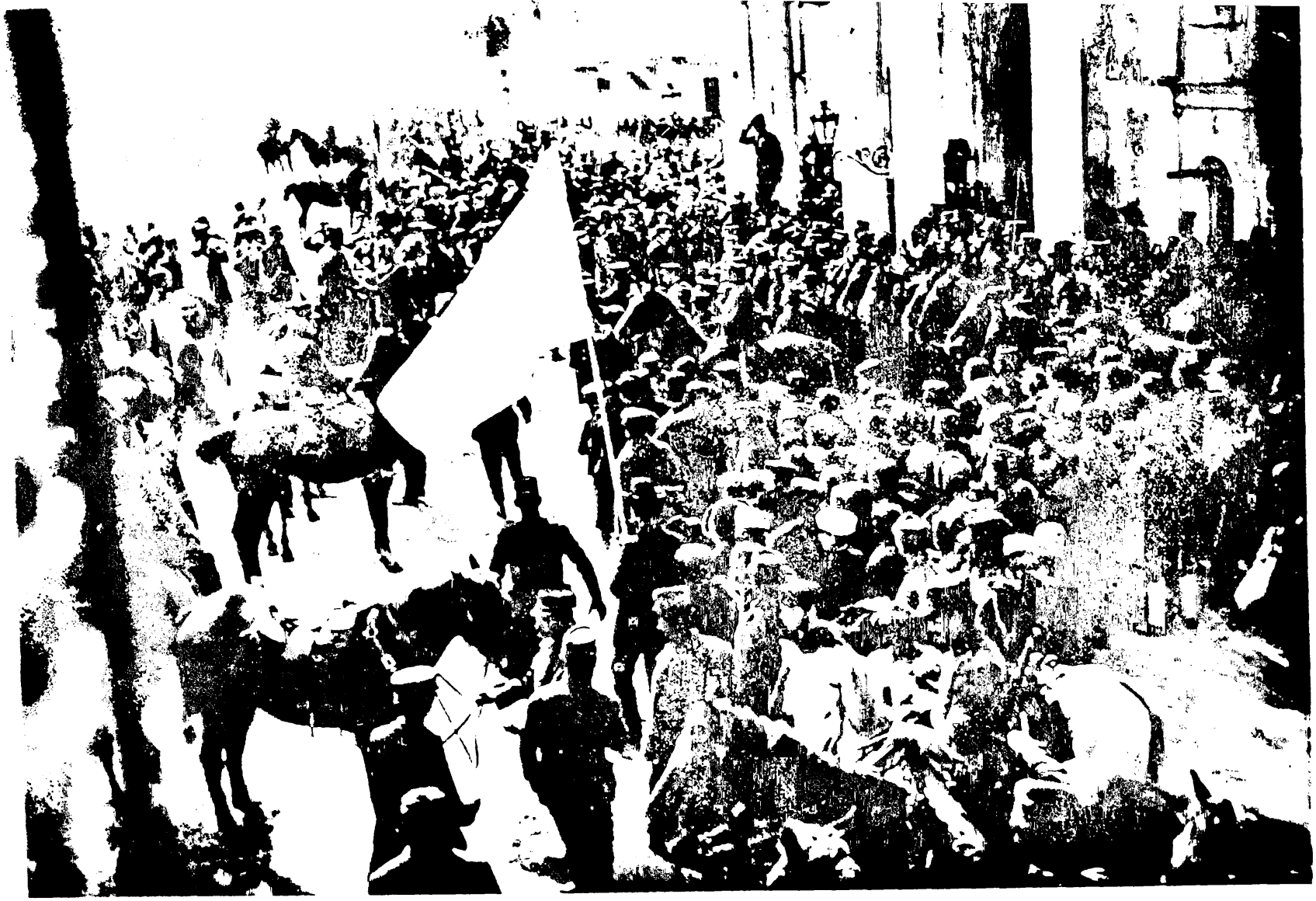

Ὑποδοχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ στὰ Γιάννινα. Μπροστὰ στὸ ξενοδοχεῖο Ἀβέρωφ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Δοξολογία ἀπὸ τὶς Ὀθωμανικὲς θρησκευτικὲς ἀρχές. Διακρίνεται Γεώργιος Χρηστάκη Ζωγράφος καὶ ὁ Διάδοχος Γεώργιος ὁ Β΄.

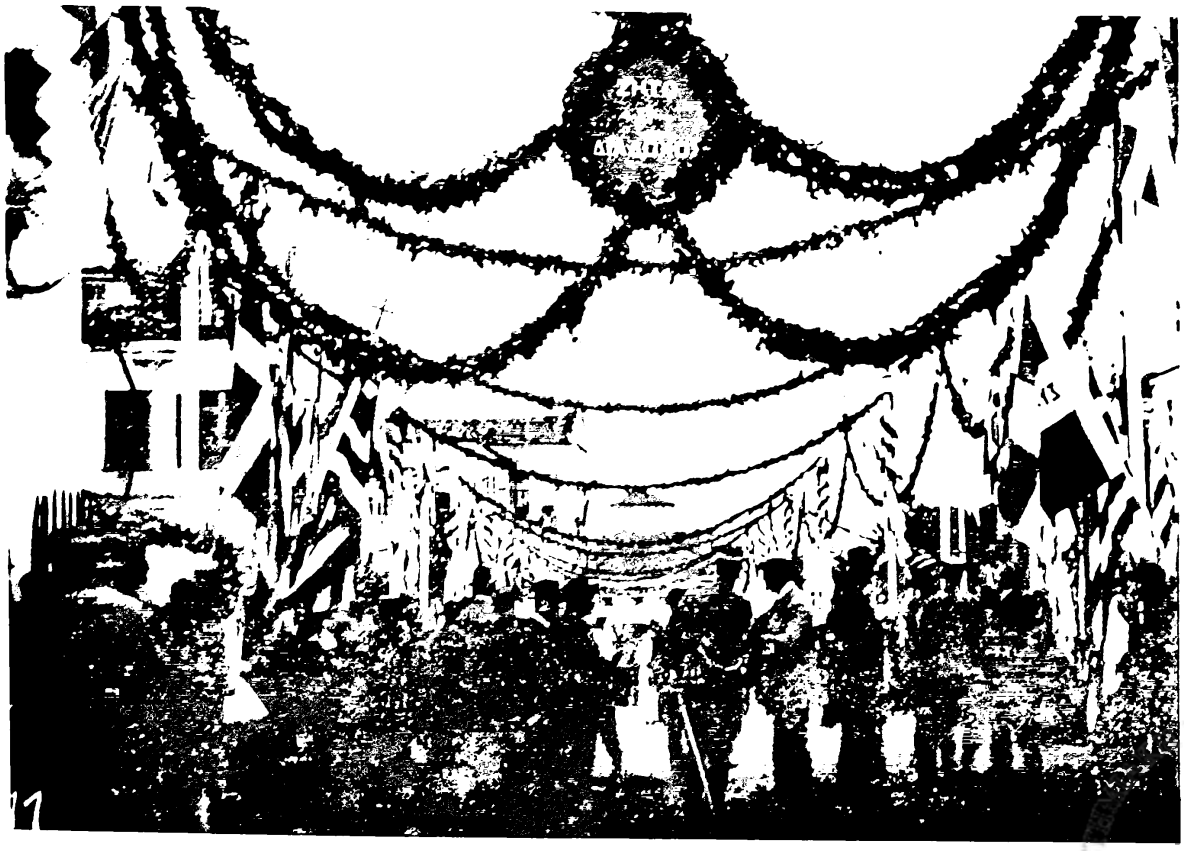

Καθ' ὁδὸν ἀναμονὴ τοῦ Διαδόχου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στὴν εἴσοδο τοῦ Ἀργυροκάστρου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

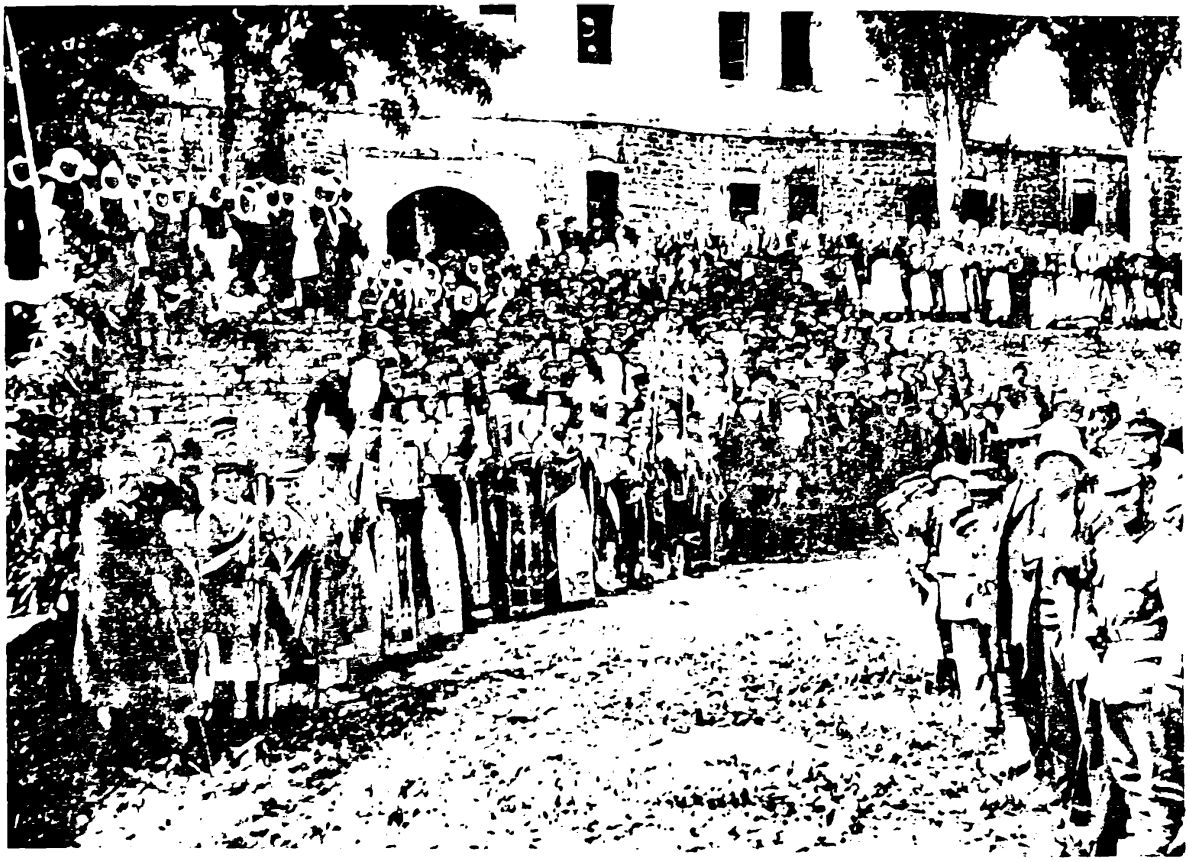

Σκηνὲς ἀναμονῆς. Ἀριστερὰ ὅμιλος Πωγωνισίων γυναικῶν. Δεξιὰ μιλος Δεροπολιτισσῶν.

Ἐπίσημοι καὶ Μουσουλμάνοι ἱμάμηδες καὶ χοτζάδες στὴν εἴσοδο τ
Ἀργυροκάστρου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ὅμιλος Πωγωνισίων γυναικῶν ἐν ἀναμονῇ τοῦ Διαδόχου.

Ὅμιλος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν περιμένοντας τὸν Διάδοχο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δεροπολίτισσες με φόντο το Αργυρόκαστρο

Ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς Βασίλειος μὲ τοὺς ερεῖς ἀναμένοντες στὸ Ἀργυρόκαστρο τὸ Διάδοχο Γεώργιο τὸ Β'.

Ἀπονομὴ τοῦ Θεολογικοῦ Βραβείου PASCAL στὸν καθηγητὴ Ἰωάννη Ὀρ. Καλογήρου

ΣΗΜ. Α. Χ. Μ.:

Νὰ θυμίσουμε μερικοὺς διακεκριμένους Ἠπειρῶτες καθηγητὲς ποὺ πέρασανε καὶ ἐλάμπριναν τὸ Πανεπιστήμιο Θεσ)νίκης.

Ὁ πολὺς Περικλῆς Βυζουκίδης ἀπὸ τὸ χλωμὸ τῆς Βορ. Ἠπείρου, ὁ Βασίλης Ἰωαννίδης ἀπὸ τὴν Κοσίνα τῆς Πρεμετῆς, ὁ Βασίλης Ἔξαρχος ἀπὸ τὰ Κατσανοχώρια, ὁ Γιάννης Ἔξαρχος, ὁ Παναγ. Χρήστου ἀπὸ τὸ Βασιλικὸ τοῦ Ἀθηναγόρα, ὁ Γκανιάτσας, ὁ Ἰωάν. Ἀναστασίου, ποὺ πέθανε πρόσφατα, καὶ ὁ ὁμότιμος σήμερα Καθηγητὴς του Γιάννης Καλογήρου.

Ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης θὰ τὸν ἐπισήμανε κι ὅλας νεαρὸ σπουδαστὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ 1937, σὲ μιὰ φωτογραφία στὸ τεῦχος τοῦ Μαρτίου, ποὺ μοῦ ἔστειλε ἕνα μῆνα πρωτοῦ πεθάνει (19.2.1990) ὁ ἀλησμόνητος Κώστας Κατσίκης.

Ὁ Ἰωαννίτης Γιάννης Καλογήρου ἐσπούδασε τὰ Θεολογικὰ καὶ ἀνέβηκε σκαλὶ - σκαλὶ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀλλὰ ἂν τὸν κέρδισε ἡ Θεολογία, δὲν τὸν ἔχασε ὁλότελα ἡ Φιλολογία. Ἔγραψε ποικίλες μελέτες καὶ συνεχίζει μὲ τὰ περιλάλητα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Εἰρηναίου πλέον Σ ύ μ μ ι κ τ α ἢ Σ ύ μ μ ε ι κ τ α = ἀνακατωμένα, διάφορα κεφάλαια «ἄνευ αὐστηρᾶς ἑνότητος». Εἶναι ἐπισημάνσεις ἀπὸ ἐλεύθερη σκοπιά, βιβλίων, ποὺ τοῦ ἀποστέλλονται ἢ ἄρθρων ποὺ σημαδεύει στ' ἀτέλειωτα διαβάσματά του στὸν περιοδικὸ καὶ ἡμερήσιο τύπο, θεμάτων, γενικά, ποὺ ἀφοροῦν στὴν κοινὴ γενέτειρά μας, τὴν Ἤπειρο. Σ' αὐτὰ ὁ Γιάννης Καλογήρου κάνει χρονικοὺς ἐντοπισμοὺς μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἀναμνήσεων, μὲ τὶς ὁποῖες τὸν ἐφοδιάζει τὸ ἀπέραντο μνημονικό του, τὰ ἐπεκτείνει χάρις στὶς ἀποταμιευμένες ἱστορικές γνώσεις του, τὰ ἀξιολογεῖ, καὶ τὰ ἐμβαπτίζει στὸ πηγαῖο χιοῦμορ προσφέροντας ἕναν εὐκολοδιάβαστο καὶ χαριτω-

Ἰωάννης Ὀρ. Καλογήρου

μένο ἀνθῶνα, ὅπου «αἱ πράξεις τῆς ἀρετῆς ἅπαντα τὸν αἰῶνα μνημονεύονται, διαβούμεναι τῶ θειοτάτω τῆς ἱστορίας στόματι» γιὰ νὰ θυμηθῶ τὸν Σικελιώτη Διόδωρο.

Καὶ θὰ ἔρθει ἡ Οὐτρέχτη τῆς Ὁλλανδίας ν' ἀναμερίσει τὶς τσύγχρονες μικρό-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τητες καὶ νὰ τὸν στεφανώσει μὲ τὸ στέφανο τοῦ PASCAL, τὸν ἀθλητὴ τῆς Θεολογίας καὶ Φιλολογίας.

Τὸν περασμένο Σεπτέμβριο (1989) ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τῆς Δύσεως γιόρτασε, μὲ πολυειδεῖς ἐκκλησιαστικές, θεολογικές, ἄλλες πνευματικὲς καὶ κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις στὴν Ὁλλανδία, τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς τελικῆς συγκροτήσεώς της εἰς τὴν λεγομένην Ἕνωσιν τῆς Οὐτρέχτης. Αὐτὸ ἔγινε μὲ τὴν ὑπογραφὴ τὴν 24ην Σεπτεμβρίου 1889, ἀπὸ ὅλους τοὺς παλαιοκαθολικοὺς ἐπισκόπους, συγκεντρωμένους τότε στὴν Οὐτρέχτη, μιᾶς ἱστορικῆς δηλώσεως, τῆς Δηλώσεως τῆς Οὐτρέχτης. Μὲ αὐτὴν ἐκφράζονταν ἡ ἑμμονὴ τῶν Παλαιοκαθολικῶν στὴν πίστι καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξι τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτὴ — πίστις καὶ ἐκκλησιαστικὴ τάξις — παρεδόθησαν εἰς τὰ Σύμβολα τῆς πίστεως καὶ εἰς τὰς δογματικὰς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς πρώτης χριστιανικῆς χιλιετίας, εἰς τὰς ἀποφάσεις δηλαδὴ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ εἰς τὴν ὅλην παράδοσιν τῆς περιόδου ἐκείνης.

Στὰ πλαίσια τοῦ ὅλου ἑορτασμοῦ εἶχε λάβει χώραν καὶ Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Παλαιοκαθολικῶν Θεολόγων στὴ μικρὴ πόλι ZEIST, κοντὰ στὴν Οὐτρέχτη. Προσκληθεὶς γιὰ τὸ Συνέδριο, ὅπως καὶ γιὰ τὸν ὅλον ἑορτασμό, ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Οὐτρέχτης κ. Ἀντώνιον GLAZEMAKER, ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Καλογήρου, ἔλαβε καὶ αὐτὸς μέρος στὶς δημόσιες συζητήσεις τοῦ Συνεδρίου ἐκείνου (στὸ «FORUM»). Στὴν τελικὴ συνεδρία, τὸ ἑσπέρας τῆς 12ης Σεπτεμβρίου, σὲ εἰδικὴ τελετὴ στὸ μέγαρο τῶν Συνεδριάσεων, ὅπου συνεδρίαζαν οἱ Παλαιοκαθολικοὶ Θεολόγοι, ἔγινεν ἡ ἀπονομὴ στὸν καθηγητὴ Καλογήρου τοῦ βραβείου Πασκὰλ 1989, τὸ ὁποῖο δίνεται κάθε χρόνο σὲ ἕνα ἐπιστήμονα Θεολόγο, ἐκ διαφόρων χωρῶν, ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ γιὰ τὴν θεολογικὴ καὶ ποιμαντικὴ δρᾶσι του παλαιοκαθολικὸ Σεμινάριο τῆς Ὁλλανδικῆς πόλεως Ἀμερσφοορτ. Ἕνα ἄλλο ἀνάλογο βραβεῖο, Πασκάλ, δίνεται, ἐπίσης κάθε χρόνο, σὲ ἕνα Κληρικό, ὁ ὁποῖος ἔχει διακριθῆ στὶς ποιμαντικές του δραστηριότητες, ἀπὸ τὸ ἴδιο Σεμινάριο τοῦ Ἀμερσφοορτ. Αὐτὸ τὸ Σεμινάριο, ἔχοντας σὰν Ἵδρυμα τὴν ἕδρα του ἀκόμα ἐκεῖ, ἔχει μετατραπῆ, ἐδῶ καὶ 20 περίπου χρόνια, σὲ Παλαιοκαθολικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ προσαρτημένη ὀργανικὰ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Οὐτρέχτης, ὅπου καὶ λειτουργεῖ ἡ Σχολὴ αὐτή.

Κατὰ τὴν τελετή, ἐπὶ παρουσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Οὐτρέχτης καὶ ἄλλων παλαιοκαθολικῶν ἐπισκόπων, πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν καὶ ἄλλων προσκεκλημένων ἀπὸ τὴν Ὁλλανδία καὶ ἀπὸ ἄλλες χῶρες, τὴν εἰσαγωγικὴ προσλαλιὰ ἔκανε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τὸν δὲ προσήκοντα ἔπαινο γιὰ τὸν βραβευόμενο καθηγητὴ εἶπε στὴ γερμανικὴ γλῶσσα, ὁ καθηγητὴς στὴν παραπάνω Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Οὐτρέχτης MARIN PARMENTIER, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ἑλληνομαθής, γνώστης τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἑλλήνων Πατέρων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τῆς Ἐκκλησίας, καλὸς δὲ χειριστὴς καὶ τῆς Νεοελληνικῆς.

Ὁ καθηγητὴς Καλογήρου, λαβὼν τὸν λόγο, στὴ γερμανικὴ ἐπίσης γλῶσσα, εὐχαρίστησε γιὰ τὴν τιμὴ καὶ ἐξήγησε τοὺς λόγους, ποὺ τὸν ὡδήγησαν στὴ στενότερη γνωριμία του μὲ τὸν Παλαιοκαθολικισμὸ καὶ στὴν ἰδιαίτερη ἐκτίμησί του πρὸς αὐτόν, ἔτσι δὲ καὶ στὴν ἐπὶ σαράντα ἤδη καὶ πλέον χρόνια συγγραφικὴ καὶ ἄλλη πρακτικὴ ἐνασχόλησί του μὲ αὐτόν, στὰ πλαίσια τῶν ὅλων ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου οἰκουμενικῶν θεωρητικῶν — μὲ ἔρευνες καὶ συγγραφὲς — καὶ πρακτικῶν ἐκκλησιαστικῶν — μὲ συμμετοχή του σὲ Συνέδρια, Ἐπιτροπὲς κλπ. — ἐπιδόσεών του.

Στὸ ἐπιδοθὲν στὸν καθηγητὴ Καλογήρου τιμητικὸ Δίπλωμα ἀναγράφονται, στὴ γερμανικὴ γλῶσσα, τὰ ἑξῆς:

«BRABEION PASCAL. Τὸ Συμβούλιον Κρίσεως (DIE JURY) διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ Βραβεῖα τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ Σεμιναρίου εἰς τὸ Ἀμερσφοορτ ἀπένειμε τὸ Βραβεῖέν PASCAL 1989 εἰς τὸν καθηγητὴν Δρα Ἰωάννην Καλογήρου, διατελέσαντα καθηγητὴν τῆς Ἱστορίας τῶν Δογμάτων καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσολονίκης, ἕνεκα τῶν οἰκουμενικῶς συντονισμένων θεολογικῶν του μελετῶν, διὰ τῶν ὁποίων προσέφερεν οὗτος ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὸν διάλογον μεταξὺ τῆς δυτικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας, ἰδιαιτέρως δὲ ἕνεκα τῆς δραστηρίου ἐπιδόσεώς του εἰς τὴν ἀνασύστασιν τῆς κοινωνίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς διὰ τῆς συμβολῆς του πρὸς ἵδρυσιν τῆς ὀρθοδόξου - παλαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου καὶ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς αὐτήν.

ZEIST, τῇ 21ῃ Σεπτεμβρίου 1989

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον

Τὸ Συμβούλιον Κρίσεως

(Ἔπονται τέσσαρες ὑπογραφαί, μὲ πρώτην τὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Οὐτρέχτης κ. Ἀντωνίου).

(ἕπονται πέντε υπογραφαί)».

Ἀνάλογα ἔχουν ἀναγραφῆ καὶ στὸν Ὁλλανδικὸ παλαιοκαθολικὸ Τύπο τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, μαζὶ μὲ τὶς περιγραφὲς καὶ τὸ Πρόγραμμα τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων γιὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς Δηλώσεως τῆς Οὐτρέχτης (τοῦ 1889), εἰς τὰ γενικώτερα πλαίσια τῶν ὁποίων ἐκδηλώσεων ἔγινε καὶ ἡ ἀπονομὴ τοῦ Θεολογικοῦ Βραβείου PASCAL 1989 εἰς τὸν καθηγητὴν Ἰωάννην Καλογήρου.

Ὁ καθηγητὴς Καλογήρου συμπληρώνει κατὰ τὸ ἔτος ἀκριβῶς τοῦτο, τὸ 1989, καὶ σαράντα χρόνια ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς διακονίας στὴ Θεσσαλονίκη. Σ' αὐτὴ ἐγκαταστάθηκε στὶς ἀρχὲς τοῦ '50, πρωτοδιορισθεὶς ὡς καθηγητής, πρῶτα, καὶ διευθυντής, κατόπιν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ τότε λειτουργοῦντος Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου καὶ ἐκλεγείς, τὸ 1954 ἔκτακτος καὶ τὸ 1957 τακτικὸς καθηγητὴς στὴν τότε ἱδρυθεῖσαν ἔδραν τῆς Ἱστορίας τῶν Δογμάτων καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΠΤΗ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Επιμέλεια: ΤΟΥ ΔΗΜ. ΣΤΑΜΟΥ

«Στον ημερήσιο, αλλά και στον περιοδικό Τύπο, δημοσιεύονται και κείμενα που αναφέρονται στην προσφορά Ηπειρωτών στην Επιστήμη, τη Λογοτεχνία και γενικότερα την Τέχνη, ή περιγράφουν εντυπώσεις επώνυμων ανθρώπων του πνεύματος από εκδρομές — ή επισκέψεις τους — στην Ήπειρο, ή θίγουν θέματα της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και πνευματικής της ζωής.

Επειδή όμως — εξ αντικειμένου— είναι σήμερα αδύνατη και η πιό απλή ακόμα ενημέρωση των αναγνωστών μας πάνω σ' αυτά τα δημοσιεύματα, κρίθηκε σκόπιμη, η αναδημοσίευση στο «ΔΕΛΤΙΟ» μας, όσων από αυτά, υποπέσουν στην αντίληψή μας.

Θέλουμε να πιστεύουμε, πως σ' αυτή μας την «καινοτομία» θα θελήσουν να συνεισφέρουν σχετικό— και ακομματικό πάντα — υλικό και οι συνδρομητές μας, οι οποίοι διαβάζουν τον Αθηναϊκό Τύπο».

ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ κλπ. ΖΩΗΣ

(Ταχυδρόμος: 24.8.89, σελ. 14—18).

ΑΜΙΑΝΤΟΣ: ΕΝΑΣ ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΜΑΣ.

Έρευνα: Βάσως Σπηλιοπούλου

Σ.Σ.: Αποσπάσματα του κειμένου, καθώς και φωτογραφίες, αναφέρονται και στη ΜΗΛΙΑ ΜΕΤΣΟΒΟΥ.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Ένας επικίνδυνος δολοφόνος κυκλοφορεί ανάμεσά μας! Εμφανίζεται μεταμφιεσμένος σε περίπου 3.000 προϊόντα. Ίσως, αυτή τη στιγμή που διαβάζετε αυτές τις γραμμές, βρίσκεται κάπου δίπλα σας. Τ' όνομά του: ΑΜΙΑΝΤΟΣ. Ένα πέτρωμα με ίνες εξαιρετικής αντοχής, γι' αυτό γρήγορα χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλη έκταση στη βιομηχανία. Είναι, όμως, και καρκινογόνος.

Η έρευνα του «Τ» αποκαλύπτει πολλά...

Ο καρκινογόνος, λοιπόν, αμίαντος υπάρχει σε όλα τα προϊόντα αμιαντοτσιμέντου, δηλαδή, στα γνωστά φύλλα αμιαντοτσιμέντου που χρησιμοποιούνται ευρύτατα στις σκεπές σπιτιών και άλλων κτισμάτων, στα επίπεδα φύλλα αμιαντοτσιμέντου που χρησιμοποιούνται για τα χωρίσματα των σπιτιών, στους σωλήνες αμιαντοτσιμέντου που φέρνουν το πόσιμο νερό στις βρύσες των σπιτιών μας, στις γλάστρες. Ακόμα, υπάρχει σε πλαστικά πλακάκια τοίχου και δαπέδων, σε μονωτικές πλάκες που χρησιμοποιούν πολλοί πίσω από τις σόμπες «για να μη χαλάσει ο τοίχος ή τα έπιπλα», σε ηλεκτρικές συσκευ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ές, όπως τα πιστολάκια για τα μαλλιά, σε ηλεκτρικές σόμπες, ψηστιέρες, τοστιέρες, θερμοσυσσωρευτές, ηλεκτρικά σίδερα, σιδερώστρες, γάντια φούρνου, φρένα αυτοκινήτων και σε πολλά άλλα προϊόντα και χρήσεις.

***

Επίσης, κίνδυνο διατρέχουν οι οικογένειές τους που εκτίθενται στις ίνες του υλικού αυτού, που μεταφέρουν οι εργαζόμενοι σπίτι τους, οι κάτοικοι σε περιοχές που γειτονεύουν με το ορυχείο και τις διάφορες μονάδες επεξεργασίας του αμιάντου, αλλά και τους χώρους όπου γίνονται αποθέσεις απορριμμάτων αμιάντου.

Έρευνα που έκανε το Ινστιτούτο Περιβαλλοντικής Υγιεινής της Ολλανδίας έδειξε ότι σε απόσταση 500 μέτρων από πηγές ρύπανσης, όπως είναι οι μονάδες εξόρυξης και επεξεργασίας αμιάντου, μετρήθηκαν 40.000—50.000 ίνες αμιάντου σε κάθε μέτρο κυβικό αέρα. Στο περιβάλλον των μεγάλων πόλεων ο αριθμός των ινών ανά κυβικό μέτρο φτάνει τις 4.000—5.000 ίνες, ενώ στο περιβάλλον των μικρών πόλεων και στην εξοχή ο αριθμός αυτός μειώνεται στις 400 — 500 ίνες στο κυβικό μέτρο.

Ακόμα θα πρέπει να σημειωθεί ότι μεγάλο κίνδυνο διατρέχουν όσοι εργάζονται σε οικοδομικές εργασίες και χρησιμοποιούν προϊόντα αμιαντοτσιμέντου, φαινόμενο πολύ συχνό στην Ελλάδα και φυσικά όσοι ζούν σε σπίτι που έχουν χρησιμοποιηθεί τέτοια υλικά, όσοι εργάζονται σε ναυπηγεία και σε συνεργεία όπου επισκευάζονται φρένα.

***

Οι επιστημονικές γνώσεις που αποκτήθηκαν από την έρευνα γύρω από τον αμίαντο άργησαν πολύ να εκλαϊκευτούν και να αξιοποιηθούν, μας υπογραμμίζει η χημικός Δρ. Βάνα Πανδή Αγαθοκλή. «Το αποτέλεσμα ήταν διπλό, αφ' ενός υποστήκαμε τη φθορά της υγείας των ανθρώπων επί πολλές δεκαετίες και εφ' ετέρου λόγω ελλείψεως ελέγχου εξαπλώθηκε το προϊόν σε τόσο πολλούς βιομηχανικούς κλάδους, που είναι δύσκολο να βγούμε από το λαβύρινθο των προβλημάτων τα οποία είναι πλέον κοινωνικά, οικονομικά και νομικά. Πρέπει, λοιπόν, η κοινωνία στο μέλλον να μάθει ν' αντιδρά πολύ πιο γρήγορα, όταν οι επιστήμονες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου».

Οι πιό γνωστές μέχρι σήμερα αρρώστιες που προκαλούν οι ίνες αμιάντου είναι η αμιάντωση, ο καρκίνος του πνεύμονα και το μεσοθηλίωμα, καρκίνος της μεμβράνης που καλύπτει τους πνεύμονες. Ορισμένες έρευνες έχουν ακόμα συνδέσει τον αμίαντο με τον καρκίνο του πεπτικού συστήματος, του φάρυγγα, του λάρυγγα, του παγκρέατος και των ωοθηκών.

Στην περίπτωση της αμιάντωσης οι ίνες αμιάντου που περνούν μέσα στους πνεύμονες καταστρέφουν σταδιακά τη δομή τους προκαλώντας μεγάλη δυσκολία στην αναπνοή και αφόρητους πόνους. Ένα μεγάλο ποσοστό αυτών που προσβάλλονται από αμιάντωση — περίπου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

το 60% — παθαίνουν καρκίνο του πνεύμονα. Όταν καπνίζει κανείς οι πιθανότητες να πάθει καρκίνο αυξάνονται ακόμα περισσότερο.

Το μεσοθηλίωμα, ο καρκίνος της μεμβράνης που καλύπτει τους πνεύμονες, προκαλείται αποκλειστικά από τις ίνες αμιάντου που καρφώνονται στη μεμβράνη αυτή καὶ σταδιακά δημιουργούν καρκινώματα.

Έρευνες που έγιναν σε πειραματόζωα έδειξαν ότι ίνες αμιάντου «ταξιδεύουν» μέσα στο σώμα και εγκαθίστανται σε διάφορα όργανα, όπως οι πνεύμονες, το συκώτι, τα νεφρά, ο εγκέφαλος, οι λεμφοειδείς ιστοί και τα περιφερειακά λεμφογάγγλια. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να διαπερνούν τα τοιχώματα του γαστρεντερικού σωλήνα και να μπαίνουν μέσα στο αίμα. Ίνες αμιάντου βρέθηκαν και σε διάφορα όργανα εμβρύων πειραματοζώων, στα οποία είχαν χορηγηθεί ενέσεις με ίνες αμιάντου.

ΚΑΡΚΙΝΟΓΟΝΟ... ΑΣΠΡΙΣΜΑ

Εδώ αξίζει να επισημάνουμε ότι το πόσο «υγιεινός» είναι ο αμίαντος ήρθε να αποδείξει με τον πιό δραματικό τρόπο μια έρευνα που έκανε ο καθηγητής Σταύρος Κωνσταντόπουλος, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο Μέτσοβο και τρία ακόμα γειτονικά χωριά : τη Μηλιά, το Ανήλιο και το Βοτονόσι. Οι κάτοικοι στα χωριά αυτά χρησιμοποιούσαν από πολύ παλιά για το άσπρισμα των σπιτιών τους ένα υλικό από αμίαντο, το λούτο, όπως το λένε.

Η έρευνα, λοιπόν, έδειξε ότι το 45,5% των κατοίκων υποφέρουν από αποτιτανώσεις του υπεζωκότα που προκλήθηκαν από τις ίνες αμιάντου.

«Το λούτο το έφερναν από ένα γειτονικό βουνό και το πουλούσαν απά τα παλιά τα χρόνια εδώ στα χωριά», μας λέει ο Γιάννης Καπέτης, κάτοικος Μηλιάς. «Συνήθως τη δουλειά αυτή την έκαναν οι πιό φτωχοί του χωριού. Πήγαιναν μάλιστα με τα πόδια δυο ώρες δρόμο για να φτάσουν εκεί και, μάλιστα, με μεγάλη μυστικότητα για να μη μάθουν οι συγχωριανοί τον τόπο και χάσουν το μοναδικό τους εισόδημα. Το 1983 ήρθαν κάποιοι επιστήμονες και μας είπαν ότι αυτό το υλικό κάνει κακό στα βρογχικά, αλλά οι παλιοί συνεχίζουν ακόμα να το χρησιμοποιούν».

Πράγματι, στη Μηλιά συναντήσαμε τον Μιχάλη Σιώτα που συνεχίζει να πουλάει λούτο για άσπρισμα...

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η "ΑΔΕΛΦΗ„

Μὲ τὴν λευκή σου τὴ στολή,
τη λυγερὴ κορμοστασιά σου τὴν ψηλὴ
τὴν ἤρεμη ματιά σου τὴ γλυκειὰ
ποὺ στάζει πίστη στὴν καρδιά,
μοιάζεις θεὰ σὲ ὀπτασία αἰθέρια!

Εἶσαι τοῦ πόνου ἱέρεια!
Εἶσαι γιὰ ὅλους «ἡ Ἀδελφή» κι' ὅλοι ἀδελφὴ σὲ λένε!
Κι' ὅσοι ἀπ' τὸν πόνο τὸ φρικτὸ μέρα καὶ νύχτα κλαῖνε,
σὲ σένα ἐμπιστεύονται τὴν κάθε τους ἐλπίδα!

Σὲ εἶδα
πάντα πρόσχαρη, γεμάτη καλωσύνη,
στοργὴ κι' ἀδελφωσύνη,
νὰ σπεύδεις ὅπου σὲ καλοῦν,
νὰ κάνεις ὅ,τι σοῦ ζητοῦν...

Μὲ τὴ ματιά ὁλόθερμη καὶ τὴ φωνὴ σὰν χάδι,
στοῦ πόνου τὸ πηχτὸ σκοτάδι,
πολλὲς φορὲς σὲ εἶδα,
ν' ἀνάβεις τὴ σβησμένη ἐλπίδα!

Κι' ἐθαύμασα τὸ «Θάμα»,
μ' ἕνα χαμόγελο γλυκὸ νὰ σταματᾶς τὸ κλάμα!
Καὶ μ' ἕνα βλέμμα μόνο
νὰ λειώνεις κάθε πόνο!

Κι' ἀκόμα καὶ στὸν ἄρρωστο, ποὺ ἡ ζωή του φθίνει,
μὲ τὴ γλυκειά σου τὴ φωνή, χαρίζεις τὴ γαλήνη!...

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Ε. ΧΑΒΕΛΑΣ

Ἀθήνα 4.12.1960 «Στὸ Νοσοκομεῖο»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἐγκαίνια Σχολείου Γραμμένου (1935). Διακρίνονται οἱ Μάνθ. Τσίκας, Γ. Βλαχλείδης, δήμαρχος, Χρ. Χρηστοβασίλης, Δ. Βλαχλείδης, Γ. Ράδος, Σπυρίδων Μητροπολίτης Ἰωαννίνων. Ἀρχ. Κ. Βελιαρούτη)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΜΕΣΕΛΕΔΕΣ

Σιοῦτες κ. Νομάρχη*

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ

Ἐκεῖνα τὰ χρόνια τὰ παλιὰ ποὺ ὅλα τὰ χωριὰ τῆς Μουργκάνας ἤτανε ξεκομμένα καὶ ξεμοναχιασμένα ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο, μοναδική τους ψυχαγωγία ἤτανε οἱ μεσελέδες = τὰ ἀνέκδοτα.

Μὲ τοὺς μεσελέδες ξαπόσταιναν, μ' αὐτοὺς ξέχναγαν τὰ βάσανα τῆς πικρῆς ζωῆς τους, καὶ μ' αὐτοὺς γέλαγαν τὰ ἀγέλαστα χείλη τους. Γιάννενα ἄκουγαν καὶ Γιάννενα δὲν ἔβλεπαν. Φιλιάτι ἄκουγαν καὶ Φιλιάτι δὲν ἔβλεπαν. Ποὺ καὶ πού, στὴ χάση καὶ στὴ φέξη, πήγαινε ὁ μπακάλης τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ πάρει κάνα δυὸ φορτώματα τὰ χρειαζούμενα γιὰ τὸ μπακάλικο, καὶ ποὺ καὶ ποὺ ὁ παπᾶς τοῦ χωριοῦ, ποὺ τὸν ἤθελε ὁ Δεσπότης νὰ τὸν κουβεντιάσει.

Ἀποκλεισμένοι οἱ ἄνθρωποι δίχως καμιὰ ἐπικοινωνία μαζεύονταν στὸ μοναδικὸ μπακάλικο τοῦ χωριοῦ τους καὶ κέρναγε ὁ ἕνας τὸν ἄλλονε κάνα τσίπουρο καὶ ποὺ καὶ ποὺ κάνα ξερολούκουμο γιὰ νὰ γλύκαιναν τὰ λαρύγγια τους.

***

Ἔτσι γένονταν καὶ στὸ χωριό μου, τὴν ξακουσμένη Πόβλα. Ἀποσταμένοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τό μόχτο τῆς ἡμέρας μαζεύονταν τὸ βραδιὸ καὶ χώνονταν στὸ μοναδικὸ μικρομάγαζο καὶ κουβέντιαζαν. Ἄλλοι καθισμένοι κι' ἄλλοι ὀρθοί μολόγαγαν τὰ βάσαντά τους, ἄλλα καλά, καὶ τὰ περσσότερα κακά, καὶ πότε θἄρθει τὸ «ποθούμενο» τοῦ Πάτρο - Κοσμᾶ. Καὶ πότε θἄρθει ἡ «Ἅγια Μέρα» τῆς Ρωμιοσύνης».

Καὶ λέω κάθονταν ὀρθοί, γιατὶ οἱ καθισμένοι κάθονταν σὲ δυὸ καρφωμένα στενόμακρα σανίδια καὶ σὲ κάνα δυὸ κούτσουρα. Ὕστερα ἀπ' αὐτὰ τὰ σοβαρὰ καὶ τὰ «ποθούμενα» γύριζε ἡ κουβέντα στὴν «ψυχαγωγία».

Κάνα δυὸ τρεῖς ἤτανε οἱ ἄνθρωποι ποὺ εἶχανε τὸ χάρισμα ἀπὸ τὸ Θεό, γιὰ νὰ κάνουνε τοὺς ἄλλους, «τοὺς πολλούς», γιὰ νὰ γελάσουν, γιὰ νὰ ξεχάσουνε ὅλα τὰ κακά, καὶ πίνοντας ὁ καθένας τους ἀπὸ δυὸ - τρία ποτηράκια τσίπουρο, πήγαιναν στὸ σπιτάκι τους καὶ κοιμώντανε τὸν ὕπνον τοῦ «δικαίου».

Ὅμως σήμερα δὲν θὰ ἀναφερθῶ σὲ ἀνέκδοτα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Οὔτε κὰν τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας. Θ' ἀναφερθῶ σὲ ἕνα ἀνέκδοτο τῆς δεκαετίας τοῦ πενῆντα, ποὺ τὸ ἄκουσα στὴν Πόβλα πολὺ ἀργότε-

---

* σιοῦτες = λέξη καλαντζίδικη = ψέμματα κ. Νομάρχα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ρα. Σᾶς τὸ γράφω ὅπως τὸ ἄκουσα, κι' ἂς μὴν ἔχω τὸ χάρισμα αὐτὸ ποὺ εἶχε ἐκεῖνος ποὺ τὸ εἶχε πεῖ.

***

Ἦτανε γύρω στὰ 1952 ποὺ ἡ Πατρίδα μας, βαριὰ λαβωμένη, τήραγε πῶς καὶ πῶς νὰ γιατρέψει τὶς λαβωματιὲς ποὺ ἄφηκαν στὸν κόσμάκη, ὁ μαῦρο πόλεμος τοῦ Σαράντα, ἡ ἐπάρατος κατοχή, καὶ ἡ ζούρλια τοῦ ἐμφύλιου πολέμου.

Οἱ νομάρχες στὸ νομὸ Θεσπρωτίας σὰν τὰ πουκάμισα ἄλλαζαν, καὶ πήγαιναν κι' ἔρχονταν στὰ καταστραμένα χωριὰ τῆς Μουργκάνας. Οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν μὲ τὴν καρδιά τους νὰ δουλέψουνε καὶ νὰ κάνουνε καλὸ σ' αὐτὸν τὸν ξεκομμένο καὶ ἄμοιρο τόπο. Τοὺς ἔταζαν λαγοὺς μὲ πετραχήλια. Ἤθελαν νὰ τοὺς κάνουνε τὴν καρδιὰ καὶ νὰ τοὺς δώκουνε τὴν ἐλπίδα, κι' ἀναγκάζονταν νὰ τοὺς ὑπόσχονται πολλὰ καὶ δὲν μπορούσανε νὰ κάνουνε οὔτε τὰ ὀλίγα.

— Παρηγοριὰ στὸν ἄρρωστο, κ. Νομάρχη εἶπε σὲ κάποιον ἀπ' αὐτοὺς ὁ πρόεδρος τοῦ χωριοῦ.

— Ὅσο νὰ βγεῖ ἡ ψυχή του, συμπλήρωσε ὁ Γιάννη Στόλης.

— Καλὴ εἶναι καὶ ἡ ἐλπίδα, κ. Νομάρχη, τοῦ εἶπε κι' ὁ μαγαζάτορας Κώστας Κουτούκης.

— Φάε ἐλπίδα μπάρμπα Κώστα, πρόσθεσε ὁ ἀμίμητος Γιάννη Στόλης.

— Ὅλα εἶναι χρήσιμα, τοὺς ἀπάντησε ὁ Νομάρχης καὶ συνέχισε τὶς ὑποχέσεις καὶ τὰ τάματα. Θὰ κάνομε τοῦτο, θὰ κάνομε τ' ἄλλο, θὰ σᾶς φέρομε νερό, θὰ σᾶς φκιάκομε δρόμους καὶ ἄλλα πολλά.

— Σιοῦτες, κ. Νομάρχα, τοῦ εἶπε ὁ Γιάννη Στόλης, μὲ φωνὴ ποὺ ἀκούγονταν, καὶ μὲ ἕναν τέτοιον τρόπο ποὺ ὅλοι οἱ χωριανοί μου γέλασαν μὲ τὴν καρδιά τους.

Τὸ ἴδιο ἔκανε κι' ὁ νομάρχης, κι' ἂς μὴν ἤξερε τί ἀκριβῶς τοῦ εἶπε ὁ Γιάννη Στόλης.

Ἡ καλοσύνη, ἡ καλὴ καρδιά, καὶ τὸ κέφι τοῦ Γιάννη Στόλη, ἦτανε τὰ ἰδιαίτερα χαρίσματα ποὺ τοῦ ἔδωκε ὁ μεγαλοδύναμος. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἦτανε ἕνας ἄνθρωπος ποὺ τὴν κάθε κουβέντα του τὴν ἔλεγε ἐλεύθερα κι' ἀθῶα κι' ἀπάνω στὴν ὥρα ποὺ χρειάζονταν.

Ἔτσι κι' ἐδῶ, εἶπε στὸ Νομάρχη μὲ φωνὴ ἀθώα ποὺ ἀκούγονταν:

— Σιοῦτες, κ. Νομάρχα.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

Θεωρώντας ὅτι δὲν εἶναι προσπελάσιμα σήμερα, τουλάχιστον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐνδιαφερομένους, τὰ ἔντυπα τοῦ περασμένου αἰώνα καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος προβαίνω στὴν ἀναγραφὴ τῶν Ἠπειρωτικῶν θεμάτων, ποὺ κατὰ καιροὺς ἔχω ἐπισημάνει καὶ ἀποδελτιώσει.

Δὲ θὰ κάμω ἀναφορὰ σὲ βιβλία γιατὶ βιβλιογραφικὰ ἡ Ἤπειρος ἔχει σχεδὸν ἐξαντληθεῖ μάλιστα μὲ τὸ ἀξιόλογο τελευταῖο βιβλίο τῶν Βούλας Κόντη καὶ Λουκίας Δρούλια. Ἠπειρωτικὴ βιβλιογραφία (1571—1984) Ἀθήνα 1984, σελ. 372.

Μὲ τὸν ὅρο Ἠπειρωτικὴ Θεματογραφία (Λημματογραφία) ἐννοῶ τὸ γεωγραφικὸ χῶρο ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ μέχρι τοῦ Ἀώου, ποὺ συμπίπτει μὲ τὸν παραδεκτὸ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων Ἠπειρωτικὸ χῶρο.

Κωνστ. Σκόκος (1854—1925). Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα. Ἐσπούδασε νομικά. Συνέγραψε καὶ ἐδημοσίευσε σὲ ἐφημερίδες, περιοδικὰ καὶ ἡμερολόγια ποιήματα, κοινωνικὲς μελέτες, χρονογραφήματα, ἠθογραφίες, ὁδοιπορικὲς ἐντυπώσεις, σατιρικὰ πεζὰ καὶ ἔμμετρα καὶ ἰδίως Ἐπιγράμματα, τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ μὲ τὸ ψευδώνυμο Σατανᾶς. Τὸ κυριώτερο ἔργο του εἶναι τὸ περίφημο «Ἐθνικὸ Ἡμερολόγιο» ποὺ ἐξέδωκε ἀδιάλειπτα ἀπὸ τὸ 1886 μέχρι τὸ 1919 σὲ 33 τόμους καὶ ποὺ κυκλοφοροῦσε, σὲ πολυτελῆ ἔκδοση τὰ τελευταῖα χρόνια, στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν ἀλύτρωτο Ἑλληνισμό, ἀλλὰ καὶ στὸν παροικιακὸ Ἑλληνισμό. Συνεργάστηκαν σ' αὐτὸ ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες Λόγιοι καὶ ἀποτελεῖ «τὸν καθρέπτην τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας» τῆς ἐποχῆς. (Βλ. Μ.Ε. Ε΄ Τόμ. 21, σελ. 944).

Ἡμερολόγιον Κ. Σκόκου 1887, ἔκδοση Ἀνέστη Κωνσταντινίδη. Ἐν Ἀθήναις. 1886 ἔτος Β΄.

ΣΗΜ.:

1) Τὰ ἀναφερόμενα Ἡμερολόγια, Περιοδικά, κλπ. ἔντυπα βρίσκονται στὴν κατοχή μου καὶ ἔχω κάνει κατὰ τὸ δυνατὸν τὶς ἀναγκαῖες ἐπαληθεύσεις.

2) Ὡς Ἠπειρωτικὰ θέματα χαρακτηρίζω καὶ ὅσα ἐπεξεργάζονται Ἠπειρῶτες συγγραφεῖς καὶ ἔχουν ἔμμεση σχέση μὲ τὴν Ἤπειρο.

3) Ὡς Ἠπειρωτικὰ θέματα ἐννοῶ καὶ κεῖνα ποὺ ἀναφέρονται καὶ στοὺς ἀλβανοφώνους, ἀφοῦ καὶ κεῖνοι ἀπὸ τὸν Ἠπειρωτικὸ χῶρο «κατῆλθον». (Ὕδρα, Σπέτσες κλπ.).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Σπύρου Π. Λάμπρου. Ἱστορία ληστρικῆς συμμορίας, σελ. 68—71, ὅπου γίνεται λόγος καὶ περὶ Νταβέλη.

Νικολάου Τσιγαρᾶ. Τὸ Σπήλαιον ἢ ἡ Ὑπόγειος Λίμνη τῆς Γοραντζῆς, σελ. 185—192.
Σελ. 282—284 Νεκρολογία καὶ εἰκόνα τοῦ Σουλιώτη Ναστούλη Δαγκλῆ.
Σελ. 131. Ἀνέκδοτα ἱστορικὰ ἔγγραφα πρὸς τοὺς Ὑδραίους.

Ἡμερολόγιο 1888. Σελ. 193. Ὡραία εἰκόνα τοῦ Θεοδ. Π. Ἠπίτη.
Σελ. 325. Νέος Ἕλλην. Αἴσωπος ὑπὸ Σπύρου Λάμπρου.
Σελ. 334. Νεκρολογία Θοδ. Π. Ἠπίτη.

Ἡμερολόγιο 1890 σελ. 268—210. Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης μὲ ὡραία εἰκόνα.
Σελ. 225—226. Δώρα Δ. Ἴστρια μὲ εἰκόνα.

Ἡμερολόγιο 1891 σελ. 96. Κ. Καραπάνος. Ἐκτενῆ βιογραφικά.
Σελ. 113. Κ. Κρυστάλλη. Ἡ ποδιὰ τῆς Μαριῶς.
Σελ. 193. Βιογραφικὰ τοῦ Γεωργίου Γενναδίου.
Σελ. 409. Νεκρολογία τοῦ Δημ. Ι. Στρούμπου.
Σελ. 413. Νεκρολογία Ἡροκλῆ Βασιάδη.

Ἡμερολόγιο 1892 σελ. 64. Εἰκόνα τοῦ Μιχαὴλ Μελᾶ Δημάρχου Ἀθηναίων.

Ἡμερολόγιο 1894 σελ. 47. Βιογραφικὰ τοῦ Εὐεργέτου Γ. Ἀβέρωφ μὲ εἰκόνα.

Ἡμερολόγιο 1895. σελ. 112. Γεώργιος Ζαλοκώστας μὲ εἰκόνα.
Σελ. 193. Τὰ χειρόγραφα τοῦ Κωστάκη (Κ. Κρυστάλλη).
Σελ. 299. Εἴνορο. Χειμώνας καὶ ἄνοιξη Χρήστου Χρηστοβασίλη διήγημα. Τρίκκαλα 10 Ἰουλίου 1894.

Ἡμερολόγιο 1897 σελ. 42. Γεώργ. Ἀβέρωφ βιογραφικαὶ σημειώσεις ὑπὸ Θ. Φ. Κωνσταντινίδη.
Σελ. 85. 393—1896. Περὶ Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου.
Σελ. 158. Διήγημα Χρήστου Χρηστοβασίλη. Τὰ τάματα, ἀφιέρωμα στὴ μάνα του, ὅπου καὶ νανουρίσματα.

Ἡμερολόγιο 1893 σελ. 79. Κωνσταντίνου Σμολένσκη. Βιογραφικὰ ὑπὸ Τρύφωνος Ε. Εὐαγγελίδου.
Σελ. 207. Ὁ καπετὰν Καλόγερος. Οἰκογεν. Παράδοσις ὑπὸ Χρ. Χρηστοβασίλη (ὁ καλόγερος Σαμουὴλ τοῦ Κουγκίου).
Σελ. 330. Σὲ μιὰ δυστυχισμένη μάνα. Ποίημα Χρ. Χρηστοβασίλη στὴ Φωτεινὴ Γ. Ζυγομαλᾶ.

Ἡμερολόγιο 1899 σελ. 145. Τοῦ Παπᾶ τ' ἀλῶνι. Ἠπειρωτικὴ παράδοσις στὴν Ἀρπίτσα τῆς Θεσπρωτίας (Οἰκογένεια Ζώτων) ὑπὸ Βασ. Βέργου.
Σελ. 394. Σκηνὴ λαϊκοῦ μελοδράματος — Κυρὰ - Ἀναγνώσταινα — ὑπὸ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου — Ἀναφορὰ στὸν Κ. Ζησίου, ποὺ τὸ τραγουδοῦσε ὡραῖα.

Σελ. 394. Εὐσπλαγχνία - Εὐγνωμοσύνη, ποίημα Χ. Χρηστοβασίλη.

Σελ. 420. Ἐλεγεῖο Χρ. Χρηστοβασίλη στὸν Σπ. Χ. Δουκάκη.

Σελ. 498. Ἡ κυνηγημένη πέρδικα, Διήγημα τοῦ Χρ. Χρηστοβασίλη.

Ἡμερολ. 1901, σελ. 226. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1770 Α' Πελοποννησιακὴ Ἑλλην. Ἐπανάστασις (ἀφήγησις αὐτόπτου) ὅπου περὶ Ἀρβανιτῶν.

Σελ. 369. Θεόδ. Ν. Γκίκας. Οἱ Ἀλβανοὶ ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ Μιχαὴλ Γ Λαμπρυνίδη.

Ἡμερολόγιο 1902. Μαρία Κ. Καραπάνου κόρη Χρηστάκη Ζωγράφου σύζυγος Κωνστ. Καραπάνου. Νεκρολογία.

Σελ. 129. Ὁ τραγουδιστὴς, ἱστορικὸ διήγημα τοῦ Χρ. Χρηστοβασίλη μὲ πολλὲς ὑποσημειώσεις.

Σελ. 156. Ἀναμνήσεις ἐκ Πλάκας ἀπὸ τὸν πόλεμο τοῦ 1897, ὑπὸ Σταύρου Π. Θεοχάρη.

Σελ. 188. Τοῦρκοι μεθ' Ἑλλήνων, ὑπὸ Ἀνδρ. Χούμη. Ἀρβανίτες συμπράττοντες μὲ τοὺς Ἕλληνες τὸ 1821—1828.

Σελ. 207. Στὸ θάνατο τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας, ὑπό Χρ. Χρηστοβασίλη.

Ἡμερολόγιο 1903, σελ. 189. Λίγα λόγια γιὰ τὸν Κ. Κρυστάλλη καὶ τὰ ποιήματά του «Τὸ τραγούδι τ' ἀργαλειοῦ», τὸ «Μαρμαρωμένο βασιλόπουλο», «ὁ γέρος Καρβονάρος» «ἡ παθοπλανταγμένη».

Σελ. 363. Ὁ «Ἅγιος Κασσιανός», διήγημα Χρ. Χρηστοβασίλη.

Σελ. 406. Οἱ σταυραετοὶ τοῦ 1897. (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ σημειωματαρίου μου, ὑπὸ Γ. Γ. Ἠπειρώτου (Γ. Γάγαρη;)

Ἡμερολ. 1904, σελ. 49. Ὁ σπανὸς κι ὁ Δράκος. («Ὅπου ἡ πονηρία νικάει τὴ δύναμη) παραμύθι τοῦ Χρ. Χρηστοβασίλη.

Σελ. 151. Ἰωάν. Τσάμης, Ἠπειρώτης ἰατρὸς στὴν Αἴγυπτο.

Σελ. 154. Μιχαὴλ Ψαλίδας. Γόνος τοῦ Ἀθαν. Ψαλίδα ἰατρὸς στὴν Κων)πολη.

Σελ. 159. Δενίνα, τοῦ Κ. Ράδου.

Σελ. 198. Εἰκόνα Ἀλκ. Ζ. Σαρδέλλη, Σπ. Σίμου.

Σελ. 209. Ὁ "Αραμις (Περικλῆς Ἀραβαντινός).

Καὶ περὶ Ἀραβαντινῶν.

Ἡμερολόγιο 1905, σελ. 99. Χριστὸς καὶ Μωαμέτης, ἱστορικὸ Διήγημα τοῦ Χρ. Χρηστοβασίλη.

Σελ. 127. Ὁ "Ηρως Παῦλος Μελᾶς (μὲ εἰκόνα).

Σελ. 162. Ἡρωϊκὲς μορφὲς Σουλιωτῶν. Γιαννούσας Πανομάρας, ὑπὸ Ἰωάν. Βλαχογιάννη.

Σελ. 246. Ζαχαρίας Σαρδέλης, μὲ εἰκόνα.

Ἡμερολόγιο 1906, σελ. 113. Τὸ ρημαγμένο ἀρχοντικό. Διήγημα τοῦ Χρ. Χρηστοβασίλη.

Ἡμερολόγιο 1907, σελ. 83. Βιογραφικὰ μὲ εκόνα τοῦ Κ. Καραπάνου.

Σελ. 223. Νεκρολογία στὸν Σπυρίδ. Π. Ἀραβαντινὸ υἱὸ τοῦ Παν., νομικό, μὲ εἰκόνα.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἠπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

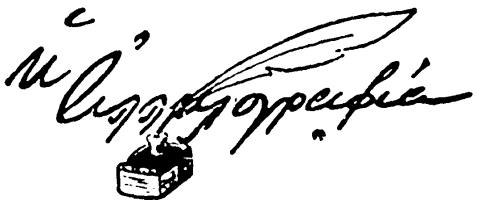

◆ Γράφουμε καὶ μᾶς γράφουν

◆ Στέλλουμε καὶ μᾶς στέλνουν

Ἰωάννινα 2 Ἀπριλίου 1990

Σεβαστέ μου κ. Μαμμόπουλε.

Σας εὔχομαι καλό Πάσχα καὶ να είστε πάντα καλά.

Ἔτσι ὥστε εμείς οι νεώτεροι να παραδειγματιζόμαστε από το ακούραστο ενδιαφέρον και την αγωνιστικότητά Σας, σε ό,τι αφορά την Ἤπειρο ειδικά, αλλά και γενικώτερα το κοινωνικό σύνολο.

Με τα δημοσιεύματά Σας στο περιοδικό, μου θυμίζετε τον πατέρα μου που πάντα υπερασπιζόταν το δίκαιο, πάλευε γι' αυτό και είχε σαν αρχή την καταδίκη της αδικίας.

Θυμάμαι πάντα τα λόγια του : «Ἅμα δεν καταγγέλεις την αδικία, μετέχεις της ευθύνης».

Γι' αυτό κι' εγώ σαν ελάχιστη τιμή στη μνήμη του, Σας στέλνω ένα δημοσίευμά του από την «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» τοῦ Χρ. Χρηστοβασίλη.

Είναι επίκαιρο πασχαλινό, αναφέρεται στο θείο Μαρτύριο καὶ γράφτηκε στις 5.4.1931.

Παρακαλώ πολύ να το αναδημοσιεύσετε στο περιοδικό Σας.

Σας ευχαριστώ πολύ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΖΟΥΜΠΟΥ

★

Αθήνα

Αγαπητέ μου κ. Μαμμόπουλε,

με πολλή αγάπη και εκτίμηση σας χαιρετώ.

Φυσικά δεν θα θυμάσθε που η πρώτη μας γνωριμία έγινε τον Σεπτέμβριο του 1978 στην Πωγωνιανή που είχα λίγους ακόμη μήνες που υπηρετούσα στα Γιάννινα και μέχρι τέλους του 1981 σαν γενικός Επιθεωρητής στο Ν. Ιωαννίνων. Το έργο μου στα Γιάννινα ίσως αν βρήτε συναδέλφους, θα σας πούν και το κρίνανε οι Γιαννιώτες, και ιδιαιτέρως ο Εκπ)κός κόσμος. Ὅμως ας επανέλθω στη γνωριμία μας. Το Γυμνάσιο τότε γιόρταζε τα 53 χρόνια της ιδρύσεώς του, και πράγματι ήταν το αρχαιότερο του νομού. Το βράδυ έγινε ένα περίφημο γλέντι με 600 και πλέον ντόπιους και προσκεκλημένους. Σεις το βράδυ αυτό μιλήσατε πολύ ωραία που ενθουσιάσατε όλους τους παραβρισκομένους. Σαν νέος Γεν. Επιθεωρητής της Περιφερείας απηύθυνα και εγώ ένα χαιρετισμό και το γλέντι άναψε που δεν θα το ξεχάσω ποτέ. Ἔκτοτε παρακολουθώ με μεγάλο ενδιαφέρο την πνευματική σας εργασία στο περιοδικό «Ηπειρωτική Εταιρεία» που ειλικρινά

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

σας συγχαίρω από τα βάθη της καρδιάς μου και σας εύχομαι υγεία και δύναμη γιατί δυστυχώς σήμερα δεν υπάρχουν ικανοί και με ενδιαφέρο άνθρωποι να σας βοηθήσουν, αλλά και για το μέλλον να συνεχίσουν το μεγάλο σας αυτό έργο. Εγώ μια και δώσαμε τη γνωριμία, είμαι, ή μάλλον ήμουν Καθηγητής μαθηματικών, υπηρέτησα σα Γυμνασιάρχης στην Αμφιλοχία, Λυκειάρχης στη Ναύπακτο, Γεν. Επιθεωρητής 3,5 χρόνια στα Γιάννινα και τέλος στον Πειραιά όπου και έλαβα σύνταξη το 1982. Ήμουν συγγραφέας τριών μαθηματικών βιβλίων και άλλων σχετικά με τα μαθηματικά.

Ελπίζω, γιατί το επιθυμώ να περάσω από το γραφείο σας για να τα πούμε καλύτερα. Καιρός όμως να επανέλθω εις τον αγαπητόν μου συμπατριώτη κ. Κούνδουρο, ο οποίος υπήρξε ένας άριστος άνθρωπος και πατριώτης, βοήθησε πολύ κόσμο και ηθικά και υλικά κατά τη δύναμή του. Σήμερα, με τα τρία του βιβλία προσφέρει σε όλους και ιδιαιτέρως στον τόπο μας, μια πνευματική κληρονομιά. Χρέος λοιπόν και δικό μου σαν πνευματικός άνθρωπος, αν και δεν έχω λογοτεχνική πένα, όμως, του έστειλα μια επιστολή αντίγραφο της οποίας σας επισυνάπτω. Έτσι, αν νομίζετε ότι αξίζει για δημοσίευση στο περιοδικό σας έστω και μέρος ή με κάποια διόρθωσή σας, την δημοσιεύετε γιατί θα είναι μια ηθική ικανοποίηση για τον ίδιο που τόσο πολύ κουράστηκε και για να μάθουν και οι άλλοι Θεσπρωτοί για τους προγόνους Καλαντζήδες.

Ευχαριστώ, με αγάπη και εκτίμηση
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΝΑΤΣΗΣ
τ. Γεν. Επιθεωρητής Μ.Ε.

★

Φοινίκι 20.4.90

Αγαπητέ μου κ. Κούνδουρε.

Μ' ένα σου ακόμα πηγαίο έργο, γεμάτο από αγάπη για τον τόπο, ειλικρίνεια και πιστότητα στη γραφή του και από συγκινητικές αναμνήσεις, μου έδωσες αληθινή πνευματική τέρψη.

Τους «Καλαντζήδες της Μουρκάνας» τους διάβασα στο χωριό μου, το Φοινίκι, τούτες τις μέρες της Πασχαλιάς, με υπόκρουση τον αντίλαλο του κλαρίνου, που φέτος δε σταμάτησε ούτε στιγμή να παίζει.

Βάζεις με το έργο σου ένα καινούριο «λιθαράκι» στο οικοδόμημα της Ιστορίας και της Λαογραφίας του τόπου μας, που το άρχισε ο Νίτσος και μετά από μακρά ανάπαυλα — με εξαίρεση το έργο του Χ. Παπασταύρου — εμφανίζεται και πάλι, ευτυχώς στις μέρες μας, με τη συμμετοχή και «συγγραφέων», που με αυθορμητισμό εξωτερικεύουν τα αισθήματά τους και τις θύμησές τους δείχνοντας έτσι το μεγαλείο που κρύβουν μέσα τους.

Το έργο σου είναι πολύ αξιόλογο γιατί προέρχεται από έναν άνθρωπο σαν και σένα, που είσαι γέννημα και θρέμμα αυτού του τόπου,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

που αγαπάει το βασανισμένο, αλλά και ηρωϊκό αυτό τόπο και δείχνει ακόμη την ανησυχία του για τη διατήρηση των παραδόσεων και των ηθών της ιδιαίτερής μας πατρίδας.

Εμείς οι Κατωχωρίσιοι, «κοτόψυχους» μας λέτε εσείς, τον κόσμο της Μουργκάνας τον βλέπουμε με αγάπη και θαυμασμό. Και μη ξεχνάς ότι η Μουργκάνα για μας υπήρξε το καταφύγιο σε δύσκολες ώρες.

Με αγάπη γιατί κοινές είναι οι ρίζες, αλλά και η μοίρα μας.

Και με θαυμασμό για τους ηρωϊκούς αγώνες τόσο από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, όπως εκείνο το Αγροτικό ξεσήκωμα, όσο και μετέπειτα στους πολέμους και την Εθνική Αντίσταση. Αλλά και για τους αγώνες για τη ζωή, που οι ανάγκες της οδήγησαν τον κόσμο της, όπως και το δικό μας κόσμο, σε μακρυνή μετανάστευση, αλλά και σ' όλες τις γωνιές της Ελλάδας.

Εκείνη η τόσο πετυχημένη φωτογραφία στο Γούστερ, πολύ με συγκίνησε και στάθηκα ώρα πολύ, μήπως και διακρίνω ανάμεσα στα «Καλατζοπαίδια» τον πατέρα μου ή κάποιο άλλο από τόσους πολλούς συγγενείς μου που έζησαν για πολλά χρόνια εκεί.

Στα αισθήματα αυτά προστίθεται και η δική μου προσωπική αγάπη για τη Μουργκάνα, γιατί έχω φλέβα Τσαμαντιώτικη, από τον πάππο μου τον Γρηγόρη Λαγό, αλλά και γιατί στα χρόνια της Κατοχής βρήκα φιλόξενες αγκονές...

Σ' ευχαριστώ θερμά, θερμότατα, τόσο για την ευγενική σου αφιέρωση που δείχνει ότι με έχεις τοποθετήσει στον κατάλογο των φίλων, όσο και για τη χαρά που μου έδωσες να διαβάσω τις γεμάτες από ομορφιά και γλαφυρότητα σελίδες του βιβλίου σου.

Πολλά συγχαρητήρια ανήκουν και στην Ηπειρωτική Εταιρεία και τον ακάματο Πρόεδρό της, τον φίλο μας κ. Α. Μαμμόπουλο, που υιοθέτησε το έργο σου για έκδοση.

Σου εύχομαι να έχεις υγεία σωματική και πνευματική για να μας δώσεις κι άλλες χαρές.

Φιλικώτατα
ΦΩΤΗΣ Ι. ΜΗΤΣΗΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

★

Θεσσαλονίκη, 27.12.1989

Φίλτατε κ. Μαμμόπουλε,

Σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία Σας καὶ τὴν εὐγενικὴ ὑπόδειξί Σας κατὰ τὴν τηλεφωνικὴ μας ἐπαφὴ τὴν προπαραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, Σᾶς στέλλω ἐδῶ τὴν φωτογραφία μου, «τωρινῆς ἐμφανίσεώς» μου, διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς φιλόφρονα. Ἐκ τῶν προτέρων Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ ὅσα σχετικῶς μὲ μένα θέλετε νὰ γράψετε στὸ «Δελτίο» μὲ τὴν εὐκαιρία καὶ τῆς βραβεύσεώς μου στὴν Ὁλλανδία προσφάτως.

Γιὰ τὸ «Δελτίον», τὴν Ἠπειρωτικὴ Ἑταιρεία, καὶ τὸ ἔργο καὶ τῶν δύο, ἰδιαίτερα δὲ τώρα τὸ ἐκδοτικό, ἔχω γράψει μέχρι τώρα κάμποσα στὶς «συνέχειές» μου στὴν «Ἠπειρωτικὴ Ἑστία» τῶν Ἰωαννίνων, οἱ ὁποῖες ἀρέσουν πολὺ καὶ σὲ Σᾶς, καὶ μὲ φιλοτιμεῖτε μὲ τὶς περὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

τούτου διαβεβαιώσεις Σας, προερχόμενες ἀπὸ ἕνα ἔμπειρο ἀνεγνωρισμένο λόγιο καὶ ἐξαιρετικὸ συνάμα Ἠπειρωτολόγο καὶ Ἠπειρωτογράφο (ἂς καθιερώσουμε καὶ αὐτοὺς τοὺς ὅρους), ὅπως εἶστε Σεῖς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὅσα μέχρι τοῦδε γιὰ τὰ ἀνωτέρω ἔχω γράψει στὰ περιλάλητα πλέον «Σύμμεικτά» μου, γράφω τώρα καὶ ἄλλα στὸ ὑπὸ ἀναμόρφωσιν τελευταῖο τεῦχος τῆς «Ἠπειρωτικῆς Ἑστίας» (Ὀκτωβρ. — Νοεμβρ. — Δεκεμβρ. 1989). Θὰ γράψω δὲ καὶ ἄλλα στὰ ἑπόμενα τεύχη, στὶς ἤδη ἕτοιμες 4—5 ἀκόμα, ὅπως ὑπολογίζω, «συνέχειές» μου.

Καὶ πάλιν Σᾶς εὔχομαι χρόνια πολλὰ γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς γιορτινὲς ἡμέρες, ὑγεία δέ, ἰδιαίτερη ἐνδυνάμωσι στὰ ἔργα Σας καὶ κάθε ἄλλη προσωπικὴ καὶ οἰκογενειακὴ εὐτυχία κατὰ τὸ νέον ἔτος 1990.

Μὲ ἀγάπη καὶ τιμὴ
ΟΡ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ
Ὁμότιμος Καθηγητὴς
Ἀριστοτ. Πανεπιστημίου Θεσ)κης

Υ.Γ. Νάτα μας, λοιπόν: «ὡς ποὺ νὰ κάνουμε ἔτσ' κι' ἔτσ', φτάκαμαν στοὺ '90!» Ἔτσι θὰ μπορούσαμε, MUTATIS MUTANDIS, νὰ «ἐφαρμόσωμε» καὶ στὸν ἑαυτόν μας τὴν παληὰ ἱστορία τῶν δύο Ζαγορίσιων, ποὺ θὰ τὴν ξέρετε, πιστεύω. Ἂν ὄχι, Σᾶς τὴν ὑπενθυμίζω:

Δυὸ νεαροὶ Ζαγουρίσ' ταξίδεψαν, ἐπὶ Τουρκίας, ἀπὸ τὸ χωριό τους μέχρι τὰ Γιάννινα (μὲ ἄλογο — ἢ καὶ μὲ τὰ πόδια, ἴσως). Ἀπὸ ἐκεῖ μπῆκαν σὲ «ἁμάξ'» καὶ τράβηξαν γιὰ τὴν Σιαλαώρα, τὸ τότε ἐπίνειον τῆς Ἠπείρου, γιὰ νὰ πάρουν ἀπὸ ἐκεῖ τὸ πλοῖο γιὰ τὸν Πειραιᾶ καὶ νὰ πᾶνε στὴν Ἀθήνα γιὰ «τύχ'».

Ὅταν ἔφθασαν λοιπὸν στὴ Σιαλαώρα (ὕστερα ἀπὸ 3—4 ἡμέρες ἀπὸ τὸ ξεκίνημά τους ἀπὸ τὸ χωριό), τοὺς κατέλαβε νοσταλγία καὶ θαυμασμὸς μαζί γιὰ τὸ πόσο γρήγορα ἀπομακρύνεται κανεὶς ἀπὸ τὸν τόπο του γιὰ τὰ ξένα. Μὲ αὐτὴ τὴν ψυχικὴ κατάστασι ἔγραψαν ἕνα σύντομο γράμμα στὸ χωριό. Ἄρχιζε μὲ τὸ ποιητικὸ - στοχαστικό: «Τὰ πλιὰ λέν' πλιᾶ, κι' ἡμεῖς γινήκαμαν πλιὰ (πουλιά)! Ὡς ποὺ νὰ κάνουμε ἔτσ' κι' ἔτσ', φτάκαμαν στ' Σιαλαώρα».

Ἔτσι καὶ ἡμεῖς, οἱ στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνος γεννηθέντες (ἐγὼ τὸ 1916), «ὡς ποὺ νὰ κάνουμε ἔτσ' κι' ἔτσ'», στὰ γρήγορα - γρήγορα δηλαδή, φθάσαμε στὸ σωτήριο ἔτος 1990, στὶς ἀρχὲς τῆς τελευταίας δεκαετίας τοῦ αἰῶνα. Λέτε νὰ «πιάσουμε» καὶ τὸ 2000; Ὁ Θεὸς τὸ ξέρει· γι' αὐτὸ πάντως ἀλληλοευχόμαστε αὐτὲς τὶς ἡμέρες «χρόνια πολλά».

Ἐδῶ ἐμπίπτει βέβαια καὶ ἡ γνωστὴ ἱστορία μὲ τὸν μακαρίτη τὸν Σπυρίδωνα: ὅταν τοῦ ἔλεγαν γιὰ εὐχὴ «καὶ στὰ ἑκατό, Μακαριώτατε», ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε κάπως βαρύθυμα, «γιατί μπρέ, βάζεις ὅρια στὴ θεία Πρόνοια;» — κατὰ μιὰ ἐκδοχή· — κατὰ ἄλλη ἐκδοχή, ἡ ἀπάντησις ἦταν, «γιατί, μπρέ; Ἂν ὁ Θεὸς θέλει νὰ μοῦ χαρίσῃ περισσότερα, ἀπὸ σένα θὰ τὰ πάρῃ;»

Χρόνια πολλά, λοιπόν, καὶ κ α λ ά, κυρίως· κι' ἂς εἶναι ὅσα θέλει ὁ Θεός.

Ὁ ἴδιος

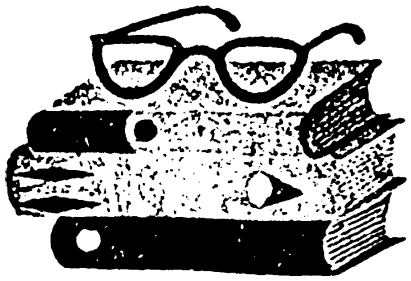

Βιβλιοκρισίες

Γράφει ὁ ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΝΔΕΑΣ

ΝΙΚΟΥ ΚΑΚΑΪΔΗ: «Δεσποτικό»
ΑΘΗΝΑ 1985

Κατὰ τὸ συγγραφέα, φιλόλογο Ν. Κακαϊδή, ἡ ἱστορία τοῦ χωριοῦ του, Δεσποτικοῦ Ἰωαννίνων, «χάνεται στὰ βάθη τῶν αἰώνων καὶ παρουσιάζει ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον». Στὸ συμπέρασμα δὲ αὐτὸ καταλήγει καὶ ὁ ἀναγνώστης διαβάζοντας ὅσα προϊστορικὰ εἰκάζονται: Ἴλιο λέγονταν κατὰ τὴν ὁμηρικὴ ἐποχή. Ἀργότερα μετονομάσθηκε Κρετσούνιστα (μὲ σλαβικὴ κατάληξη) καὶ — ἐξελληνισμένο — Δεσποτικό, τελικά.

Μπαίνοντας στὰ ἱστορικὰ «χωράφια», βλέπει κανεὶς κατάλοιπο τοῦ τείχους του Ἰλίου, τὸ ὁποῖο κτίστηκε στὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου π.Χ. αἰώνα.

Φτωχὲς οἱ πληροφορίες γιὰ τὸ Ἴλιο κατὰ τὴ ρωμαϊκὴ καὶ βυζαντινὴ περίοδο. Πάντως, στὰ χρόνια τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου, τὸ φρούριο τῆς Κρετσούνιστας ἦταν ἀξιόλογο. Ἀπέκρουσε διάφορα ἀλβανικὰ στίφη, ποὺ ἀπειλοῦσαν τὸ Δεσποτάτο μὲ κατάλυση.

Κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἡ Κρεστούνιστα κι' ἄλλα ἐκεῖ χωριὰ τέθηκαν ὑπὸ τὴν προστασία τῆς βασιλομήτορος.

Σημαντικὴ ἡ ἐκεῖ δεκαπενθήμερη παρουσία τοῦ Ἐθναπόστολου Ἁγίου Κοσμᾶ τὸ 1775, ὁ ὁποῖος τόνισε τὸ ἠθικὸ τῶν πτοημένων Χριστιανῶν, «δίδοντας ἐλπίδες γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἀνάσταση τοῦ γένους».

Ἀξιοσημείωτη εἶναι καὶ ἡ ἀναφορὰ ὅτι πρόκριτοι τῆς Κρετσούνιστας (τσιφλίκι τότε) μυημένοι ἴσως στὴ Φιλικὴ Ἑταιρεία, μιλοῦσαν μὲ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ.

Κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴ ἀπόπειρα τοῦ 1845 «πρώτη ἡ Κρετσούνιστα ὕψωσε τὴν ἑλληνικὴ σημαία», μᾶς λέει ὁ κ. Κακαϊδῆς.

Πρόθυμοι οἱ Κρετσουνιστιῶτες μετεῖχαν καὶ κατὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τοῦ 1877—78. Ὅπως ἐπίσης ἐντάχθηκαν καὶ στὸ Ἠπειρωτικὸ Κομιτάτο καὶ στὴ δράση τῶν ἀνταρτῶν λίγο πρὶν τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἠπείρου (1913).

Ἀλλὰ οἱ Κρετσουνιστιῶτες δὲν ὑστέρησαν σὲ φιλοπατρία καὶ θυσίες οὔτε κατὰ τὸν πόλεμο μὲ Ἰταλοὺς καὶ Γερμανοὺς — οὔτε μὲ τὸν ἀντάρτικο καὶ τὸν ἐμφύλιο.

Ἐντυπωσιακὸ εἶναι τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν σελίδα 44, σχετικὰ μὲ τὴν εὐλάβεια καὶ τὸ ἑλληνικὸ φρόνημα τῶν κατοίκων τοῦ ἀκριτικοῦ ἐκείνου χωριοῦ.

«Ριζωμένο βαθιὰ ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια εἶναι στοὺς κατοίκους τοῦ χωριοῦ τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα. Ὀρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμὸς ἦταν πάντα ἀλληλένδετα. Περίτρανη ἀπόδειξη οἱ 72 ἐκκλησίες ἀπὸ τὶς ὁποῖες σώζονται οἱ 25 καὶ συντη-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ροῦνται ἀπὸ τοὺς ντόπιους καὶ τοὺς ξενιτεμένους. Ἀξίζει νὰ ἀναφέρουμε τὸν κεντρικὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ποὺ ἵδρυσε ὁ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός. Περίτεχνο εἶναι τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο της, φιλοτεχνημένο ἀπὸ τὸν Κρετσουνιστιώτη Φίλη Πασχίδη στὰ 1862».

Ὁ συγγραφέας ἐπισημαίνει καὶ τὴ σημαντικὴ ἐπίδοση τῶν συγχωριανῶν του στὸ ἐμπόριο, τὶς τέχνες, τὰ γράμματα καὶ τὴν κοινοτικὴ δράση κατὰ τὴν σκοτεινὴ Τουρκοκρατία, παραθέτοντας διάσημους ἐκπαιδευτικοὺς καὶ κληρικούς. Ἀνάμεσά τους καὶ ὁ κοντοχωριανός τους (ἀπὸ τὸ γειτονικὸ Σουλόπουλο) Χρῆστος Χρηστοβασίλης, «λάτρης τῆς Κρεστούνιστας».

Τὸ χωριὸ αὐτὸ εἶναι καὶ γενέτειρα εὐεργετῶν, ἀλλὰ καί... λίκνο παραδόσεων, ἐθίμων — καί... εὐθύμων χωρατῶν καὶ ἀστείων.

Τέλος, κατὰ τὴν ἠπειρωτικὴ παράδοση οἱ Κρετσουνιστιῶτες δὲν ἦσαν μόνο γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι, ἀλλὰ καὶ φουρνάρηδες, ἰδίως στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιᾶ.

★

Γράφει ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΒΕΛΙΑΡΟΥΤΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣ. ΤΣΙΑΡΑ: «Γραμμενιάτες Διδάσκαλοι»,

Πραγματικὰ τὸ βιβλίο τοῦ Α. Τσιάρα εἶναι μιὰ ἀξιόλογη συμβολὴ στὴν ἱστορία τοῦ Γραμμένου. Καὶ ἰδιαίτερα στὴν παιδεία τοῦ Ἔθνους. Τόσο στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ὅσο καὶ στὰ κατοπινά χρόνια μέχρι σήμερα.

Ὁ συγγραφέας τέως Ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἐκπαίδευσης ἐμελέτησε καὶ ἀξιολόγησε τὴν πορεία τῆς δράσης τῶν ἐκπαιδευτικῶν τοῦ γενέθλιου χωριοῦ μας. Στὴν ἐργασία αὐτὴ ὁ Τσιάρας πέρα ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα φανερώνει καὶ τὸ χάρισμα τῆς λογοτεχνικῆς ὑφῆς στὴν ἐργασία του. Εἶναι ταλαντοῦχος στὴν πέννα. Εἶναι τεχνίτης στὸ γραφτὸ λόγο. Μὰ ἀκόμα ἀναταράζει τὸ τέλμα τῆς πολιτιστικῆς καὶ πνευματικῆς κίνησης στὴν περιοχή, ποὺ ἐκδηλώνεται μόνο μὲ τὰ ψευτοπανηγύρια.

Ἡ ἀξία τοῦ ἔργου δὲν μειώνεται ἀπὸ ὡρισμένες παραλείψεις. Δὲν ἀναφέρει τὸν Δημήτριον ἐκ Γραμμένου ποὺ δίδαξε τὸν 16ο αἰώνα στὰ χωριὰ τοῦ Βάλτου καὶ στὰ χωριὰ τῆς περιοχῆς μας (15ου—16ου μ.Χ.). Ἀδικαιολόγητα δὲν τὸν ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀραβαντινός.

Ἀκόμα δὲν ἀναφέρει τὸν Πατροκοσμᾶ, τὸν ἐπιλεγόμενο Αἰτωλό. Ὁ Κώστας Δημητρίου ἦταν Γραμμενιάτης ἀπὸ μάνα καὶ πατέρα, σύμφωνα μὲ τὴν ἰσχυρὴ παράδοση καὶ μὲ πολλοὺς συγγραφεῖς.

Τέλος δὲν ἀναφέρει τὴν Ἀνδρομάχη Αὐδῆ, κόρη τοῦ Λεωνίδα Αὐδῆ. Τόσο αὐτή, ὅσο καὶ ἡ Ἐφταλία Βελογιάννη, ἐτελειῶσαν τὸ Ἀνώτερο Παρθεναγωγεῖο στὰ Γιάννινα μὲ ὑποτροφία τοῦ κληροδοτήματος τῶν συγχωριανῶν τους «Ζωσιμάδων.

Εὔχομαι νὰ συνεχίσει τὴν προσπάθεια τῆς τοπικῆς ἔρευνας γιὰ τὰ Γραμμενοχώρια, ποὺ ἔχουν μιὰ λαμπρὴ ἱστορία.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Βιβλία που λάβαμε

Ἡ Ἔφορος - Σύμβουλος τῆς Βιβλιοθήκης Κα Μαίρη Καλλίδη γράφει καὶ ἡ Ἑταιρεία εὐχαριστεῖ συγγραφεῖς καὶ ἀποστολεῖς τῶν παρακάτω βιβλίων, πού λάβαμε:

—ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ : «Θωρώντας Βουνά και Πέλαγα». Φυσιολατρικά και ἱστορικὰ τῆς Ἠπείρου. Ἀθήνα.

— ΝΕΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (Εκδ. ΑΡΓΩ) : «Τὰ παιδιά μας στὴν Ἀντίσταση». Ἀθήνα 1977.

— ΚΩΣΤΑ ΖΑΡΟΥΚΑ : «Φεδερίκο Καρθία Λόρκα», Ἀθήνα.

— ΑΘΝΑΣΙΟΥ ΚΟΡΜΑΛΗ : «Ἀντίσταση στὴν Βορειοηπειρωτικὴ Γῆ». Ἀθήνα 1989.

— ΝΙΚΟΥ ΤΣΙΡΩΝΗ : Τὸ χάρισμα νὰ εἶσαι γυναίκα. Ἀθήνα.

— ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ ΤΣΑΚΩΝΑ: Γιὰ τὸν Πατέρα (Ἀνθολογία). Ἀθήνα 1971.

— ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ: Ὁ κόσμος καὶ οἱ Ἕλληνες. Ἐκλογὴ ταξιδιωτικῶν κειμένων. Ἀθήνα 1965.

— ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ : «Ἀρχεῖα Ἑταιρείας Αἰτωλοακαρνανικῶν Σπουδῶν». Ἀθήνα 1958.

— ΘΑΝΟΥ ΒΑΓΕΝΑ: «Χρονικὰ τῆς Κύπρου. Ἀγῶνες τῶν Κυπρίων γιὰ τὴν Ἐλευθερία». Ἀθήνα 1954.

— ΑΠΟΣΤ. ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ: «Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν παληὰ ζωὴ τοῦ χωριοῦ μου». Γιάννινα 1988.

— ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΙΤΣΟΥ : «Ἐαρινὴ Ἰταλικὴ ἐπίθεση». Ἀθήνα 1969.

— Δ. ΣΤΑΜΕΛΟΥ : «Ρουμελιώτικο Ἡμερολόγιο» (1957—66). Ἀθήνα.

— Δ. ΣΤΑΜΕΛΟΥ : «Τὸ Εἰκοσιένα καὶ τὸ δημοτικὸ μας τραγούδι». Ἀθήνα 1989.

— ΙΩΑΝΝΗ ΚΟΥΦΟΥ: «Τὰ Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ Τραγούδια. Ἀνθολογία Δημοτικῆς ποιήσεως». Ἀθήνα 1970.

— ΑΝΔΡΕΑ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ : «Θύμησες καὶ σημειώσεις Τάσου Χαλκιά. Ἀθήνα 1985.

— ΒΑΣΙΛΗ ΑΤΤΙΚΟΥ : «160 σκέψεις ἀπὸ τὸ σημειωματάριό μου». Ἀθήνα 1958.

— ΛΑΕΚΟΥ ΚΟΥΤΣΟΥΚΑΛΗ: «Ἡ Ἐθνικὴ Ἀντίσταση τοῦ Νομοῦ Ἄρτας. (Τόμος Α΄). Ἀθήνα 1983.

— ΑΡΣΕΝΗ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΥ : Κριτικὰ (Θέατρο - Κινηματογράφος - Βιβλίο - Τέχνη κλπ.). Ἀθήνα 1965.

— Ε. ΑΒΕΡΩΦ - ΤΟΣΙΤΣΑ: «Γῆ Δέλφις». Ἀθήνα 1968.

— Ε. ΑΒΕΡΩΦ - ΤΟΣΙΤΣΑ: «Ὅταν οἱ Θεοὶ εὐλογοῦσαν». Ἀθήνα 1971.

— ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΕΡΑΤΗ: «Τὸ πλατὺ ποτάμι». Ἀθήνα 1979.

— ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑΕ ΓΚΡΑΤΣΙ: «Ἡ Ἀρχὴ τοῦ Τέλους». Ἀθήνα 1980.

— ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ : «Ἐνδογαβικά». Ἀθήνα 1977.

— ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ : «Θωμᾶς Πρελοῦμπος». Ἀθήνα 1976.

— ΝΙΚΟΥ ΜΟΥΛΙΑ : «Ὁ φάρος τῆς Κυρᾶς». Γιάννινα 1989.

— ΜΙΧΑΗΛ ΤΡΙΤΟΥ: Τὸ Μέτσοβο (Ἱστορία - ἀξιοθέατα - Σύγχρονη Ζωή). Ἀθήνα 1988.

Ἀκριβέ μας Ἀναγνώστη,

Τὸ περιοδικό, ποὺ κρατᾶς στὰ χέρια σου ἔκλεισε τὰ δέκα πέντε χρόνια καὶ μπῆκε στὸ δέκατο ἕκτο χρόνο.

Θὰ θυμᾶστε, οἱ παλιότεροι, ὅτι τὸ πρῶτο φύλλο βγῆκε (1974) πρωτόπλαστο σὰν πηλὸς ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ κ ε ρ α μ έ ω ς (ἀγγειοπλάστη), μὲ τέσσερις σελίδες κι ἀγάλια - ἀγάλια ἀπὸ τὸ 1—30 τεῦχος, ἀπὸ τετρασέλιδο ἔγινε 8σέλιδο καὶ 16σέλιδο, γιὰ νὰ φτάσει στὴ σημερινὴ μορφὴ μὲ τὴ δική Σου ζωογόνα πνοή.

Στοὺς καιρούς μας ὁ Τύπος, ὅπως πολλὰ πράγματα, ἔχει πάρει γιγάντιες διαστάσεις στηριζόμενος κυρίως στὸ βιομηχανικό, ἐμπορικὸ καὶ ἐφοπλιστικὸ Κεφάλαιο, πουλούμενος κι ἀγοραζόμενος στὴν πιάτσα. Καὶ βγαίνουν ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ μὲ ἐλλειμματικοὺς ἀπολογισμούς... Ποὺ σημαίνει ὅτι χτυποῦν τὶς πόρτες τῆς ἐξάρτησης. Γιατὶ ὅποιος πληρώνει ὑπαγορεύει καὶ τὴ θέλησή του καὶ τὴν πολιτική του.

Τοῦτο τὸ περιοδικὸ δὲν ἔχει ἀπὸ πουθενὰ καμμιὰ οἰκονομικὴ ἐξάρτηση καθὼς καὶ ἡ Ἠπειρωτικὴ Ἑταιρεία, ποὺ τὸ κρατάει στὰ δοκιμασμένα ἱστορικὰ χέρια της. Ἔτσι ἔχει ἐλεύθερη τὴ φ ω ν ή τ ο υ καὶ τὶς στῆλες του. Οἱ συντάκτες του δὲν πίνουν νερὸ ἀπὸ ὕποπτες πηγές, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ β ρ υ σ ο μ ά ν α Ἠπειρο, ποὺ ἀποτελεῖ τὴ μοναδικὴ πηγὴ ἐμπνεύσεως. Φτασμένοι ἄνθρωποι, οἱ τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑταιρείας καμμιὰ φιλοδοξία δὲν ἔχουν (πολιτικὴ ἀνάδειξη κλπ.) καὶ εἶναι ἀφοσιωμένοι στὴν ὑπηρεσία τοῦ Τόπου τους.

Ὅταν κάποτε ἐπιχειρήθηκε ἀνάμιξη στὴν πολιτικὴ σύσσωμο τὸ Συμβούλιο ἀντέδρασε. Δὲν περιμένουν ἀπὸ μᾶς οἱ Ἠπειρῶτες πολιτικὲς παραινέσεις. Περιμένουν τὸν ἀνασασμὸ τῆς γενέθλιας Γῆς τους ὅπου κι ἂν εὑρίσκωνται. Καὶ νομίζουμε ὅτι τὸ περιοδικὸ τῆς Ἑταιρείας τὸν μεταφέρει.

Παράκλησή μας μόνιμη καὶ ἐπαναλαμβανόμενη: κάθε Παραλήπτης ἂς γράψει ἕναν ἀκόμα τουλάχιστον Ἠπειρώτη - συνδρομητή. Σκέπτεστε νὰ κάνετε κάποιο δῶρο χ ι λ ί ω ν π ε ν τ α κ ο σ ί ω ν δ ρ α χ μ ῶ ν; Κάμετε μιὰ ἐγγραφὴ τοῦ Συγγενή, τοῦ Φίλου σας, Συνδρομητὴ στὸ περιοδικό. Ἔτσι κάνετε δυὸ δῶρα : ἕνα στὸν ἄνθρωπό σας καὶ ἕνα στὴν Ἑταιρεία. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόδειξη φίλων σας μὲ τὶς διευθύνσεις τους, χωρὶς καμμιὰ δική σας ὑποχρέωση καὶ εὐθύνη θὰ ἦταν μιὰ ἀληθινὴ ὑπηρεσία σας στὴν Ἑταιρεία.

ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἐσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν "Ἠπειρωτικὴ Ἑταιρεία„ ἐκπίπτουν στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήματος.

Καμμιὰ κρατικὴ ἐπιχορήγηση δὲν ἔχει ἡ «Ἠπειρωτικὴ Ἑταιρεία» καὶ τὸ Δελτίο της. Ποτὲ δὲν ὑπέβαλε αἴτηση μὲ ἀντικείμενο τὴν οἰκονομική της ἐνίσχυση. Ζεῖ, κινεῖται, ἐξελίσσεται μὲ τὶς συνδρομὲς τῶν Μελῶν καὶ Συνδρομητῶν της. Ποτὲ δὲν εἶχε ἐλλειμματικοὺς ἀπολογισμούς. Χάρις στὴν ἐλευθεριότητα τῶν Συνδρομητῶν της ὑπερκαλύπτει τὶς δαπάνες της καὶ κάθε περίσσευμα πηγαίνει στὴ βελτίωση τοῦ ἠπειρωτικοῦ της περιοδικοῦ, ποὺ ἀποθησαυρίζει ἀπὸ μήνα σὲ μήνα, τὴν ἠ π ε ι ρ ω τ ι κ ή τ ο υ ὕ λ η.

Δὲν πληρώνει ἐνοίκια ἡ Ἑταιρεία. Στεγάζεται σὲ ἰδιόκτητα Γραφεῖα, ποὺ ἀγοράστηκαν μὲ χρήματα τῶν Ἠπειρωτῶν Μελῶν - Συνδρομητῶν της. Δὲν πληρώνει μισθούς ἡ Ἑταιρεία. Ἡ ἐργασία διεξάγεται ἐπὶ ἐθελοντικῆς βάσεως ἀπὸ τὰ Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ της Συμβουλίου μὲ ἐφημερία.

Καθαρὲς οἱ πηγὲς τῶν Ἐσόδων της καὶ στὸ φῶς τῆς δημοσιότητας.

Αὐτὸ τὸ μήνα μᾶς βοήθησαν οἱ παρακάτω Συνδρομητές. Ἐκφράζουμε τὴ χαρά μας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μας πρὸς ὅλους.

Ἀπὸ τοὺς γενναιόφρονες ὑποστηρικτὲς τῆς Ἑταιρείας, ἡ κυρία Μαίρη Κολόμβα γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοπούς της 12.000
Ὁ κ. Ἀλκιβ. Λαζάνης γιὰ τὸ Δελτ. 2000
Ὁ κ. Μίμης Τσάκας ὁμοίως 1500
Ὁ κ. Χρ. Δαρίτσης ὁμοίως 3000
Ὁ Ταξίαρχος κ. Βασίλης Δασκαλόπουλος γιὰ τὸ Δελτίο 6000
Ὁ ἰατρὸς μας κ. Ἰωάννης Ἀγνάντης γιὰ ὅ,τι χρωστάει, καὶ δὲ χρωστάει καὶ «ἐξ ἀγάπης ὁρμώμενος» 15.000
Ὁ Ἐφοριακὸς κ. Κώστας Σακελλαρίου ἐχάρισε 12 φίλμς ἱστορικῶν φωτογραφιῶν ἀξίας 7.210
Ἡ κυρία Αἰκατ. Κυρίμη γιὰ τὸ Δελτίο 3000
Ὁ κ. Χρῆστος Ζωγράφος ὁμοίως 1500
Ὁ κ. Θεόδ. Μπαργιάννης γιὰ τὸ Δελτίο 3000
Ὁ κ. Κωνστ. Δέδες ὁμοίως 1500
Ὁ κ. Νικόλ. Λιόλιος ὁμοίως 5000
Ἡ κυρία Ἐλφρίντε Κων. Παπαγεωργίου γιὰ τὸ Δελτίο 1500
καὶ γιὰ ἔκτακτη εἰσφορὰ 2500
Ὁ κ. Ἀλέξ. Τσατσόπουλος γιὰ τὸ Δελτίο 2000
Ἡ κυρία Ἀσπ. Κατσιγιάννη ὁμοίως 4500
Ὁ κ. Σπυρ. Στάθης ὁμοίως 2500
Ἡ κυρία Ἄννα Παπανίδου ὁμοίως 1500
Ὁ κ. Μιχάλης Παπαγεωργίου ὁμ 1500
Ὁ κ. Παναγ. Λαμπρούσης ὁμοίως 1500
Ἡ κυρία Σοφία Πέτροβα ὁμοίως 1500
Ὁ κ. Ἀθαν. Παπαγεωργίου ὁμοίως 1500
καὶ ἔκτακτη εἰσφορὰ 1500
Ἡ κυρία Ἀννίκα Γκαναβία ἔκτακτη εἰσφορὰ 3000
Ἡ Λαογράφος κυρία Μαρία Μηλίγκου ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν σκοπῶν 5000
Ὁκ. Πέτρος Ματσίκας γιὰ τὸ Δελ. 1500
Ὁ κ. Κώστας Χαλδούπης ὁμοίως 2000
Ὁ κ. Δημ. Γιαννῆς ἔκτακτη εἰσφ. 3000
Ὁ κ. Χρῆστος Οἰκονόμου γιὰ τὸ Δελτίο 2000
Ἡ κυρία Ἀγγελικὴ Σωτηρίου Ζούμπου γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑ-

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΗΚΥΘΟΣ

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Στοὺς πνευματικοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ ἀπονομὴ τιμῆς στὴ μνήμη θανόντων Ἠπειρωτῶν. Αἰωνία ἡ μνήμη τους. Κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸν μᾶς ἐστάλησαν οἱ ἑπόμενες δωρεές.

Ἡ κυρία Ὄλγα Λέοντος Μελᾶ στὴ μνήμη τοῦ συζύγου της Λέοντος Μελᾶ, τοῦ ἀλησμονήτου Συνεργάτη μας τρία κι ὅλας χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας 5000

Ὁ κ. Θεόδ. Βασιλειάδης στὴ μνήμη τοῦ Θεολόγου ἀντρ)χου Πολεμ. Διαθεσιμ. τοῦ ἀξέχαστου καὶ ἀγαπητοῦ Κων. Κατσίκη 5000

Ἡ καλλιτέχνις - γλύπτρια Εἰρήνη Χαριάτη - Πραμαντιώτη στὴ μνήμη τοῦ ἀξέχαστου συζύγου της Θεοδώρου Χαριάτη 25.000

Ὁ κ. Γιῶργος Κούνδουρος πλὴν ἄλλων στὴ μνήμη τῶν προγόνων του Κουνδουραίων 8000

Ὁ Ἀρεοπαγίτης κ. Βασ. Λαμπρίδης στὴ μνήμη τοῦ πατέρα του Στάθη Λαμπρίδη, ἕνα κι ὅλας χρόνο ἀπὸ τὸ θάνατό του 10.000

Ἡ κυρία Ἀλεξάνδρα Σ. Λαμπρίδη στὴ μνήμη τοῦ συζύγου της 5000

ταιρείας 5000

Ὁ κ. Χρ. Οἰκονόμου ὁμοίως 1500

Ὁ κ. Χρ. Ζιούλας γιὰ τὸ Δελτίο 1500

Ἡ κυρία Μαρία Δουρούτη ὁμοίως 1500

Ὁ κ. Γρηγ. Μηλιώνης ὁμοίως 1500

Ἡ κυρία Μαρίνα Κυριαζῆ ὁμοίως 2000

Ἡ κυρία Πηνελ. Λαζαρίδου ὁμοίως 2000

Ἡ κυρία Μαίρη Κολιοῦ γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας 5000

Ὁ κ. Σταῦρος Τσάτσας γιὰ τὸ Δελ. 1500

Ἡ κυρία Τίτσα Χρυσοχοΐδη γιὰ τὸ Δελτίο 1500

Ἡ κυρία Δανάη Ἀλεξίου ἔκτακτη εἰσφορὰ 3000

Ὁ ἰατρὸς κ. Γεώργ. Νοῦτσος γιὰ τὸ Δελτίο 3000

Ὁ κ. Βασ. Νούσιας γιὰ τὸ Δελτίο 1500

Ὁ κ. Ἰωάν. Βορόπουλος ὁμοίως 2000

Ὁ κ. Ἀπόστ. Παπαζήσης ὁμοίως 1000

Ὁ κ. Κων. Γαρυφάλλου ὁμοίως 1500

Ὁ κ. Κώστας Κοντόπουλος πλὴν ἄλλων γιὰ τὸ Δελτίο 1500

καὶ ἔκτακτη εἰσφορὰ 1500

Ὁ κ. Ματθ. Παπαρούσης γιὰ τὸ Δελτίο 1500

Ὁ κ. Γεώργ. Σαρμανιώτης γιὰ τὸ Δελτίο 1000

Ὁ κ. Σπυρ. Βλάχος ἀπὸ Θεσσαλονίκη γιὰ τοὺς γενικωτέρους πνευματικοὺς σκοποὺς 5000

Ὁ κ. Στάθης Λογοθέτης γιὰ τὸ Δελ. 1500

Ὁ ἰατρὸς κ. Γεώρ. Σιωμάλας πλὴν τῶν συνδρομῶν του ὡς Ἑταίρου γιὰ τὸ Δελτίο 5000

Ὁ κ. Παῦλος Γρούνας ὁμοίως 2000

Ὁ κ. Βασίλ. Μήτσης ὁμοίως 3000

Ὁ κ. Ἰωάν. Πολιτάκος ὁμοίως 3000

Ὁ κ. Νικόλ. Θεοδοσίου ὁμοίως 3000

Ἡ κυρία Μαρία Ματθ. Βαλκώνη ἔκτακτη εἰσφορὰ 5000

Ὁ κ. Μιχ. Γάτσιος γιὰ τὸ Δελτίο 1500

Ὁ κ. Δημ. Μέγας ὁμοίως 3000

Ὁ κ. Λάζαρος Ἀθανασιάδης ὁμοίως 3000

Ὁ κ. Λάμπρος Δρόσος ἔκτακτη εἰσφορὰ 5000

Ὁ κ. Βασ. Βρέλλης γιὰ τὸ Δελτίο 2500

καὶ ἔκτακτη εἰσφορὰ 2500

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ»

		ΔΡΧ
1.	Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Σπυρίδων Λάμπρος, Α' ἔκδοσις 1961, Β' ἔκδοσις 1967	250
2.	ΣΠΥΡ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ — ΑΛ. ΒΑΜΒΕΤΣΟΥ — ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ — Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Σπυρίδων Βλάχος, ὁ ἀπὸ Ἰωαννίνων 1961, Β' ἔκδοσις 1970	350
3.	Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ — ΣΠ. ΚΑΛΛΙΑΦΑ: Δημήτριος Σ. Μπαλάνος, Α' ἔκδοσις 1961, Β' ἔκδοσις 1963	250
4.	Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ἡ συμβολὴ τῆς Ἠπείρου εἰς τοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας, 1963, Β' ἔκδοσις 1970	250
5.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ὁ μῦθος τῆς ἀλβανικῆς συμβολῆς εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, 1963	450
6.	ΙΩΑΝ. ΕΞΑΡΧΟΥ: Ὁ οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς τοῦ ἠπειρωτικοῦ χώρου, 1963	200
7.	Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Γεώργιος Χατζῆς - Πελλερέν, ὁ Ἠπειρώτης ἀγωνιστής, ὁ δημοσιογράφος, ὁ ποιητής, 1964	250
8.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Χρ. Χρηστοβασίλης, ὁ διηγηματογράφος, ὁ λαογράφος, ὁ πατριώτης, 1965	300
9.	ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Ι. ΚΑΚΟΥΡΗ: Θάνατος - Ἀνάστασις σὲ μαγικο - θρησκευτικὰ «δρώμενα» τῆς λαϊκῆς λατρείας τῆς Ἠπείρου, 1965	350
10.	Γ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ἰωάννης Κωλέττης, ὁ Ἠπειρώτης Πρωθυπουργός, 1966	300
11.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ἡ ξενιτειὰ καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι, 1966, Β' ἔκδοσις, 1970	250
12.	ΝΙΚΟΛ. ΤΣΑΚΑ: Πάργα, 1966	250
13.	ΚΩΝ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ: Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, 1966	1000
14.	ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Δροσουλίτες, Ἤπειρος, Κρήτη, 1967	250
15.	ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ὁ Γεώργιος Σταύρου καὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, 1967	250
16.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη καὶ ἡ Ἠπειρωτικὴ λαϊκὴ τέχνη, 1967	300
17.	ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ἠπειρῶται εἰς τὴν Ρουμανίαν (Α' καὶ Β') 1967	300
18.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Σχολεῖα καὶ Διδάσκαλοι τοῦ Ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ, 1967	300
19.	ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, 1968	300
20.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Γ. Καστριώτης (Σκεντέρμπεης) 1968	300
21.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ἤπειρος καὶ Λακωνία. (Ἀπὸ τὴν Σπλάντζα ἕως τὸν Αὐτονομιακὸν Ἀγῶνα 1914), 1968	250
22.	ΠΑΝΑΓ. ΓΡ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ : Τὰ Ἐθνικὰ Κληροδοτήματα καὶ αἱ πρὸς αὐτὰ ὑποχρεώσεις τῆς Πολιτείας, 1968	250
23.	ΜΙΧ. ΠΕΡΑΝΘΗ : Λορέντζος Μαβίλης, ὁ ἥρως τοῦ Δρίσκου, 1969	250
24.	ΔΗΜ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : Ἡ Ἀπελευθέρωσις τῶν Ἰωαννίνων, 1969	300
25.	ΓΕΩΡΓ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Ἰωάννης Βηλαρᾶς, ὁ Ἠπειρώτης ἰατροφιλόσοφος, ποιητὴς καὶ λόγιος, 1969	300
26.	ΖΗΣΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ: Σπύρος Χασιώτης, ὁ Ἠπειρώτης πατὴρ τῆς Γεωργίας, 1969	250
27.	ΒΑΣΙΛΗ ΚΡΑΨΙΤΗ: Τὸ νόημα τοῦ Σουλίου, 1969	250
28.	ΒΙΒΗΣ ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Ἡ Κοινωνικὴ Πολιτικὴ καὶ οἱ Ἠπειρῶται Ἐθνικοὶ Εὐεργέται, 1970	250
29.	Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ : Αἱ Ἠπειρώτισσαι εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας, 1970	250
30.	ΙΩΑΝ. ΒΟΓΑ: Ἡ θέσις τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ ζητήματος, 1970	300
31.	ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ἠπειρῶται δημοσιογράφοι στὴ Ρουμανία, Θωμᾶς, Πασχίδης, 1970	300
32.	ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Ἀπόστολος Ἀρσάκης καὶ ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρεία, 1970	300
33.	ΙΩΑΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: Ἡ πνευματικὴ κατάστασις στὰ Γιάννινα στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνος, ὅπως τὴν εἶδαν οἱ ξένοι περιηγηταί, 1971	250
34.	ΑΘΑΝ. ΣΟΥΡΑ : Ἡ συμβολὴ τῶν Ἀδελφῶν Ριζάρη εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, 1972	300
35.	ΓΕΩΡ. ΑΧ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ: Κομπογιαννίτες, Ματσουκάδες, οἱ ξακουσμένοι αὐτοδίδακτοι για-	

	ΔΡΧ.
τροϊ ἀπ' τὸ Ζαγόρι τῆς Ἠπείρου, 1972	300
36. ΑΛΚΗ ΜΑΝΘΟΥ : Ἠπειρῶται δημοσογράφοι στὴ Ρουμανία, Σπ. Σῖμος — Ζαχ Σαρδέλλης κλπ., 1973	300
37. ΓΡΗΓ. ΓΚΙΖΕΛΗ: Ἡ λειτουργία τῶν Βορειοηπειρωτικῶν τραγουδιῶν τῆς ἀγάπης, 1973	250
38. Γ. Θ. ΜΑΡΑΖΙΩΤΗ: Ὁ Ἠπειρώτης Ἐθναπόστολος Πέτρος Ἠπίτης, 1973.	300
39. Β. Γ. ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ: Ὁ γάμος στὴν Πυρσόγαννη τὰ παλιὰ τὰ χρόνια, 1973	400
40. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ : Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονική. Ἠπειρῶτες μαστόροι καὶ γεφύρια, 1973	800
41. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Ἀγῶνες ἐλευθερίας, 1973	400
42. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: Χριστόδουλος Κλονάρης, Ζαγορίτης, 1975	250
43. ΕΥΑΓΓ. Κ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ : Παραλειπόμενα καὶ κατάλοιπα τοῦ παναρχαίου πρώτου ἐν Ἠπείρῳ Μαντείου Δωδώνης, 1975	250
44. ΕΜΜ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ : Ἡ Ἤπειρος καὶ τὸ Εἰκοσιέννα, 1975	300
45. ΔΗΜ. Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ: Ὁ Παροιμιακὸς λόγος τῶν Ἠπειρωτῶν, 1976	400
46. ΠΑΥΛΟΥ Γ. ΔΕΛΑΠΟΡΤΑ : Μνήμη Γεωργίου Γκάλγκου, 1977	250
47. ΑΘΑΝΑΣ. ΚΙΤΣΟΥ : Θεσπρωτικὴ Γῆ, 1977	250
48. ΑΛΕΞ. Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ: Χαράλαμπος Κατσιμῆτρος, Πρόμαχος τῆς Ἠπείρου, 1978	500
49. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ: Ἰωάννης Λαμπρίδης, 1979	350
50. ΑΘΑΝ. Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ: Ἀπὸ τοῦ 98ου ὑψώματος. Ἀναμνήσεις Ἠπειρώτου Ἀγωνιστοῦ, 1979	1200
51. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΑΒΑΛΑ : Μία σκιαγραφία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τοῦ Κράτους του, 1980	300
52. ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΙΤΣΟΥ - ΠΙΤΟΥΛΗ: Ἐκδότες καὶ Τυπογράφοι τῆς Τουρκοκρατίας, 1980	250
53. Ε. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ: Σούλι - Σουλιῶται, 1983	300
54. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ : Κώστας Γκράτζιος, 1983	350
55. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: Ἀλλοτινὰ κι ἀξέχαστα, 1985	600
56. ΓΙΩΡ. Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ : Ἡ Πόβλα τῆς Μουργκάνας, κι ο εὐεργέτης Σπ. Τσίγκος, 1986	1000
57. ΚΩΣΤΑ Ι. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: Τὰ Γιάννινα, 1986	500
58. ΕΚΘΕΣΙΣ Γενομένων Ζημιῶν τῆς ἐχθρικῆς Κατοχῆς 1941-44	600

ΔΕΛΤΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

—Πλήρης Σειρὰ τοῦ Δελτίου Τεύχη 1—141 = 26.200

Β' ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1. ΑΚΡΟΚΕΡΑΥΝΙΟΥ : Τὸ λυκόφως τῶν θεῶν στὴν Ἀλβανία	300
2. Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ: Ὅσα ἔγραψα στὸ Μοναστῆρι	600
3. Ν. ΓΟΥΖΕΡΙ: Βαθειὲς κι ἀνάλαφρες πνοές	100
4. Σ. ΔΑΚΑΡΗ: Ὁδηγὸς Νήσου Ἰωαννίνων	300
5. Κ. ΚΑΖΑΝΤΖΗ: Τὰ σκλαβωμένα Γιάννινα	400
6. Χ. ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΥ: Ἡ Ἤπειρος προμαχοῦσα (ἐξαντλημένο)	
7. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Μικρὰ Ἀσία	300
8. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ : Ἱσπανοὶ - Ἕλληνες	300
9. Δ. Τ. Ν. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Τιμητικὴ ἐκδήλωση	150
10. Κ. ΝΤΟΥΛΑ: Πίεσις - Ὑποπίεσις	200
11. Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ : Εὐεργέτες - Δωρητὲς Ζαγορίου	200
12. Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἠπείρου	600
13. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ πραγματικὴ εἰκὼν τῆς ἐν Ἀλβανία Ἐθν. Ἑλληνικῆς Μειονότητος	250
14. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ: Κοντσιώτικα	1500
15. Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ Πινακοθήκη Ἰωαννίνων	250
16. Χ. ΧΑΒΕΛΑ : Γεν. Βιολογίας ἁπλὰ στοιχεῖα	100
17. Χ. ΧΑΒΕΛΑ: Ὁ Οὐρανὸς	100
18. Σ. ΧΙΛΙΑΔΑΚΗ: Ταξίδια στὴν Ἤπειρο	500
19. Σ. ΣΑΛΑΜΑΓΚΑ: Ἅπαντα (Τόμοι 5)	6000
α.—Α. ΖΩΙΔΟΥ: Χάρτης Ἠπείρου	200
β.—Γ. ΔΟΥΡΔΟΥΦΗ: Μεγάλη χαράδρα τοῦ Βίκου (Πίνακας)	1000

ΓΡΑΦΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ: ΑΘΗΝΑ, Μαυρομιχάλη 7, Κ.Α. 106 79
Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αχόμα μία πρωτιά...

Στην πιο δύσκολη αγορά του κόσμου, στην Αμερική, η MISKO διακρίθηκε άλλη μια φορά κερδίζοντας τον Οκτώβριο του '86 το «ΧΡΥΣΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ». Αυτό είναι το πέμπτο βραβείο μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια. Έτσι τα 54 βραβεία που είχε μέχρι σήμερα, γίνονται 55. Δεν είναι τυχαίο ότι η MISKO κερδίζει παντού πρωτιές. Είναι θέμα ποιότητας.

ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ
MISKO

MISKO

ΛΑΜΔΑ ΑΛΦΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ